

Filip Kirval

ČOVĚK NAOPAKO

• Kentaur • Naučná fantastika

Prvi deo: ODMOR NA SICILIJU

1. U NEKOJ BESMISLENOJ PUSTINJI

Neprekidna dečja igra oživljava plažu pustu sa strane dvorišta i vrta. Jedna lopta boje narandže ostavlja kratak trag na tamnom sivilu mora i neba; ona pada između nespretnih ruku jedne devojčice, koja je ispušta. Narandžasta se boja gasi na pesku boje ilovače i oksida gvožđa. Ja tu zabavu posmatram između metalnih stubova jednog prostora otvorenog prema snažnom talasanju mora; kratke munje elektronskog sevanja rastavljaju dečiju igru na hiljade trenutnih snimaka, fotografskih uzoraka koji golicaju moja sećanja. Koja su to deca? Koja je ovo obala? Ti magloviti prizori koji se iznenada pojavljuju u mom duhu odvojeni su od njihove sadržine, ne mogu ih vezati ni sa jednom uspomenom; pa ipak, čini mi se, da sam doživljavao slične događaje. Katkad su vezani za mirisna osećanja, vizuelna ili opipljiva; ovaj prizor ovde praćen je jakim mirisom kedra. I ako je dekor tu i tamo vazdušast, iz mog ugla gledanja mogu da nerazgovetno pogodim šta ga okružuje; tako, jedna žena je ispružena na prozračnom ležaju na čijoj ivici ja sedim. Okrećem glavu, prizor klizi kao u čarobnoj lampi i ustupa mesto drugom prizoru, vezanom za prvi u vremenu i prostoru, ali koji, po mom shvatanju, ne zavisi od te okolnosti. Žena je naga, vrlo preplanula; jedan žuti ubrus leži joj na donjem delu leđa; veze njenog otkopčanog prslučića vise sa obe strane ležaja; verovatno je tek bila oprala kosu, jer je jedan drugi ubrus oko svog čela uvila kao turban. Njeno lice ne mogu videti, ono je u senci koje njeno telo ostavlja na pesku. Pogled mi se najednom na trenutak zadržava na tankom ožiljku bronzane boje, svetlijem od njene kože, koji stoji kao ukras na njenom desnom ramenu.

Vraćam se dečjoj igri; jedan mali čuvar gola obučen u kombinezon boje procedenog vinskog taloga, prislanja ruke trbuhu i naglo se uvija od bolova. Taj prizor briše prizor one žene; a ja bih ipak hteo da je duže posmatram, da se zadržim pogledom na njenim udovima i na njenom telu, da bih ih bolje uočio i možda prepoznao. Za to mi je pružena nova prilika, jer je ustala da bi pomogla detetu; njeno zabrinuto lice pojavilo se u vidnom polju, neka jarka svetlost me

primorava da zatrepćem. Odmah zatim ponovo sam našao moj pravi svet.

To je pre svega zamorno uzbudljiv prostor pustinje pastelne boje kojim se krećem, zatim drečeća tanka sunca na lakom nebeskom plavetnilu. Sam sam usred ovog peščanog okeana. Nag sam i pokušavam da ponovo stvorim svet.

Dole, na ivici pustinjske ravnice bedna stvorenja koja životare na dronjcima nazivaju me besmrtnikom. Ne izgleda da imaju prošlosti više od mene. Ne postoji nikakav trag o životu njihovih predaka, ništa o životnom poreklu. Ovde je vreme razoreno samo se sadašnjost pruža duž jedne jedine dimenzije. Ja sam jedina ruševina ove planete i uzalud pokušavam da rasvetlim njenu zagonetku. Planeta. Reč koja mi je svojstvena i koja plemenu nije poznata. Ja znam njeno značenje, ona me odvodi do povezivanja misli koje me uzbuđuju. Ko sam ja?

Tačno se sećam dana mog rođenja na ovoj zemlji. Prema položaju sunca trebalo bi da je oko jedanaest časova pre podne. Rođen sam u nekoj bolnoj munji; netremice sam gledao u žalo, vodoravnu liniju penušavog grebena talasa. Položaj mog pogleda nije se menjao u toku više minuta, kao da sam pridavao krajnju važnost kretanju vode po pesku. Bio sam otupljen, iscrpljen, gadilo mi se. Nikakva misao nije dodirivala moj mozak, jedva da sam osećao strujanje moje krvi. Jedan malo jači talas od ostalih (plima?) očešao je moj palac na nozi, ništeći moju preneraženost. Trebalo je da u tom trenutku vičem da bih probio čir tišine u kom sam bio zatvoren. Okrenuh se i osetih da me prazan pejzaž pustinje usisava, zažmurih, opipah se da vidim da li stvarno postojim i primetih da sam nag.

Odmah zatim obuzeo me je užas i više me nije napuštao. On je imao razne oblike, katkad izgled nekog hroničnog potmulog bola, jako se pojačavao i u obliku oštih kriza. Ukoliko je postajao žestok, ostajao sam sedeći, srce mi je jako lupalo oslušujući moj strah, ili sam do iscrpljenosti trčao kao da bih pokušao da ga se oslobodim. Pokatkad se zavlačim u pesak i čekam da me obuzme oduzetost, da ona smiri jako grčenje mojih mišića. U ovom poslednjem slučaju mogu da procenim trajanje krize, procenjujući dubinu malih brazdi koje je moj dah prokopao u pesku. Znam da moj život nije u opasnosti, ali mi ne polazi za rukom da savladam moju paniku. Koristim je takođe da bih

izbegao da se raspitujem za zagonetku prisustva na ovom svetu. Nekoliko dana po mom dolasku (brodolom?) na ovu planetu, napustio sam obalu koja me je prihvatila i odlučno sam pošao u pravcu pustinje. Četiri svitanja kasnije, primetilo me je pleme. Na okuci jedne udoline, na istočnom kraju velike središne ravnice koju sam tek ispitao vrebala me je šaka dvonožaca. Začeci ljudi; njihovi oblici izgledalo je kao da ih je neki nevešt vajar modelirao, njihove crte, takođe njihov govor, vrlo sličan mom, bio je vrlo kržljiv. Kakva nas to tajna veza udružuje usred jednog zajedničkog univerzuma? Njihovim ratničkim oruđima, izoštranim kamenjem grubo stavljenim u cevi poput roga, malim koštanim kopljima, gonili su me kao divljaka. Hteli su moje meso, nikad nisu mogli da me uhvate; moje telo je savršenije od njihovog i bolje prilagođeno trčanju; bez napora predviđam njihova bedna lukavstva. Pokatkad su me ranili, ali te rane nisu mi izazvale nikakve bolove i nestajale su posle nekoliko časova. Množenje ćelija na mestu rane stvara brz i nevidljiv ožiljak. Tako živim proganjan od nekoliko hordi koje nastanjuju brežuljke na kojima raste nekakvo kržljivo bilje. Moj jedini izlaz sastoji se u maglovitim prizorima koji se iznenada pojavljuju da bi prikrili stvarnost. Ili, naprotiv, da nisu oni proistekli iz mog stvarnog univerzuma? Oni su vrlo jasni u svojim pojmovima, ali bez značenja. Budući bez pamćenja pokušavam da ponovo stvorim jedan povezan svet iz raznih delića problema koji su mi slučajno pruženi; ali ja ne znam osnovnu sliku koju oni predstavljaju kad se sastave. Te vizije me muče i uprkos njihovoj kratkoći, u umu ostavljaju svirep trag. One izgleda da nisu vezane za bolne trenutke; utisak koji mi čine uvek je sačinjen od blagosti i sete. Nikad ne uspevam da ih ponovo oživim sa istom svežinom koju su imale prvi put, od njih ostaje samo potka; a mehurasti prizori nikad dvaput ne prikazuju istu viziju. Uspomene me zabrinjavaju. I moja sadašnja situacija. Od kog datuma mogu da računam da sam se probudio na ovom svetu? Nekoliko meseci? Ovo računanje povezano je sa subjektivnim pojmom koji ja imam o vremenu, ali on ga je mogao proširiti ili suziti; ja nisam pravio tačan proračun broja dana i noći koji su protekli od mog dolaska, nijednom crtom na pesku nisam pravio bilo koju naizmeničnost, nijedan instrument mi nije omogućio da proverim da li ova planeta ima trajanje rotacije jednako Zemljinoj rotaciji. Počev

od danas svakog ću jutro iščupati po jednu dlaku i vezati je oko domalog prsta. Zadovoljstvo iskorišćenog vremena.

Jedan gušter neobične veličine zaustavio se na trideset centimetara od mene i posmatra me. Njegovo žuto grlo drhti. Tu su toplota i život. Iz njegovih poluotvorenih trepavica sjaje njegove rubinaste oči. Šarena igračka. Ja sam gladan, gladan! Hitrim zaletom bacam se ispruženih ruku na životinju i potrbuške ležem na njenu vrelu krljušt. Dosežem do zadnjeg dela njenog tela, njen rep koji se još praćaka ostaje mi među prstima. Gušter skliznu ispod mog trbuha; sad se nalazi na nekoliko metara od mene, nepomičan, zdepastiji no pre. On me posmatra, on čeka na moju smrt. Ne mogu da se oduprem bolovima koji u meni struje i koje izazivaju tanani otrovi koje mi je ubrizgao. Ja vičem, smešan mi je krik. Biti tako nag u pustinji i vikati! On poznaje dejstvo svoje odbrane, ali ja znam da sam besmrtan. Kad se bol smirio, ja uzimam repni vrh guštera, debeo kao moja ruka, i proždirem njegovo toplo meso.

Na taj način se hranim od mog rođenja na ovom svetu, koristeći prirodni nesporazum između napada ovih životinja i mog imuniteta na otrov. Još mogu da osetim užas koji me je prvi put obuzeo kad sam hteo da se hranim na taj način: još nisam znao da sam besmrtan. Isprva me je čudila pasivnost životinja, zatim sam bio poremećen bolom, najzad kad sam mislio da ću umreti, dobio sam sigurnost da ću biti pošteđen kobne sudbine. Saznanje o mom imunitetu bilo je jedan od prvih pojmova koje sam stekao na ovoj planeti.

Sit sam tog drhtavog mesa. Neko zamagljeno sunce zagreva pesak. Rasejano dohvatim jedan pljosnat kamen i snažno ga bacam uporedo sa tlom. Kamen odskače, klizi, odskače, klizi sve kraće i kraće. Odjednom sam ubeđen da je nemoguće praviti žabice na pesku u svetu odakle dolazim. Da li je pustinjska materija ovde vazdušastija? Da nisam promenio planetu?

Nijedan od mehurastih prizora koji su mi se ukazali od početka mog boravka na ovom svetu ne odnosi se na ovu pustinju; oni se svi odnose na jedan potpuno drugačiji univerzum u kom čovek živi u jednom društvu ustrojenom naprednijom tehnologijom. Kad bih mogao da pribeležim njene detalje, mogao bih tačnije videti kakvo je ovo društvo, ali ja nemam nikakvog sredstva da to učinim, nikakve

hartije, nema ni bilja. Pa onda pesak? Vetar sa njega briše tragove. I mene je snašlo nasilno lutanje. Sećam se samo mog života u ovoj pustinji: njemu se suprotstavlja jedno kulturno znanje koje ne mogu da povežem sa ranijom egzistencijom. Možda sam živeo već više puta. Da li se moje sećanje proteže na više vekova i dodiruje li ono više civilizacija? No jesam li ja stvarno čovečje biće onako kako ga ja zamišljam? Ja vidim, ja čujem, ja osećam, ja imam osećanje ukusa, ja pipam i imam organe koji su vezani za ta čula, ali nikad nisam video moje oči, ni moje uši, ni moj jezik i samo nerazgovetno mogu da pogodim formu mog nosa. Moje telo mi se čini savršenijim, bolje sagrađenim no telo onih stvorenja koja me ganjaju laparajući jezikom koji liči na moj, ali nikad nisam mogao da načinim neko naučno poređenje između njih i mene. Ubeđen sam da postojim, da proizvodim energiju koja je potrebna mom životu, da obrazujem jednu nezavisnu bit, ali možda sam samo robot koji izvršuje određeni zadatak.

Pijem tu mutnu vodu koja se kristališe posle noćne rose u levkovima istopljenog peska. U ovoj sredini gubljenje tečnosti je brzo te je potrebno piti mnogo da bi se izdržala dnevna vrućina, mada ona nikad ne prelazi među opasnu za organizam; čim se temperatura približava kritičnoj tački kad se koža smežura, nebo se prekriva atmosferskim velom koji filtrira sunčevu vrelinu. Pokatkad ima lokalnih padavina posle najmanjeg nevremena; kiša isparava čim padne.

Zašto sam napustio obalu na kojoj sam bio iskrčan? Ja sad otkrivam razloge tih neuzdržanih želja da se krećem. One mi se iznenada javljaju. Ako kretanje sunca odgovara kretanju sunca Zemlje, ja još idem u pravcu istoka. Sad kad sam došao do kraja pustinjskog platoa, treba da pređem preko bregova koji ga okružuju da bih video da li se pustinja malo dalje menja u plodne udoline, pogodnije za procvat jednog društva. Kao odraslo dete rođeno po drugi put u jednom besmislenom univerzumu, ja moram izaći iz otupelosti u koju me gnjura ovaj svet i naći neki izlaz iz ovog kruga: pobeći, loviti, jesti, spavati, biti gonjen.

Večeras će početi dug marš. Sunce na zalasku ukazuje mi na pravac kojim treba da idem dok se ne promeni pejzaž peščanih dina i kamenjara i dok ponovo ne nađem okean. Uzimajući u obzir

skretanje, trebalo bi da ponovo dođem do njega na nekom mestu vrlo udaljenom od mesta mog polaska. Ako se oslonim na običaje nerazgovetno zasađene u moje sećanje, ja bi trebalo da nekim znakom obeležim mesto na kom se nalazim, da spremim namirnice i prtljag i da se obučem. Međutim, ja sam nag, ja nemam ništa i čak ne poznajem svoje lice. Ja ću, dakle, otići ne žrtvujući ništa ovim navikama čija formula ne odgovara nijednom od mojih problema. Zbog toga se duboko nelagodno osećam. Izabrao sam da krenem po noći da bih izbegao gonjenju lovaca; ja se ne bojim njihovog oružja, ali ne želim da me zarobe. Moglo bi se tad desiti da moja besmrtnost ne bi dejstvovala: isečen na komade, zatim pojeđen - sumnjam da bi delovi mog mesa mogli kasnije da se sastave!

"Topli vetar duva sa juga!" Šapućem ovu skoro molitvu prateći pogledom zavesu ružičastog peska koji se naglo u vrtlogu diže sa tla, koji se meša sa lakim večernjim izmaglicama. Na vidiku sunce se širi, kao ogromna ljubičasto-plavetna masa. Pesak će prekriti ostatke moje hrane koji obeležavaju moje gnezdo, kosti repa jednog guštera; to neće biti dovoljno da obeleži moje mesto; na ovoj zemlji ja ništa ne posedujem. No ovo mesto je ipak neko pribežište iz kog ne bi bilo dobro izvući se; mučno osećanje, zbrisano starom stvarnošću - ja ga mrzim zato što sadrži uzaludnost i prinudnost!

Koja su ono sazvežđa na jasnom nebu? Biram ovu figuru koja se pojavila na mestu na kom je sunce zašlo, ona pokazuje pravac kojim ću ići.

Moji koraci po pesku su nečujni; opipljiva tišina mraka. Horizont je crna granica koju ističe jedna strana svetlosti. Da li je ta iskrivljenost, iskrivljenost neke poznate planete? Noć je sjajna. Nije me strah. Siguran sam u moje udove; cenim rožnati sloj koji se obrazovao na mojim tabanima. Posmatram venac brežuljaka koji okružuju suhu dolinu kojom se penjem; široko je otvorena na ivici teritorije na kojoj sam živeo, pravilno se sužava, do onog strmog suženja prema kom idem i koje nesumnjivo obeležava granicu neke druge pustinje, nadam se drukčije. Izgleda da ona stvorenja nisu primetila moje bekstvo, ne primećujem unaokolo nijednu pokretnu senku.

Iznenada noć nestaje, zamenjuje je svetlocrveno treperenje po ritmu otkucaja mog srca. Prepoznajem približavanje nekog mehurastog prizora i dopuštam da me obuzima. To lagano milovanje moje ruke

po trbuhu smiruje u meni ljubav. To je dovoljno, verujem, da je više ne zaželim; toliko je volim; nikad mi je neće biti dovoljno. Reč je o istoj ženi koja mi se pojavila za vreme prethodne vizije, mrke dlake, zlataste kože. Njena pojava baca me u trenutak neizrecive ljubavi, nežnije no plahovite, plahovitije no žestoke. Ispružena pored mene, smeši se neodređeno ne gledajući u mene; ona zna za usamljeni porok kom sam se tek bio odao. Iscrpljujem se posmatrajući je. Da li me ona voli? Prizor, vrlo čvrst, i dalje ostaje. Mačkasto stvorenje jedva se miče dok moje ruke klize po njenoj koži. Ona zna da sam zadovoljen i ne boji se mog napada. Hvatam njenu dojku, ispravljam se pazeći da ne izgužvam kožu njenog kuka dok ponovo stavljam moje laktove na prostirke. Krevet dodiruje prozor te treba da pogledam pejzaž koji je napolju!

Mehurasti prizor odmah nestaje, kao neka čin koja mi zauvek zabranjuje pristup u ovaj poznati i zaboravljeni svet. Ponovo pustinja. Noć je postala mlečnija. Nisam prestao da hodam. Vizija je trajala nekoliko sekundi. Još idem u pravcu grla doline, granica kraja koji istražujem otkad sam došao na ovaj univerzum. Hoću li iz jedne more ući u drugu? Živim na jednoj slici sa četiri dimenzije i voleo bih da otkrijem ivice rama. Bilo da se moje posmatranje odvija u čudnom svetu pustinje ili u svetu prizora, ni jedno ni drugo ne čini mi se ubedljivim. Počinjem čak da predviđam da su oni proizvod različitih snova, a da se krevet na kom sam stvarno ispružen i na kom spavam nalazi u jednoj različitoj dimenziji.

U mom hodanju naglo sam zaustavljen užasnim krikom bola. Čovek koji stoji preda mnom obema rukama se drži za trbuh; on me netremice gleda:

"Zašto, Žiare, zašto?"

Taj prizor je neuobičajen; na trenutak se odupirem da uđem u njega ali neka nesavladiva sila me gura u tu novu stvarnost. Ja ne vidim oružje zabodeno u trbuh moje žrtve, iz njega ne curi nikakva krv. Vizija se širi a dekor se nameće. More, glatko i tamno, prevučeno sivom fosforescencijom. Planine oko jednog zaliva ocrtavaju granice jedne razglednice. U luci letovališta hidrogliseri dvorogih oblika njišu se po želji jednog slabog vetrića. Čovek kleknu na pesak plaže i izgledalo je da je pre smrti želeo da iskaže neko strahovito prokletstvo. Njegove usne kao da su počele da izgovaraju prvu reč

neke rečenice koju nije uspeo da izgovori. On se zatetura i pade na bok; njegova ruka je mlatarala po vazduhu, zatim pade. Ja ne osećam nikakvu krivicu, ništa ne može dovesti u pitanje moju odgovornost za ovo ubistvo. Pa ipak mene se tiče ovaj mehurasti prizor jer čovek koji me je pitao traži od mene razlog njegovog ubistva. Ivica dekora postaju vazdušaste i ja jedva još razaznajem more. Moram glavu da okrenem. Dve osobe me posmatraju; njihova lica izražavaju začuđenu strogost. Jedan od njih kome je siva uniforma ukrašena jednom crvenom crtom, obraća mi se:

"Vaša žena nas je upozorila da ćete ga ubiti. Hteli bismo da tačno znamo iz kog razloga."

Jesam li ja Žiar? To prezime me ni na šta ne podseća. Odgovoriću. Ideja rečenice obrazuje se u mom mozgu; znaću. Ali taj prost napor bio je dovoljan da učini da vizija nestane. Tako je svaki put kad hoću da igram neku aktivnu ulogu.

Ja se uvek uzdržavam da razmišljam posle vizije, to me suviše goni da očajavam nad mojom sudbinom. Bregovi koji oivičavaju dolinu neosetno se dižu, na njihovim izrovanim padinama brojni slojevi obrazuju zagasito kamenje; njihove linije u perspektivi se pružaju prema - velikom u kom se sužava horizont. Osnova prevoja je utonula u duboku tamu; uz ubrzano i jako kucanje srca polazim u tom pravcu. Teren sam ispitao do najmanje moguće sitnice da bih video da li ima pogodnih neravnina iza kojih bi lovci mogli da budu u zasedi. Jedna svetla linija krivuda između stena; to je neka staza popločana belim kamenjem; ovaj susret sa prvim elementom isfabrikovanim na ovoj planeti jedva me je začudio; da li će on biti znak prolaza iz divljeg kraja u civilizovani svet? Padina je strma, zavijuci oštri, a ja ubrzano dišem. Žuri mi se da ugledam drugu stranu ogledala. Neka snažna svetlost okružuje horizont, neka jasnoća koja kao da izbija iz same atmosfere a ne iz nekog svetlosnog izvora; neko majušno svitanje ograničeno na deo pejzaža prema kom idem. Poslednja okuka, još belje kamenje, staza koja se postepeno pretvara u put, zatim u drum. Izbijam na prevoj. Iza mene je prostrana panorama pustinske ravnice prema kojoj se okrećem; ispred mene neka druga pustinja bez granica koju ne preseca nikakav reljef, planina ili breg; obavijena je rasutom svetlošću koja se gubi u beskrajnom njihanju. U daljini, sigurno na mestu na kom je

maločas zašlo sunce, primećujem kako se izdiže neka siva izraslina. Ostavlja utisak kao da je more izbilo iz pustinje. Padina je sa te strane veoma blaga, ona prati ogromnu nagnutu visoravan koja se verovatno spušta do obale.

Poći ću prema čudnoj izraslini koja ističe ovaj ravni okean magle. Moji prvi pokreti izazivaju lagane i teške vrtloge kao da je para bila zejtinjava. Obavijen sam trakama nejednake širine koje se uvijaju i odvijaju; mislim da plivam po nekoj sredini u kojoj je vreme usporeno. Procenio sam udaljenost između prevoja i cilja koji sam sebi postavio; budem li dobro hodao trebalo bi da stignem do njega pre svitanja.

Razina sloja magle nalazi se na nekoliko centimetara iznad tih prepreka; primoran sam da često malo poskočim da bih ugledao moj cilj. Na svakih pet stotina koračaja u više mahova odskačem, pružajući bele pipke u crno nebo. Zahvaljujući tim osmatranjima, iznenada mi se pojavljuje jedna činjenica, veoma jasna, izdvojena od zbrkanog šaputanja mojih misli: nikad nisam na nebu primetio svetlosni trag nekog veštačkog satelita.

Vrlo tiho šuštanje lišća koje čujem pojačava blaga tišina kroz koju idem. Instinktivno priljubljujem se uz tle i čujem kako poreklo šuma postaje razgovetnije. Neka tamna neodređena masa klizi iznad mene, zamračujući na trenutak prostor - oblak u oblaku. Taj predmet mora biti da je ogroman, u prolazu izaziva snažan vrtlog koji otkriva deo pustinje na kojoj sedim. Čini mi se da, zahvaljujući toj čistini, primećujem jedan džinovski točak, ali ga magla odmah guta. Vrtlozi se smiruju polako; usuđujem se da krenem preko sloja magle; na mojoj desnoj strani jasno vidim zadnji deo nekog broda. On se okreće i pokazuje mi svoj bok; sad mogu da vidim kako se njegov vez ocrtava na površini pare; nastavlja se kljunom dugim petnaestak metara. Neko stvorenje sedi u nekom čunu učvršćenom na vrhu tog vrlo tananog kljuna, ono drži jedno urođeničko koplje i pažljivo osmatra suro prostranstvo.

Ponovo me gone. Krijem se. Ipak, trebalo bi da znam kako neprijatelj rukuje svojim oruđem i da li me je otkrio. Moje lice pomoli se u visini očiju. Jedna vrlo visoka katarka okomito se izdiže na bornim kolima, na njenom vrhu preseca je pravougaono jedro, koje vetar vrlo snažno naduvava. Verovatno da na trideset metara iznad tla duva

vrlo ravnomeran vetrić koji ne uzburkuje dalje slojeve atmosfere. Pramac broda upravljen je prema meni. Lovci su me opazili. Biće koje jaše na kljunu broda iz sveg glasa izdaje neko naređenje jednom stražaru koji treba da se nalazi na vrhu katarke. Jedro se uvija na desnu stranu broda, lovac pokazuje svojim kopljem u mom pravcu. Razdvajaju nas pedeset metara a vozilo ide brzo. Ležem na tle i što je moguće brže puzim prema kolima. Izbegavam preterane pokrete da me ne bi kretanje magle na površini izdalo.

Jedan točak prođe sasvim blizu mene preteći da mi zdrobi levu ruku. Ne mičem se, zatim trčim tragom protivnika. Raonik je ogroman, aparat kroz maglu pravi hučnu brazdu; ivice te fantomske aleje deformišu se i iskrivljuju, zatim se sastavljaju i izravnuju. Tom trakom pare koristim se da bih se sakrio i brzo pošao za kolima; tad se sudaram nogom s oružjem koje je lovac morao baciti prema meni i celom dužinom tela ležem na neku tamnu i pihtijastu masu. Leš u stanju raspadanja! Moj gonič je za ovaj mamac mislio da je njegova divljač. Ja se izvrcem da bih se što pre izvukao iz tog užasa. Koža mi se ježi.

Ako hoću da se živ izvučem iz ovog doživljaja, treba da se odlučim da se oduprem lovcima; oni će se za koji trenutak vratiti da bi pokupili žrtvu. Ispružio sam se na dva koraka od leša, uperio sam nagore koplje koje sam našao i ostajem u zasedi. Ako bih sudio po njenim srazmerama mrtva stvar bi trebalo da bude neka životinja; usled raspadanja telo joj je naduveno, udove i glavu mu je odneo neki lutajući grabljivac, pa se ne može identifikovati. Koža životinje je zagasito mrka. Možda je to neki od onih begunaca koje sam tu i tamo nazreo u drugom kraju pustinje; proklinjem njihov brzi trk koji ih spasava od mog apetita.

Sad se usuđujem da pogledam po površini izmaglice. Kola počinju da se okreću i upravljaju se prema mom koplju. Oslanjajući se na moja ranija posmatranja u pogledu brzine vozila brojim do sto. Nekoliko sekundi posle brojke koju sam sebi postavio, jedna nežna senka pojavljuje se na beloj površini sloja magle. Ja skačem i bacam moje oružje prema lovčevom truhu. Pogođen je! On pada. Ne proveravajući da li je mrtav trčim u pravcu suprotnom od kretanja broda i zaustavljam se kad mi je nestalo daha. Rušim se na pesak štucajući. Od neprijatelja me deli više stotina metara.

Pretpostavljajući da se posada sastoji od samo dva člana, lovca i navigatora, kola su neupotrebljiva sa tehničkog gledišta. Treba da proverim. Četvoronoške idem u pravcu vozila. Moja kolena teško podnose ranice koje prouzrokuje grub i oštar pesak. S vremena na vreme dižem se obazrivo da ne bih uzburkao izmaglicu i osmatram horizont. Brod je izgleda naseo; katarka mu je nagnuta. U noći slabo razlikujem da li se neko kreće po palubi. Jedro se leprša. Sedište navigatora je prazno.

Magla se mestimično obojila ljubičasto, dobija sedefasti odsjaj i preliva se duginim bojama; osenčene strane se tu i tamo probijaju i u nedogled stvaraju pokretni lavirint. Zemlja iz koje dolazim trebalo bi da se nalazi izvan tog jasnog i tamnog useka koji prekida izmaglicu jezera, horizont koji izgleda kao da je odsečno presečen nekim crnim sečivom.

Sad više nisam skriven, sa svitanjem ravnina sloja se osetno snizila. Moja leđa se vide čak i kad klečim. Na trenutak posmatram brzo smenjivanje boja na nebu. Sunce naglo izbija između lukova prevoja i stvara fantastične poremećaje posred mora magle. Izgubio sam prednost iznenađenja i bez oružja sam da bih se sučelio sa drugim članom posade kola sa peska. Više volim da pobegnem, i bez ikakve predostrožnosti, jurim bržim koracima prema cilju koji sam ove noći sebi postavio, jedini reljef koji nadvisuje isparenje. Gust sloj kroz koji sam išao maločas rastura se sa besnim šikljanjem, erupcijama, u ružičastim i zatvoreno ljubičastim kitama. Učestvujem u tom cepanju; pokreti mog hoda stvaraju druge vrtloge, moji koraci uzburkuju isto toliko zora, isto toliko praskozorja.

Uskoro se nalazim ispod istog kosog sunca koje me prati već nekoliko meseci; ono otkriva bubuljice, gnojnice, zadebljanja koje prekrivaju moju mrku kožu. Češem se. U toku više nedelja u početku mog boravka na ovom svetu, odsustvo odeće osećao sam kao neko mučenje. Danas sam već naviknut da budem nag. Odelo? Kakvo odelo?

Sada se obrisi vozila jasno ocrta; liči na ogromnog insekta postavljenog na tri točka. Zanimljiva nesrazmera između dužine katarke i dužine lovačkog kljuna i trup zdepastog izgleda. Brodom ne bi mogao rukovati jedan sam čovek, onaj koji vreba morao je tražiti pomoć. Da li ću ikada upoznati lica stvorenja koja sačinjavaju

posadu?

Posle časa i po hoda preda mnom se izdiže sedam kula nekog grada. Svetlucanje iza njih je more. Prema mom zapažanju taj okean trebalo bi da se nalazi niže od onog na čijoj sam obali rođen. To je svakako neka greška.

Kako se približavam, jasnije vidim oblik sedam kula koje se ocrtavaju na nebu; u njihovoj okolini nema nikakve druge zgrade. Da li tu stanuju lovci? Ne bi trebalo da se upustim u to da uđem u njih. Međutim, ja više ne želim da lutam pustinjom; potrebno mi je da dođem u dodir sa drugim bićima, čak i ako bi to značilo smrt. Podaci koje imam o ovom univerzumu neće mi nikad biti dovoljni da shvatim svoje postojanje.

One su tu, preda mnom, u polukrugu duž obale. More je malo uzburkano. Još nisam primetio nikakav trag života u najbližoj okolini. Svaka kula potpuno liči na drugu kulu, to su valjci visoki oko dve stotine metara prečnika od četrdeset metara, građeni od neke vrste pečene zagasito crvene zemlje. Sve skupa trebalo bi da bude duže od jednog kilometra. Sunce baca sedam džinovskih senki po srebru morske površine. Naslanjam se na osnovu jedne kule i uspavljujem se, iscrpljen.

2. VRATA PREMA OBALI

Budi me neki šušanj. Sunce će uskoro da utone u bakarnu tečnost. Neka četvoronožna zver posmatra me lukavo, njuške spuštene do tla. Mogla bi ličiti na nekog vrlo niskog konja sa širokim šapama kome je griva, padajući u kovrdžama, produžena duž kičme sve do repa. Životinja je izgledala mršava ispod svog krzna; ona naizmenično diže i spušta glavu, kao da hoće da privuče moju pažnju. Najpre, imam pomešan nežan utisak, simpatiju i sažaljenje prema tom čudnom biću, zatim glad: već skoro dvadeset časova nisam ni pio ni jeo; to mi teško pada. Učinim nekoliko opreznih koračaji prema zveri. Odjednom se moj mozak pocepa; on se podeli na dva dela, kao pod uticajem nekog usporenog mehanizma. Neka neuronska plima obuze jednu duboku oblast moje nesvesnosti da bi otkrila jedan prizor umetnut tu već odavno. Osećanje je potpuno drukčije od osećanja koje prethodi mehurastim prizorima i praćeno je jednom lakom tegobom. Mojoj viziji pustinje nadomeće se jedna druga, vazdušasta i treperava, poput nekog mrežastog platna čiji su ukršteni konci obrazovali linije senki i svetlosti; ona svetluca nepravilnom učestalošću. Unutrašnjost gledanja. Znam da ne moram da učinim nikakav napor da bih razumeo značaj poruke; ona će se uskoro otkriti. Treptanje prestaje. Simboli se organizuju:

"Pažnja, pažnja, podsećamo vas da vi sad putujete po postupku analogične vizije. Vaš boravak se završava. Morate sastaviti ključnu sliku da biste se vratili u vašu polaznu bazu. Ovo je poslednji signal. Vi imate samo još dvadeset četiri časa da napustite svet u koji ste stigli: po isteku ovog roka neće vam više biti moguće da se vratite na univerzum vašeg porekla."

Čekam da dobijem ključnu sliku o kojoj je reč. Prvi elementi nekog morskog pejzaža stavljaju se na svoje mesto. Zatim sam zaslepljen bleskom neizdržive svetlosne snage koja ispred mojih zatvorenih kapaka pušta da u povorci promiču svici. Na trenutak se prepuštam opojnosti tih živahnih čipaka.

Oslanjam se na kulu, glatku i toplu; pečena zemlja prijatno miriše. I tako sad putujem po svetu koji nije moj, što sam uvek pretpostavljao.

Kroz njega prolazim po postupku zvanom 'analogična vizija' čiji nijedan zakon ne poznajem. Da nije promakla neka greška u programiranju? Ona bi izazvala moje delimično gubljenje pamćenja. Znači da bi mehurasti prizori mogli proisteći iz mog pravog univerzuma; oni bi se materijalizovali pod uticajem čudnih interfrekvencija.

Međutim, ako sam pobjegao po izvršenom ubistvu, malo je verovatno da je to bilo u zakonskim uslovima. Onda, zašto taj signal upozorenja? Sem ako to nije zamka namenjena da me prevvari, da me uhapse, čim se budem vratio. Neću, valjda, zauvek ostati u ovom neprijateljskom svetu i pokušati da se u njemu održim ili neumorno tražiti ključnu sliku koja će mi omogućiti da se vratim u moj svet uprkos opasnostima koje to sadrži. Malo se osećam pogođen životom bez duha kojim živim u pustinji, brinući se samo o tome da se održim; kad bih imao sredstva da popunim svoja obaveštenja, ja bih svoj boravak ovde neizostavno produžio. Voleo bih da upoznam pravu ličnost koja sam bio i da se suočim sa svim obavezama koje to nameće, pre no da zauvek ostanem ovde. U ovom trenutku ja postojim, pero što luta po peščanoj površini; ja ne postojim, ja ne delam. Rado bih se posvetio rešavanju zagonetke ovih kula, kao arheolog jedne besmislene planete napisao bih njenu istoriju za neverovatne potomke. Mogao bih takođe da civilizujem njena divlja plemena, postanem njihov poglavica, izgradim jedno utopijsko društvo. Na kojim osnovama? Moje pamćenje je klimavo, polovina reči mi nedostaje, moja pozivanja na uzore su netačna. Morao bih sve da izmislim. Hvata me vrtoglavica. U stvari, ja sam u svitanju nekog stvaranja; ovaj svet je kaos, on se nudi mojim željama. Izgleda da u njemu sve potiče iz neke nesavršene namere; nespretnom rukom oblikovana ilovača, iznenada oživljena dahom života, a koja teži da se ovekoveči. Ja još nisam spreman da snosim odgovornost za jedan takav univerzum u kojem istovremeno kao i da postojim i ne postojim.

Hoću da ponovo nađem svoje detinjstvo i dečaštvo, hoću da upoznam moje prijatelje, moje zanimanje, moju kuću. Znam da sve ove reči postoje, žudim da ih razumem. Ali kako naći ključnu sliku koja bi mi dopustila da izvršim putovanje unazad? Ja mislim da ona mora biti jednostavna i laka za prepoznavanje da bi putnik bio u

stanju da je iz njene okoline izdvoji, ako pati kao ja od rđavog funkcionisanja pamćenja. Pokušavam da oživim svetlosnu potku koja je pratila poruku. Žmurim u pravcu sunca da bih se poslužio njegovim bleskom, ne bih li podstakao da se pojave drugi svici. Moji kapci; treperavo crvenilo, žuti zraci bez značenja; razne mrlje; ništa što bi moglo ličiti na neku povezanu viziju. (Čini mi se da prelaz iz jednog sveta u drugi mora ići po kanalu dvaju prizora, potpuno sličnih i analognih u oba univerzuma.) Nered boja i svetlosti. Obuzima me užasna strepnja te odmah otvaram oči da joj ne bih podlegao.

Ispred mene je okean; iza, kule; između njih, na desnoj strani, i dalje onaj konj. Sve mi to izgleda konačno glupo. Postao sam osetljiv posle poziva mog istinitog univerzuma i na ovaj ne mogu gledati bez žaoke sažaljenja. Pustinja glupa i ružna, lišena umne organizacije koja dela čini uspelim. Pa ipak, ne oslobađam se neke izvesne nežnosti prema njoj, za koju se bojim da ću joj popustiti. Čini mi se da sam u toku nekog jutarnjeg sanjarenja mogao da nađem zadovoljstvo u iznalaženju nečeg toliko apsurdnog. Roditelji često više vole neko maloumno i bogaljasto dete od njegove blistavije braće. Bojim se da ću svoje dane ovde završiti, pun neke mlitave simpatije prema ovom beskrajnom pesku, ovim paradoksalnim životinjama, ovim neobičnim kulama i ovim karikaturama čovečanstva koje žele samo moje meso.

Pokušaću da se popnem na jednu od kula; možda bi blizina mora mogla eventualno da mi nadahne analogiju koju tražim. Ključna slika je bila pomorska: jedno žalostivo. Treba da zaokružim tačan deo obale koja će mi omogućiti da prođem kroz prolaz između ovog i mog sveta.

Jedno ulegnuće u pesku natera me na pomisao da se neko stepenište može otvoriti u podnožju zida od pečene zemlje. Služim se obema šakama koje sam sastavio poput neke mašine-kopačice, i ubrzo otkrivam prvi stepenik od opeka. Moja strast za ovom vrstom traženja čini da zaboravim na njihovo trajanje. Sunce je na svojoj putanji došlo do one tačke kad nebo dobija svoj veo. Sa zadovoljstvom posmatram dvanaest stepenika koje sam očistio; ovo kratko stepenište završava se kod nekih čudno urađenih vrata, skup ribljih kostiju i ribljih koža, kostiju sipa, algi zavarenih nekom

prozirnom smolom, suvom i trošnom kao da je liskun. Povlačim rezu izrezbarenu u slonovači i ulazim u kulu. Vetar kovitla oko ogromnog peščanog sata od pečene zemlje koji predstavlja središte zgrade, on prijatno guče, potpomognut dubokim tremolom, nekom vrstom isprekidanog basa koji zvuči jednoličnom melodijom.

"Ovuda, to je nebo, ovuda, to je nebo."

Ja pevušim te reči na ariju vetra. Zapazio sam jedan mali ulaz dovoljan za jednog čoveka, tačno suprotno od mesta preko kog sam se maločas uvukao u kulu. Prolazim kroz njega. Tama. Pipajući desnom nogom, prstima noge hvatam prvi basamak. On je hladan i lepljiv. Vrlo oprezno nastavljam sa mojim penjanjem, vrteći se kao neka busola oko rapave i vlažne osovine koju je dohvatila moja ruka. "U katedralama to uglašavaju vernici." Kakve katedrale, šta? Katkad se rečenice penju na površinu mog uma, mada ne mogu razumeti njihov smisao; one izražavaju onaj potmuli žagor sveta koji sam ostavio; i ja ih obožavam.

Lagano obrtanje mog tela koje postaje teže po meri kako se penjem; svaki basamak jače pritiskuje moj svod na tabanima. Nema nikakve svetlosti, kao zavrtanj se uvlačim u tamu. Šum vode, curenje kapi, tup-tup kapi po barici, kakva barica? Tamo, niže, u duguljastom džepu peščare koji sad mogu da raspoznam. Moja ruka dobija jedan zrak svetlosti boje ćilibara, do krajnosti tanan, toliko slab da bih gotovo mogao izbrojati njegovo elektro-magnetsko zračenje. Moji prsti se kreću duž osovine, kao stručak neke biljke koja se uvijajući penje u traženju sunca; moji koraci su ubrzani. Izbijam na gornji levak. Basamac i su izdubljeni u njegovim kosim zidovima. Sunce je beli krug; oblaci su kao neka freska. Duboko dišem, vlažan vazduh me osvežava; zaboravio sam da sam žedan. Ja sam u nekoj vrsti kristalizatora rose; u njemu se pred mojim pogledom voda materijalizuje. Na dvadeset metara iznad mene ona je para, zatim padavina, zatim suza, slap na mestu na kom se nalazim. Ona se veselo žuboreći gubi u dnu kule. Jurim ka vodi, ločem je, požudno se prskam po licu i po telu.

Voleo bih da izreknem niz umesnih sugestija o koristi ove borbe vode i odredim kom ciklusu ona prethodi, ali sam za to nesposoban. Ne vidim razlog ove instalacije; moj mozak, gomila tkiva, ja ga u mislima masiram, on prede kao mačka ali ostaje tih. Da li taj

atmosferski pešćar može nešto da sugeriše jednoj osobi koja poseduje svoje pamćenje? To je poziv katatoniji *Manifestacija jednog duševnog oboljenja; prim. prev.* za čoveka koji je kao ja delimično izgubio pamćenje? Treba da se krećem, da bežim prema vrhu kule, inače, osećam da ću ovde zauvek doći u nepokretno stanje, poput alge koja se leluja u zelenoj vlazi kristalizatora.

Jedan mlaz vode odskoči na moj trbuh. Hladno je, drhtim. Jedan deo levka osvetljava sunce, gore na vrhu stepeništa; idem tamo da se ogrejem. Još nekoliko koračaji i stižem do vrha zgrade. Okružuje ga jedan okrugli put širok manje od dva metra. Prisustvo mora snažno se oseća. Ta druga pustinja, tečna, bez talasa, zejtinja i teška. Jedva se čuje neko pljuskanje po mramorno crvenom pesku. Tišina je prekomerna, bezvučna, gotovo porozna. Ako bih učinio bilo kakav pokret unutar ove tišine, trebalo bi da osetim neki dodir. Iznenada se javi vetar po nekom atmosferskom ćefu i između mojih poluotvorenih usana prilepi talas mlakog vazduha; nagoni ih zatvaram, one su ispucale, pokrivene solju.

A slika u koju sam bio stavljen odjednom ožive. More se talasa, pesku se vraća život, konj, sad velik kao tačka, ostavlja jednu nesigurnu crtu na žutilu peska.

Atmosferski veo se razilazi. Naslućujem da se ključna slika koja treba da izazove analogično putovanje nalazi u onoj krivini obale koja razdvaja dve najudaljenije kule. Pažljivo osmatram žalo. Primećujem više mesta, na kojima se nalazi izbočenost peska i kretanje talasa u vezi sa pravcem obale; izgleda kao da to izaziva kratkotrajnu morsku viziju koju sam maločas imao za vreme znaka za uzbunu. Moram ponovo da siđem, moja osmatračnica je rđavo izabrana, suviše je izdignuta da bi mogla doneti ubedljive podatke. Naprotiv, ona unosi u moje ispitivanje niz dodatnih pitanja o smeštaju kula, njihovoj nameni, o načinu na koji su bile sagrađene (unaokolo nema tragova gradilišta, nema rudnika gline, nema peći za pečenje zemlje).

Sedeći pored mora posmatram kako nestaju linije oseke koju su talasi ostavili na pesku; njihovo trajanje je kratko, jedva da ostaje nekoliko pahuljica pene ako bi se zadržale na nekoj školjki. Izabrao sam mesto na plaži na kom predosećam da treba da se pojavi ključna slika. Dovoljno je samo malo strpljenja dok usklađena

kretanja mora, oseka, neba i vetra ne stvore uslove pogodne za moj odlazak; uskoro ću skliznuti prema mom zavičaju. Školjka, ta reč izaziva u meni mračne uspomene, pogledom prelazim deo obale na kojoj stoje tragovi poslednje plime; sa osekom prvi talas je stigao dalje; pogledom pratim jedan mali snop suvih algi, malih mekušaca koji su ovlažili more...

A pamćenje me snažno opseđa. Vidim moj život u njegovoj celini, do najmanjih sitnica; on mi se pojavljuje u svojoj punoj veličini, u svojoj dužini kao i u svojoj širini, kao u svojoj dubini, čudovišna masa dela i nedela, utisaka, grešaka, činova, džinovskih ameba sa hiljadu pipaka pomoću kojih se kreću, odnesene plimom vremena.

Po meri po kojoj podaci (koji su provereni čudovišnom brzinom) dolaze na mesta, ja ih zaboravljam; oni se slivaju u njihovu organsku školjku, a ja postajem ja, mera za kretanje kroz sve dimenzije univerzuma.

Vrtlog uspomena, zatim mir, samo moje srce kuca, bilo talasa, ja postojim, svaki od mojih neurona ponovo je dobio svoj identitet.

Prvi nalaz koji se snažno nameće: ja nikad nisam izvršio ubistvo! Odakle potiče ona vrlo jasna slika stručnjaka za analogičnu viziju koji umire pred mojim očima optužujući me da sam ga ubio? Moram rešiti tu zagonetku.

Crvena lopta me udara po nogama.

3. ANALOGIČNO PUTOVANJE

Do mene dopiru krici sa plaže. Primećujem loptu koja me je udarila u nogu dohvatam je i osvrćem se da bih video prema kom treba da je pošaljem. Moj sin Džon-Džon dotrča smejući se na sav glas.

"Eto, tebe, tata, zašto si potpuno go?"

"Da, eto me! Hajde, hop!"

Uhvatih ga za kukove i digoh ga dok njegove oči nisu bile u visini mojih.

"Jesam li ti nedostajao, a?"

Ova obična rečenica, izrečena iz navike, može mi, u odgovor, ukazati na približnu dužinu mog odsustva. Ali Džon-Džon me gleda bez reči, on bi hteo da zna da li je osetio kakvu tugu za vreme mog nestanka; on se tog više ne seća. Svakako je katkad plakao u velikom nastupu odbijene nežnosti, možda je osetio nesigurnost situacije kad su mu Simona, njegova majka, ili njegova sestra Sofija kazale da se ja više nikad neću vratiti da se igram sa njim. Sumnja u to sad. Ja cenim Džon-Džona.

"Džon-Džone, ja te cenim."

"Je li, tata?"

On svoje pitanje proprati osmehom, ali se to dvoje ne podudaraju. Zagledamo se još nekoliko trenutaka, kao što bi to činili stanovnici različitih planeta prvog dana njihovog susreta. Čudne li pomisli, biti otac! Kad bih samo mogao naći neku vezu između trenutka kad sam začeo Džon-Džona i trenutka koji doživljavam sad! Njegove plave oči su Simonine oči.

"Gde je mama?"

Pažljivo spuštam sina na pesak. On pruža levu ruku i vrti se oko sebe pevšeći:

"Tamo, tamo, tamo, tamo."

Pogledom pratim njegove pokrete; on se smiruje. U pravcu koji pokazuje svojim prstom Simona je ispružena na pesku. Između nas se stvara nevidljivi spoj; ona skače i trči prema meni kao da je uplašena nekom pretnjom sa mora.

Poigravanje njenih dojki u narandžastom jeleku! Da sam mogao da ih oživim u mojoj samoći! Uživati samo u toj divnoj viziji, istinski

rođenoj u mom sećanju, bez uplitanja onih mehurastih prizora, bilo bi dovoljno za oslobađanje od pustinje! Postajem svestan da vizije koje su me mučile nisu bile izvučene iz moje prošlosti, već samo pozajmljene iz mog intimnog folklor, izmišljene počev od mojih uspomena. Ko pronađe te prizore?

Simona je tu, topla, uz mene, njeno šaputanje me podseća na stvarnost:

"Treba da se brzo vratimo u hotel, Felise, ti ovakav ne možeš ostati na plaži, gledaju nas."

Nežno je odgurujem; ona me posmatra sa izmešanim utiskom zabrinutosti i nerviranja. Očigledno, ja sam nag, majušni skandal koji izazivam izgleda da je više impresionira no moj povratak. Već se udaljavamo. Kod Simone je društvena svest uvek bila iznad osećanja. Ja je polako pitam:

"Bilo je to poslednjeg dana, zar ne?"

Ona pokušava da me odvuče prema jednom vozilu.

"Kako poslednjeg dana, ne razumem?"

"Hoću reći, da se nisam vratio danas, nikad se ne bih vratio. Norž ti je to morao reći."

Ona se pravi vrlo iznenađena.

"Hajde, nemoj se praviti da ne znaš ko je Norž Kaningem, stručnjak za analogične vizije, onaj koji me je poslao tamo odakle dolazim, onaj koji..."

Htedoh ispričati kako sam ga ubio. Bolje je ovu uspomenu držati u tajnosti.

"A pre koliko vremena sam otišao?"

Simona saginje glavu i plače, ona isprekidano govori:

"Tri meseca, mislim, tačno tri meseca."

Dlake na mojim rukama i na grudima kostreše se. Odjednom dobijam želju da se sagnem, da se priljubim uz nju. Njeno telo me je uvek privlačilo tolikom snagom, da se nikad nisam zamorio milujući je već petnaest godina otkad živimo zajedno.

"Izvini, bilo je teško. Znaš. Hajde, idemo."

Simona je očekivala da ću popustiti, ona mi oprašta što sam hteo da joj prkosim, prislanja svoj kuk uz moj i pruža ruku da Džon-Džon dođe da je uhvati. Da je Sofija tu, porodica bi bila u punom sastavu.

"Sofija je na letnjem tečaju?"

Simona mi osmehom daje na znanje da je tako. Ta obična rečenica bila je dovoljna da me konačno vrati u moj univerzum. Ponovo sam član društva. Stavio sam poslednji deo slikovne zagonetke: tri meseca, trajanje analogičnog putovanja, uklopili su se u moj život kao pričica. Pa ipak, znao sam da reči koje budem izgovorio neće se više tačnije podudarati sa mojim mislima; nastalo je neko neslaganje između načina izražavanja i obrazovanja misli. Rad, ljubav, rodaštvo, susedstvo, prijateljstvo nikad mi više neće pružiti zadovoljstva koja sam zbog njih osećao. Reći Simoni da se radujem što sam je ponovo našao. Saginjem se da bih zahvatio šaku peska.

"Znaš, zadovoljan sam."

Laka zrnca, šljokice liskuna klize između mojih prstiju. Ona me ćutke gleda klimajući glavom. Da li mi je potreban neki odgovor? Možda je ona shvatila moju nevolju?

"Džon-Džone, idi reci humanoidu da se brine o tebi; mi idemo u hotel, Felis i ja, potrebno nam je da budemo sami."

Ovaj odmor na Siciliji lepo je bio počeo. Moja žena i moja deca pošli su pre mene u Marzamemi, novu plažu u modi koja se nalazi u blizini jednog sela iz helenskog perioda, veoma brižljivo rekonstruisanog. Došao sam za njima dve nedelje kasnije.

Kao i svi ostali bungalovi u sklopu hotela i naš je bio okrenut moru. Tri sobička dodeljena mojoj ženi i mojoj deci bili su ukrašeni stubovima oblepljenim belim zemljanim premazom na kom su se videli višebojni starinski crteži. Mozaici u kupatilu bili su urađeni po ugledu na mozaike u Tindariju. Kazino, terme, i antičko selo bili su sagrađeni po ugledu na Selinunt. Ovaj banjski sastav je zbilja lepo izgledao; moja sredstva mi ne dozvoljavaju da sebi pružim tu vrstu luksuza, ali ja ga se ipak ne odričem, svake godine želim najbolji odmor.

Ovde zabave ne nedostaju; imali smo naš zemljotres uz istovremenu erupciju Etne, razaranje jednog sela vinogradara i u noći potoke lave; prisustvovali smo ubrzanom gajenju paradajza i grožđa u zapadnim hidroponičnim staklenicama; posetili smo sve grčke naseobine i sva rimska naselja koja su razbacana na teritoriji Sicilije. Ove rasonode kojima su dodata obavezna kupanja u moru i podvodni lov na sabljarke potpuno su ispunili deset prvih nedelja našeg godišnjeg odmora.

I u tom trenutku počeo sam da osećam prve znake zamora. Prethodnih godina, pred kraj raspusta, često sam pribegavao bezbrojnim drogama koje su bile u prodaji. Otkad su hemičari uspeli da otklone efekte naviknutosti i sekundarne tegobe koje su nekad izazivali ti proizvodi, veliki broj ljudi je sklon da ih zloupotrebljava. To ne zamenjuje glavne umetnosti kao što su muzika ili književnost, ali ove su zabranjene, istorija umetničkog stvaralaštva zaustavljena je pre dva veka. Subverzivne su, govorili su vladajući ljudi. Ostali su muzeji. Te godine izgubio sam želju bezopasnog bežanja, hteo sam da isprobam nešto što me ne bi više obavezivalo.

Simona se tek bila upoznala sa jednom tajanstvenom ličnošću, Norgeom Kaningemom, kog je nazvala stručnjakom: on se zavijenim rečima hvalio da može pružiti neobično i neviđeno putovanje onom koji bude hteo da posluži kao prva osoba za opit. Moja žena me požurivala da idem u terme da bih se izložio tom upućivanju. Ona je tvrdila da bi me interesovalo otkriće koje je nedavno Kaningem usavršio, da se ono približava glavnim umetnostima na planu imaginacije.

"Ti koji tvrdiš da nisi društven, iskoristi to pre no što bude zabranjeno."

Njena upornost me je čudila, no ipak se jednog dana reših da isprobam. Decu smo ostavili na čuvanje humanoidu.

Zgrade terme se nalaze na više hektara jezička Portopalo koji zalazi u more; njima se prilazi alejom uokvirenom dorskim stubovima. Još se sećam šuštanja eukaliptusa u toploj večeri; danas je moja pažnja privučena željom da ponovo doživim taj trenutak u njegovim najblažim pojedinostima. Da bih sebi dokazao da sam ponovo postao potpuno svestan mojih uspomena, hoću da sa tačnim opažanjem obnovim njihove šumove boje, mirise.

Simona me je stezala za levu ruku, uznemirena ali sa smeškom. Sedosmo u naslonjače za čekanje. Posmatrao sam jednu neumesnu muvu koja je umakla povremenim dezinfekcijama; njen let je bio uznemiren pojavama i nestancima naizmeničnog dekora koji je krasio sobu.

"Gospođo Žiar, gospodine, da li biste hteli da uđete?"

Specijalist je izgledao mlad; njegovo lice bilo je neosporno više puta doterivano, ali nije mogao imati preko pedeset godina. Njegovi mali

brkovi prirodne boje pratili su brze pokrete njegove gornje usne. Simona ga je slušala. Simona ga je slušala, Simona ga je slušala... Ja sam uvek znao za te trenutke odsutnosti koji su me gurali u neki tih univerzum, bezčulni, kao da sam bio pod uticajem neke vrlo slabe i vrlo lagane tegobe koja potiče od kome. More, svetlucavo, zapljuskivalo je dvorište.

"...nije potrebno da vam kažem da ako se preduzmu sve predostrožnosti koje se nameću, analogično putovanje ne predstavlja nikakvu opasnost."

Posle ove rečenice specijalist malo zastade. Simona me je pogledala ne bi li primetila moj pristanak. Pošto ja nisam odgovorio, ona poče da tumači:

"Bila sam sigurna da će te to primamiti, ali ne nalaziš li da tu ima nejasnih trenutaka? Možda je to opasno."

"Nisam dobro pratio objašnjenja."

Povijene Kaningemove obrve začuđeno se izviše.

"Ako hoćete da vaše misli budu jasnije, ja moje izlaganje mogu ponoviti?"

"Ne, više volim da mi kažete kuda ću ići."

Specijalist za analogično putovanje se pribra; crte njegovog lica zauzeše vodoravan položaj. U kojoj su se epohi podšišivale kose poput četke, kao kod njega? On iznenada ožive.

"Vi, naravno, znate za teoriju o paralelnim univerzumima?"

"Tu neozbiljnost!"

"Osvežiću vaše znanje i vi ćete uvideti da je to ozbiljna stvar. Zamišljeno je da postoje druge dimenzije sem ovih koje poznajemo; one se takođe odnose na vreme i na prostor, ali one se dodaju pojmovima širine, dužine, visine i trajnosti. One produžuju poznati univerzum i dovele su do pretpostavke da uporedno sa našim postoji beskraj drugih mogućnih univerzuma.

Isto tako se pretpostavilo da tamo žive stvorenja koja bi mogla da se malo ili prilično razlikuju od naših, da se društva, da se civilizacije tamo ne razvijaju na identičan način i da sami pojedinci mogu tamo da imaju drukčije sudbine od naših. To je sve samo nagađanje. Moglo bi se isto tako lako tvrditi i suprotno!

Sad više ne. Ja imam eksperimentalni dokaz da ti univerzumi postoje."

Njegove toliko pokretne crte čudno se zbrkaše. On me je interesovao. Simona ga je intenzivno posmatrala. Ne čekajući na moj komentar, on nastavi:

"Putem kanala analogične vizije pronašao sam način putovanja kroz različite dimenzije. Jednostavnije rečeno, reč je o prolasku jednog dela izabranog pejzaža našeg sveta u drugi deo koji mu odgovara na uporednoj Zemlji."

"Sve u svemu, putovanje kroz neko ogledalo?"

"Pokazaću vam rezultat mog eksperimenta."

On pruži ruku da bi zamračio radnu sobu i uključi televizor. Obična slika neke obale koju zapljuskuju talasi, u gro-planu. On objasni:

"Ovo snimanje je izvršeno kroz prozor moje laboratorije. Jednu drugu kameru stavio sam u mašinu za analogične prenose. Ona je bila najviše pedeset centimetara od druge kamere."

On osvetli jedan drugi ekran.

"Pogledajte ove prizore, koje su oba televizora snimila istog dana i istog časa, ali na nečemu što možemo nazvati Zemlja X, i uporedite ih sa prvima."

Najpre između oba televizora nismo primetili bilo kakvu razliku; zatim po meri kako smo se privikavali na pejzaž, uočismo jedan mali oblak koji je postojao samo na jednom od oba neba, jednu sićušnu krabu koja se jednom pojavi na jednom od dva žala. Na Zemlji I talasi su bili jači od onih na Zemlji X, katkad su dobijali penušave vrhove. Mogao bih dugo da posmatram ovaj prizor i da sanjarim o njemu, da specijalist nije isključio televizor.

"Naravno, ovo ništa ne dokazuje, ja sam mogao da u različitim trenucima snimim deo obale koji sam vam pokazao. Ali od kakvog je to interesovanja za mene? S kojim ciljem bih vam prikazao ove filmove? Gospodin Žiare, ja vam u svakom slučaju predlažem da pođete putem kojim je išla ova kamera."

"I stići ću na Zemlju X?"

"Čeo problem je u tom! Ja nemam mogućnosti da kontrolišem kretanje kroz paralelne univerzume. Ja vam predlažem jedno analogično putovanje, ali vam ne mogu osigurati pravac. Nasuprot tome, siguran sam 9.998 prema 10000 puta da će se povratak obaviti pod dobrim uslovima. Do sad, svi predmeti koje sam poslao vratili su se."

"Ali jedno ljudsko biće? Jeste li pokušali s nekom životinjom?" upita Simona.

"Nemogućno, opit ne bi bio ništa više zadovoljavajući da su u pitanju životinje nego kada je reč o predmetima. Što se tiče čoveka, ne postoji nikakav razlog da rezultati ne budu isto tako izvanredni. Ja sam, uostalom, predvideo da na nivou podsvesti ugradim jedan signal za uzbunu. On će dati znak dvadeset i četiri časa pre krajnjeg datuma za povratak. To je dodatno obezbeđenje."

Ja ponovo čujem signal onakav kakav sam dobio u pustinji, snagom udarca i odsustva značenja koji je imao u mojim očima. Kakvo podrugivanje!

"Ali kako možete biti sigurni u krajnji datum povratka?"

"Kad se jedan od prizora menja suviše osetljivo u odnosu na drugi, signal automatski daje znak."

Obala na koju sam se spustio nije bila slična onoj sa koje sam došao. Izuzev ako me moje putovanje nije vratilo na mesto mog polaska i da su kule bile sagrađene za vreme mog putovanja kroz pustinju? Kad pomislim na ovaj razgovor primećujem koliko je oduševljenje koje mi je ulio specijalista zamračilo moje rasuđivanje. Danas, znao bih koja bih mu pitanja postavio. Kad budem spreman, otići ću do njega i nadam se da se to neće završiti nekim zločinom.

4. KRAJ ODMORA

Ponovni dodir sa mojim univerzumom bio je bolan. U toku više meseci oslobođen dodira sa porodicom i sa društvom, teško uspevam da se pokorim zakonima da ponovo dođem do mojih navika. Kako se prepustiti jednostavnom zadovoljstvu što postojim? Kako se osloboditi stečenog nagona za napadanje, izazvanog nagona da preživim, kako olabaviti moje živce i moje mišiće uvežbane na reagovanje na najmanji povod? Ja se ne mogu odupreti ponašanju divlje životinje koje ne podstiče na dokolicu. Neko olakšanje nalazim u dugom plivanju morem; udaljavam se od obale sve dok one ne nestanu u jakim talasanjima mora, koja su, međutim, tiha početkom jeseni.

Simona mi nikad nije prebacivala za ta duga odsustvovanja. Izgleda da je postala ravnodušnija i beznačajnija. Pre no što sam je upoznao bio sam savršen građanin: trebalo je da postanem arhitekta i postao sam arhitekta. Godišnji odmor, rad, usklađivali su ritam mog života kao klatno metronoma. Simona je došla kao neko oslobođenje. Sa njom sam mogao da se oslobodim uslova kojima sam bio podvrgnut od detinjstva. I za mene je sve počelo. Za nju sam bio vezan fizičkom ljubavi toliko snažnom da se katkad bližila patnji. Ta ljubav je činila da zaboravim na sve što je moje vaspitanje usadilo u meni. Pored nje sam se rađao. Verovao sam u našu obostranu strast. U početku našeg braka, svakako iz neke igre, pristala je da bude voljena, da podnosi moja besna navaljivanja. Posle pet godina braka ona više nije učestvovala u našim zabavama, ja sam još bio podjednako grozničav, podjednako strastan, te me je moja žestina činila slepim za njenu ravnodušnost.

Naišlo je analogično putovanje. Kad je prošao rok van kog je bilo malo verovatno da ću se vratiti, ona me je isključila iz svojih misli da bi izbegla i najmanji trenutak tuge. Da moja priroda nije bila duboko izmenjena usled mog boravka u pustinji, ona bi mi po povratku ukazala onaj minimum pažnje koje je bilo zaloga našeg braka. Međutim, Simona je uvidela da se moj preobražaj i sve suprotnosti koje su nas odvajale pojačali i odbacila me je kao neki rđav kalem.

Njeno nedovoljno učestvovanje u našim seksualnim odnosima me dovodi do besa. Pa ipak ne mogu da se uzdržim a da je strasno ne želim i da u svim okolnostima postupam u duhu te želje. Moje ruke su navikle na njeno telo i ne znaju više da prave druge pokrete. Kad ona na čitave dane nestaje u solarijumu ili u termama, a da me nikad ne pozove da joj se pridružim, ja tad sanjarim o njenoj nagoj koži, izmasiranoj mlazevima tople i namirisane vode, preplanuloj u sunčanim koritima. Ja je milujem i ližem u mislima, posmatram njen lik do zasićenosti.

Tih dana često se bavim decom. Kad sam ih prvi put ponovo ugledao užasnua sam se uistinu što sam otac. Izgledala su toliko osiromašena, toliko krhka! Koliko sam mrzeo što su morala da podnose svoje roditelje, svoje studije, njihovu predodređenu budućnost. Koliko sam proklinjao sličnost koju će im nametnuti naše druženje, oponašanje naših mana, i naših sličnih mišića lica, neosetan izbor naših navika i naših ukusa. Njihova nesposobnost da sebi stvore sopstvenu ličnost i da svojim sudbinama upravljaju izgledali su mi čudovišni. Dotad su propali moji naponi da prečistim taj poredak. Kad smo se Simona i ja venčali, porodica je bila veoma skladna; svakom je bila dodeljena neka određena uloga; otac je radio, mati je podizala decu, a deca su bila poslušna, išla u školu i pripremala se da postanu roditelji kad za njih dođe vreme. Uz pomoć helioterapije čak se uspevalo da se otkloni buntovništvo mladalaštva. U našem društvu sve je bilo potaman. Otkad je zavladała svetska vlada, civilizacija, istovremeno tehnološka i patrijarhalna, učvrstila je svoje nepromenjive odlike plemenitog porekla, koje su dozvolile ljudskom biću da zavlada planetom.

Nešto kasnije posle našeg venčanja humanoidi, već iskorišćavani u svim stadijumima proizvodnje, počeli su da bivaju uvođeni u domaće dužnosti, zatim za nadzor i najzad za vaspitanje dece. Mislio sam da će društvo da se preobrazi. Kao rođeni konzervativac, postao sam u mladosti fašist; pomalo anarhija, moja luda ljubav prema Simoni otad je skinula skramu te sam hteo da pristupim jednoj od onih tajnih političkih manjina koje su se suprostavljale formuli svetske vlade. Tokom nekoliko godina to je bilo dovoljno da utoli moju buntovnost. Zatim, pomislio sam da će uvođenje humanoida u vaspitni sistem dovesti do povlačenja roditelja i raspada porodičnih ćelija, hteo sam

da se založim u smislu da ukinem opasnu psihičku prinudu koje potomstvu stavlja porodica. Simona mi se najpre suprotstavila hladnim neprijateljstvom, moji prijatelji su mi okrenuli leđa; u kombinatu arhitekture moje kolege su podnosile izveštaje o mojoj pripadnosti subverzivnim društvima i o mojim aktivnostima. Bio sam prebačen na niža zaposlenja, osetio sam se prigušen, uvezan bez moći odupiranja. Ućutao sam.

Kako se sad daleko nalazim od tih problema! Čak nalazim izvesno zadovoljstvo u igri sa mojom decom. Merzamemi, skladne plaže, nebo puno istovetnih oblaka, čisti hramovi, more toliko toplo da liči na poljubac, sve je to samo jedna zamena za egzistenciju. Analogično putovanje mi je dozvolilo da se u potrebnoj meri vratim da bih se odvojio od ovog sveta. Dobio sam novu proždrljivost za životom. Otkud bih mogao da se zadovoljim ovom konzervativnom civilizacijom koja isključuje svaku maštu i svaki doživljaj, zatvara svoju kulturu u muzeje i svakom zabranjuje da stvara? Nema nikakvog sredstva za remećenje ovog mravinjaka za odrasle. Svi ljudi koji tu žive žele da uživaju u srećnom životu, da se koriste divnim društvenim tekovinama prethodnih vekova. Svako misli da je ljudsko biće došlo do vrha svog razvoja, da je dostiglo savršenstvo i da bi najmanja promena mogla dovesti samo do dekadencije. Naši mudraci iz vlade održavaju civilizaciju u večnoj sadašnjosti da bi izbegli da se ona ne vrati u ništavnost.

Vizije pustinje brišu letovalište. Izgleda kao da pesak pucketeta ispred mog pogleda. Pitanja koja postavlja analogično putovanje zahtevaju odgovore. Oživljavam u sećanju sedam zemljanih kula, peščana borna kola, kao zagonetke. Zašto sam izgubio pamćenje prelazeći iz jednog sveta u drugi? Kakva je suština mehurastih prizora? Da subjektivno osećanje koje ih je pratilo nije plod moje jake upućenosti na mene? Nisu li one čist izum, san, opsena ili nešto drugo? Sem ako se velike plohe budućnosti nisu srušile i došle da se umešaju u moju sadašnjost.

Simona i ja se jedno pored drugog nalazimo u sobi za odmor. Njena preplanula baršunasta koža, podhranjena uljima i kremovima, zadržava prituljenu svetlost koju šire zidovi. Šapućem:

"Biće potrebno da ponovo razgovaram sa specijalistom."

Na njenim usnama rađa se čudan osmeh.

"Zašto? Hoćeš li ponovo da putuješ?"

"Ne. Hoću da mi objasni zašto se moje analogično putovanje umalo nije pretvorilo u definitivno izgnanstvo."

"To nije ništa izvanredno, Norž nas je upozorio da dva od deset hiljada putnika mogu da nestanu."

Očekivao sam da izgovori njegovo ime, znao sam da će to učiniti. Međutim, ja sam siguran da iz ljubomore neću ubiti Norža Kaningema. Uprkos svoj želji koju sam osećao prema Simoni, nikad nisam verovao da je posedujem. Ona mi ne pripada.

"Ti ne razumeš, ja neću da se svetim, već jednostavno da mu saopštim činjenice koje su mu izmakle. Ja sam prvi i verovatno jedini čovek koji je bio na analogičnom putovanju. Neophodno je da se vidimo sa Kaningemom. Siguran sam da me očekuje."

Simona se ispravila, ukršta noge poput orijentalnog krojača; crno krzno njenog seksa prekriva unutrašnjost njenih butina. Ona mi prkosi:

"Ja sam često vidala Norža dok si ti bio odsutan; tražio je od mene da živim sa njim."

Ona vreba kako ću reagovati: iako su bračne veze od pre nekoliko vekova dobile uravnoteženost, postoji izvesna tradicija u vezi sa autoritetom mužjaka. Ako se usprotivim našoj rastavi, iz toga će se roditi proces koji neće biti u njenu korist. Ona zna za moju odvratnost prema zakonima, ali ona veruje da je meni snažno stalo do nje.

"Ne boj se, Simona, neću ja zbog tog razgovarati sa Kaningemom. Ti si slobodna. Vidiš, putovanje me je mnogo promenilo."

Ona se nasmeši:

"Onda, da ga zovem."

Ona ustaje. Odlučno je pošla. Svakako više nikad neću videti luk njenog stopala koje naleže na pod, široko i graciozno kretanje njenog lista na nozi, njenog kolena, njenih bedara, drhtanje prepone, niti držanje njenog dugog tela, ruke priljubljene uz teme.

Takva Simona je kip u mom pamćenju.

5. ZLOČIN BEZ UBICE

"Uprkos vašim uveravanjima, nisam imao utisak da idem na organizovano putovanje."

Zašto tako napadno? Ja ne treba da ispoljim bilo kakvo neprijateljstvo ako hoću da naš razgovor bude koristan. Meni je potreban Norž Kaningem, pronalazač analogičnog putovanja. Uostalom, zabranio sam Simoni da mi se pridruži kako naš dijalog ne bi bio poremećen strasnim upadicama. On me hladno odmeri:

"To je bio jedan od rizika, upozorio sam vas, tu nema moje odgovornosti."

"Čujte, Norže, pokušajte da shvatite, ja vam ništa ne prebacujem; naprotiv, hoću da moj slučaj bude od koristi pokretaču analogičnih putovanja."

Namerno sam ga zvao njegovim imenom; njegov brk se savi u luk:

"Znate li za Simonu i mene?"

"Da. Ona će vam objasniti. To je vrlo jednostavno, ona je slobodna."

Tišina. Naizmenični dekor koji je ukrašavao ured bio je smenjen jednobojnim zidovima. To obožavanje starudija me ogorčava, ono potiskuje smisao za stvaranjem.

"Oprostite, Norže, nije uvek lako biti moderan čovek; naša podsvest kasni nekoliko godina."

"Mogu li vas nešto zamoliti?"

"Biće mi zadovoljstvo, a šta to?"

Trudi se da bude simpatičan i jeste to.

"Recite mi, da li vam je vlada poverila zadatak da otkrijete put koji vodi u paralelne svetove?"

On se povuče u sebe, više puta zatrepta:

"Očekivao sam da ćete mi postaviti takvo pitanje. Odgovor je, nije; naravno, nije. Ja sam fizičar Države, a vi znate šta to znači... U našem specijalizovanom društvu nijedna jedinka nema enciklopedijsko znanje. Mi smo ono što znamo, tako se definiše naše postojanje. U četvrtoj godini psiholozi su utvrdili Kaningemov intelektualni količnik i sklonosti, kao i moje ili svakog drugog čoveka; audovizuelna nastava ispunila ga je znanjem poput dirižabla helijumom, zatim su ga pustili, sigurni da njegovi dometi neće nikad

premašiti cilj za koji je programiran. Događa se da ne uspe to ispiranje mozga, ali to krije onaj kome je to od koristi."

"...Posvetio sam sve svoje dokolice tom otkriću. Niko, sem Simone i vas..."

"Znam za razlog zašto ste me izabrali kao zamorče! Simona vam je govorila o mojim pogledima na društvo, na porodicu."

On se nasmeši:

"Pre no što sam sreo Simonu, verovao sam da ću ja biti prvi putnik." Odjednom oboje ućutamo. On nije hteo da se oslobodi jednog suparnika, pružio mi je način da se spasem. No, zašto li je Simona zaslepljena jednim čovekom koji liči na mene? Ona je toliko ponosna što je postala sastavni deo društva, toliko zabrinuta da ne skrene sa pravog puta. Zašto izabrati neko drugo nedruštveno biće? Čudna privlačnost maštara; ona ponovo počinje sa drugim ono što smo zajedno promašili.

"Iskreno rečeno, hteo sam da se kod vas raspitam u vezi sa putovanjem, a nisam se usuđivao, kakva budalaština! Govorite mi o vizijama koje ste primali, kako su se pojavljivale, kakav su utisak na vas ostavljale?"

"Teško je reći; ti mehurasti prizori, koji su mi tad izgledali stvarni isto kao pustinja, danas su vazdušasti kao najudaljenije uspomene. Verujem ipak da svi ne potiču iz moje prošlosti."

"To je moguće; to će, dakle, biti otkinuti odlomci prostora i vremena, koje je od njihove sredine odvojio neki fenomen sličan analogičnom putovanju."

Pustio sam ga da sanjari u tom pogledu. Treba da ga nagovorim da ode do plaže. Osećam da je vreme za to.

"O svemu tom poduže ću vam govoriti. Pre tog bih hteo da ponovo vidim transfernu mašinu."

Norž me gleda neiznenađeno. Slaže se.

Idemo popločanim ulicama Marzamemija. Ubrzo prolazimo pored voćne i riblje pijace; potok hrane teče malom krivudavom uličicom. Uzvici automatskih prodavaca slivaju se i stvaraju žagor koji ometa svako verbalno opštenje. Ova pijaca koja je u drugim vekovima trebalo da bude prljava i uzavrela, dobila je estetski i higijenski izgled. Niko ne kupuje te breskve, jagode, trešnje, ananase, kajsije, dinje, paradajz brižljivo imitiran. Zaželi se čovek da zagriže tako da

procuri sok kroz napuklu i mrkocrvenu boju te kajsije; međutim, roba nije ni kvarljiva, ni jestiva. Isto tako znalačko izlaganje tih celih riba, isečenih na komade ili odreske, baršunasti sjaj kamenica, skorupaste beline školjki sv. Jakova, gomile vlažnih i tamnih morskih ježeva - predodređeno je samo da bi se prikazala slika za uživanje. Niko ne može kupiti tu robu, opipati škrge riba da bi proverio njihovu svežinu. Istorijska rekonstrukcija jedne pijace Palerma izvršena je samo da bi zabavila one koji dolaze na godišnji odmor; to je džinovska mrtva priroda na stupnju naše civilizacije koja je u agoniji. Ovde sam se letos često zabavljao sa Simonom. Danas mi ovaj dekor izaziva strepnju.

Jedno džinovsko sunce pritiska horizont svojom crvenkastom masom. Ono izaziva to da iz kaldrme curi crvena tečnost svetlosti. Naše sandale s oputama gaze po jednoj barici koja se nalazi u blizini jednog mesarskog panja. Idemo pored Apolonovog hrama silazeći brzim koracima prema mramornom molu koji deli luku. U ovom času većina godišnjeodmoraca je po kućama i sedi ispred televizora. Poneki retki prolaznik promakne, kao izliven u bakru i nestaje u svom bungalovu. Norž Kaningem ide ne gledajući šta ga okružuje. Posmatram njegove nepomične crte: one su uzorne. Genetska selekcija rađa savršene ljudske primerke koje hirurgija još poboljšava. Uvek se više može voleti nežan osmeh jednog nenormalnog bića od odlučne sigurnosti jednog funkcionalnog deteta, ali u toku četiri godine oni koji ne mogu da se specijaliziraju, nestaju. Eutanazija. Simona i ja napustili smo našeg prvog sina, jednog vrlo lepog idiota; bio je pretvoren u energiju. Ova ćutljiva šetnja izaziva u meni žaljenja.

Otkad sam se vratio u ovaj univerzum, imam osećanje da sam poslušan, kao glumac u nekom scenariju. Približavamo se laboratoriji i imam osećanje da se moji koraci utiskuju na mestu tačno gde treba da stanu, kao da me neko vodi. Ako bih pokušao da skrenem sa moje putanje, sudario bih se sa čudovišnim pritiscima.

"Eto", reče Norž, "stigli smo."

Pejzaž ostavlja snažan utisak na moju mrežnjaču; otisak na emajlu tačno postavljen iznad pejzaža koji mi se pojavio u pustinji. More glatko i mračno prekriveno sivom fosforescencijom. Planine oko zaliva u okviru su granica jedne razglednice. Danas prepoznajem

Etnu i njen vrh. Hidrogliseri dvorogih oblika klate se po volji nekog blagog vetrića. Međutim, čini mi se, po izvesnim pojedinostima koje ne mogu da tačno odredim, kao što su intenzitet svetlosti ili položaj svakog predmeta od kojih je sastavljen prizor, da će nam biti potrebno da čekamo još više minuta pre no što dođe do događaja kog se bojim.

"Ovaj deo žala je izabran za tačku prelaza između dva univerzuma."

"Da li postoji neki određeni razlog za taj izbor?"

Norž sa dva prsta pređe preko svojih brkova.

"Ja ne znam, to je obična stvar, standardna obala, okvir."

"Ali da li se može iz jednog paralelnog univerzuma preći ovim kanalom analognih prizora, jednostavno zato što neki bitni zakon zahteva da stvari ponovo zauzmu svoja mesta?"

"Nemoguće je da jedno telo sklizne, samo po sebi, iz jednog univerzuma u drugi. Vas je transferna mašina vratila. Odavde ona pazi na sletanje svetova i bira pogodan trenutak za putovanje. Ono zahteva da pri polasku budete odgurnuti, bez čega biste bili prilepljeni za univerzum u kom se nalazite."

Htedoh ga upitati zašto se nisam vratio na istu plažu sa koje sam pošao; on mi dade znak da hoće da nastavi sa svojim izlaganjem.

"Pored tog postoji mnogo planeta koje se nadomeću u paralelnim dimenzijama, tako da postoji oko jedan od milijardu izgleda da se ponovo nađete na pustinjskoj planeti koju ste posetili, a verovatnoća da se na nju vratite u vremenu kad ste je napustili još više smanjuje taj procenat."

Izgledalo je kao da mu je lice izražavalo neku vrstu srdžbe.

"Ipak pretpostavite da sam stekao mogućnost da upamtim prizore paralelnih univerzuma i da se u njih prenesem bez pomoći vaše transferne mašine?"

"To je samo pretpostavka, ali ja sumnjam da bi se ona potvrdila."

"Da li biste prihvatili, pre mog povratka, da je mogla postojati neka toliko primitivna zemlja kao ona na koju ste me poslali?"

"Kamere kojima sam se koristio nikad nisu prenele drugi izgled od dela obale koji su snimile. U svakom slučaju, sumnjam da jednog dana možemo upoznati sve izgleda Zemalja koje prolaze pored nas."

Pejzaž je postao savršeno isti kao pre. Svojim osvetljenjem,

položajem svakog od elemenata od kojih je sastavljen sad liči na mehurasti prizor.

Grubo, pre no što sam imao vremena da se na to pripremim, neka ogromna težina se sruči na moja ramena, moje telo poče da drhti, svi moji mišići zaigraše. Neka nepoznata sila osvaja moj mozak. Znam da ću učiniti iste pokrete koje sam činio u pustinji pre nekoliko nedelja. Neko drugi biće ubica Norža Kaningema. Pokušavam da se pobunim, da se usprotivim toj sili koja me osvaja. Uzalud. Ja nemam oružje da izvršim zločin, moja ruka se diže, iz nje sevnu munja. Norž koji je stajao ispred mene uhvati se rukama za trbuh; gleda me netremice:

"Zašto, Žiare, zašto?"

Hteo bih da mu objasnim da nemam nikakve veze s tim ubistvom, da bih želeo da Simona i on žive srećno. Ne mogu. On kleknu na pesak i izgledalo je kao da je pre smrti hteo da mi da neki savet. Njegove usne počeše da oblikuju prve reči neke rečenice koju ne uspe da izgovori. On se zatetura i pade bokom na pesak. Njegova ruka u jednom trenutku zamlatara po vazduhu, zatim pade.

Plaža, more, sivilo, teško ulje mojih uspomena, neka praznina u jedinstvu mog bića - sve se zgomilalo. Ovaj nestvarni leš se ovaplotio; to zadovoljava moj smisao za logiku.

Kroz nekoliko trenutaka okrenuću se i videću dva policajca koje je Simona morala upozoriti u nameri da zaštiti Kaningema; oni su neophodni. Sila koja me je obuzela postepeno popušta. Osećam se prazan i umoran. Ova dva tipa me posmatraju; njihova lica izražavaju neku začuđenost. Onaj čiju uniformu ukrašava crveni širit na ramenu obraća mi se:

"Vaša žena..."

Poznajem tu rečenicu. Treba da odgovorim. Sama činjenica razmišljanja odvlači me u zaslepljenost.

6. GDE I KAKO POSTOJATI?

Uspavljujem se u nedru energije. Ti si Felis Žiar, gledaj ovaj svet koji ne liči ni na jedan koji ti poznaješ. Žiar stoji, okrenut jednom svetlosnom zidu čiji sjaj oblikuje njegovo telo. Ti si nag, ponovo. On

se opipava. Dobro mi je, moj seks i moje grudi zagrejani su belinom zidina; ne otvarajmo oči da bismo ovako produžili moju fizičku euforiju. Ti si putovao, znaš li odredište tvog putovanja? Ispružam se i ušuškavam moju stražnjicu u mekom tlu; moj potiljak je zadovoljan, tu, tačno ispod vrha kičme. On je legao i izgleda beživotan. Zid se pomiče klizeći kao na tračnicama. Njegova belina se rastvara u mnogobrojne boje. Moraš oči otvoriti. Vidim jedan veliki crveni snop koji izbija prema nebu i menja se u hiljade obojenih linija, svih mogućih crvenih boja i krivudajući u prostoru. Upijaća hartija pije crveno mastilo. Krivudavi klas osenčuje se na svojim krajevima. Poznaješ li ti te boje? Ti ih izvrćeš i oroduješ s onim koje si navikao da raspoznaješ i ti ih brkaš sa prihvaćenim osnovnim merama. Međutim, ko tvrdi da su te crvene boje crvene? Ja ne znam, ja se uljuljukujem; kretanja svetlosti. Ja sam ozaren. On se još ugodnije smešta NA TLU, prekrštenih ruku da bi bolje primio priliv energije. Ti si Žiar, pogledaj unazad, tvoj život je otvoren spisak. Moji neuroni se odmaraju, pokrećući ih ne želim da naglo izazovem neku pogrešnu sliku; ja sam više njih. Ti to ne treba da misliš, zaboravi, izbriši, uništi, ti si Žiar, jedini, i ti dolaziš sa Zemlje. Ali pustinja je nestala! On saznaje da je pustinja nestala pošto je to naslutio. Kako mogu znati da sam na Zemlji? Ili sam se vratio na neku drugu tačku moje planete. Ko stvara, ko gradi, nisam li ja neka imitacija sveta?

Ti ustaješ, treba pogledati. On se isprsi, otvori oči, on trepće pred beskrajnim prizorom zida energije. Ludilo oblika koji se rađaju i nestaju u izobilju boja, vijuč, indile, žanz, orver, on, ego, blon. Sad Žiar kleči; on stavlja ruku na svoja prsa u visini svog srca. Oštar bol izazvan perifernim pritiskom. Mogao bih da nacrtam moj srčani mišić oslanjajući se na bolne impulse koje mi prenosi moj nervni sistem. Oprezno se pridižem, bojeći se poslednjeg otkucaja koji će prethoditi mojoj smrti. Ti nećeš umreti, ispitaj ovaj svet. Ja posrćem u moćnim talasima svetlosti. Žiar stoji; njegovo telo, na pola puta između dečastva i zrelosti, sa skladno razvijenim mišićima dodaje eleganciju, sponu koja mu pridaje neobičnu vitkost; njegov položaj je čudan, kao da je igračka neke plime i oseke. Učvrsti se. Grčevi stežu moje grlo, a moj zgrčeni grkljan jedva propušta po neki dah vazduha do mojih pluća: cijanoza. Pogledaj žalo suprotno od zida svetlosti, talase, snažno odbijanje talasa od obale i pena što prigrabljaju sve

boje. Žiar se smeje. Ja sam nesumnjivo prošao tačno pored mesta na kome se sedefaste školjke ljuljuškaju na talasima koji dopiru do njih. Ti si analogičnim putovanjem prešao iz jednog univerzuma u drugi, ali svakako nisi prošao na ista vrata. Da li sam na nekoj drugoj planeti ili sam dospeo u neku drugu epohu? Ja živim pre u nekom potpuno različitom univerzumu od onih koje poznajem. Ne polazi mi za rukom da okupim moje misli oko tog važnog problema, bol u utrobi koji me steže neutrališe sve moje sposobnosti za razmišljanje. Onaj drugi Žiar sa kojim često razgovaram, objektivniji deo moje savesti, volje, više ne uspeva da podstakne moj razum. Praštanje boja. Crveni snop je nestao; na nebu se nižu mrlje koje više ne obrazuju sliku; one se nadomeću ne sjedinjujući se i ne mešajući se. Svetlost se, sad i ona, rastvara u zbijenim iskrama, sjaj zida slabi. Potpuno zatamnjenje. Napuštam sebe.

Žiar je po drugi put ispružen, u nesvesti, pored zidina nekog grada. Njegova koža je iznenada mestimično podbula usled pritiska nekog mišića koji se steže, grči u čvrstu loptu, zatim opušta i izravjava. Čudna igra mesa, zabrinjavajuće pečurke koje se razvijaju ispod njegove pokožice, prskaju i pretvaraju u koru. Njegovo lice iskazuje neizdržive patnje; njegove bezizrazne oči kolutaju u svojim očnim dupljama, grčevi na trenutke boraju njegove usne i vilice, na njima stvaraju dvosmislena prenemaganja. Iscurele bale i suze prljavo klize niz njegove obraze. Njegov seks u naglom poletu se na kratko ukrućuje i savija. Njegovi udovi tresu se, njegove noge podsećaju na neku besmisleni igru, ruke mu besmisleno mlataraju po prostoru. Celo njegovo telo se krivi. Malo po malo, kao da struja koja ga probija gubi od svoje jačine, njegovi grčevi smanjuju se u svom prostoru; njegova učestalost je usporena; crte na njegovom licu smiruju se. Ogroman jecaj izleće iz njegovog grla; posle jednog poslednjeg trzaja Žiarovo telo mlitavi. Njegova put izgleda kao da je pretvorena u tečnost.

More se popelo na plažu blage padine i providnog sloja, penušav greben jednog talasa koji se vraćao dodiruje jednog beživotnog čoveka. Svežina vode - neprimetno milovanje.

Moja koža dobija zrnast izgled. Svest mi se vraća; tučen, mleven, drobljen. Hvata me strah. Pomičem ruku da bih video da li još mogu da zapovedam pokretima mojih udova. Ogroman umor. Blagost vode

ispod mojih bedara; moje rame koje ližem ima jak ukus joda i soli. Sve je normalno; mogao bih biti u Marzamemi za vreme mog godišnjeg odmora. Svetlosti koje se kreću i koje se prelivaju po moru, sve do horizonta, s jednog i drugog dela moga polja vizije isključuju tu mogućnost. Vrelina sunca izgleda da je oslabila usled snage tih pomorskih osvetljenja; talasi i udubljenja, gomile pene pretvaraju i množe odsjaje zida energije. Zatvoren sam između peska, vode, neba i svetlosti u nekom paralelopipedu nejasne građe koji se oteže sve do beskraj. Da nije to prolaz između svetova? Mogu li hodati u oba pravca koja mi se nude da bih izvršio putovanje van vremena i prostora, kroz neku nepoznatu dimenziju koja bi bila granica paralelnih univerzuma? To je neki poziv.

On se diže; ljuštura od peska prekriva mu butine i plećke. Žiar svoje oči štiti desnom rukom; on malo posrće: zatim mu korak postaje čvršći.

Ti bi trebalo da u toj neprekidnosti otkriješ neku pukotinu. Ja ne, ja ne, ja ne, ja ne... Utisak je kao da reči, kao da su lamele kvačila, klizeći jedna uz drugu ne mogu da uklope rečenicu (a koja se u celosti obrazovala na nekom drugom spratu moje misli). Ja ne treba da se udaljim od analogične slike kojom sam došao. Ja nisam izabrao ovaj univerzum. Treba da uzmognem da ponovo otputujem da bih otkrio silu koja me je naterala da izvršim ubistvo Kaningema. Ali ja moram da proredim moja putovanja jer će se u protivnom moja ličnost raspasti.

Po treći put sam dete. Barokne slike moje prošlosti na Zemlji. Bilo bi prijatno tako se roditi. Ti se moraš vratiti problemima koji se sad postavljaju.

Izgleda da je Žiar plen nekog unutrašnjeg sukoba; crte njegovog lica se trzaju i skupljaju u neki izraz tvrdoglavosti. Kako izabrati između tih ja koji se iznenada množe?

Koji je pravi identitet, skriven ispod tog sloja mesa koje sad opipavam? Mogu posumnjati u njegovu stvarnost. Ukrstivši ruke njima steže svoje mišiće.

Felis Žiar koji je obavljao posao i imao porodične odgovornosti u jednom vrlo sređenom društvu, da li je on Felis Žiar divalji i nag, koji se borio protiv pustinje i hranio živim gušterima, da li je on Felis Žiar koji je, a da nije želeo, ubio specijalistu za analogično putovanje da li

je on Felis Žiar lualica suočen sa tim univerzumom koji ga skreće s pravog puta? Ili pak, ne postoji li neki nepoznat Felis Žiar u kom su sažete sve te mogućnosti i koji ih umnožava? Evo me smirenim apsurdnošću te formulacije. Sigurnost mi uliva poslednje stezanje mišića šakama. Očigledno je da sam savršeno zatvoren u ovom telu i da se iz njega ne mogu izvući; ja sam potpuno čitav putovao kroz analogični prizor. Ovaj svet koji mi se čini nelogičan i divan, podleže jednostavnim zakonima koje ću morati da upoznam, koje hoću da upoznam, koje ću upoznati.

Dekor se raspada na elemente koji se mogu identifikovati; more, pesak, nebo, da, nebo koje se prekriva koprenom prvih oblaka koje donosi plima; tu se pridružuje jedan originalni element, onaj zid svetlosti. Divim se lepoti pokretnih slika koje prolaze po njemu; one su mi se, kad sam dolazio, učinile žestoko šarene; njihov agresivni karakter je nestao. Moraš ići duž zida sve dok ne otkriješ neki otvor ili stigneš do njegovog kraja. Ako bih pokušao da prodrem unutra?

Moje ruke se uvlače u neku laku i toplu vunu, pomalo bodljikavu. Opisati sadržaj svetlosti. Njen pritisak na moju kožu sačinjen je od hiljade bockanja, kao da se u svaku od mojih pora uvlači vrh tanke igle. Ubrzo moja pokožica je zasićena i natapa se istim mastilom kojim su načinjene oživljene boje, energija. Moja ruka postaje cvet, moje rame tučak, zatim seme. Kad uđem u unutrašnjost zida pretvoriću se u svetlosni oblik.

On je neodlučan, uvlači svoj bok do prepone, zatim uvlači glavu, grudi, i nestaje.

Imam utisak da se kupam u sunčevim zracima, moje telo je ozareno, topim se u zasenjenosti, ogromno viseće jezero u vrtlogu obojenih elektrona. Prolaz traje samo nekoliko sekundi, meko padam sa druge strane zida; neki grč mi steže bubrege. Moj nervni sistem je poremećen nekim talasom jakog zadovoljstva; možda sam ejakulirao. Razljućen sam kratkoćom čina i lakoćom kojom je postignut bez potrebe bilo kakvog seksualnog draženja. Ovaj svet je varka, zamka, ili je poremećen nekim kratkotrajnim zamračenjem stvarnosti? Uvek sam pridavao važnost orgazmu, i ako je ovde reč o jednom krhkom nasleđstvu iz starih vremena, nekad opravdanim zahtevima stvaranja pokolenja. Dovoljno mi je Simoma govorila, čovek današnjice nema više potrebe da se izlaže želji, pošto je žena

oslobodena zakona rađanja. Međutim, naš bračni ugovor sadržao je ljubavni čin. Kakav ugovor, kakvi zakoni? Ja sam isključen iz takve stvarnosti. Za vreme mog prethodnog analogičnog putovanja, gubitak pamćenja olakšao je moju obavezu, ovog puta moja prepuna memorija pruža mi jedan element za upoređivanje i podstiče me da odbijem ovaj univerzum.

7. DIJALOG SA ORDINATOROM

Slika se sastavlja na osnovu nepoznatih normi. Kroz dan prolaze obojene rastopine, debeli kumulusi i lelujanje trave pretvaraju i smanjuju svetlosne projekcije koje potiču iz zida. Imam utisak da je pejzaž nestalan i da će se njegovi sastavni delovi istopiti. Mislio sam da ću se ponovo naći u pustinji pošto budem savladao prepreku, a sad se nalazim pred predelom još više tuđim od onog koji me je primio na ovom svetu. Na nekoliko kilometara od mene, primećujem neku ružičastu masu, možda neki grad, postavljen na ravnicu kao neki ogromni kolač. Dok u mozgu mogu da rekonstituišem bilo koji događaj iz mog prošlog života i oživim svako lice, svaki pejzaž koji sam video, sve što se odnosi na ovu planetu izgleda mi kao nerešiv rebus. Potrebno je da svoje mesto nađem u nekom posebnom univerzumu, neću više da budem bacakan iz jednog u drugi svet a da ja o tom ne odlučujem. Možda planeta za koju sam uvek verovao da je moja nije baš ona kojoj pripadam. Međutim, ja sam na njoj rođen: detinjstvo Felisa Žiara na Zemlji mogu dokazati mnogobrojni svedoci i sami njegovi roditelji. Ja ipak hoću da vrlo objektivno analiziram da li su moje uspomene nestvarne: otkad sam odskočio od više svetova, stekao sam jednu višu svest o događajima. Ja sam još isto ranjiv u pogledu sklonosti, to dokazuje moja malopredašnja nesređenost, ali sam dobio u objektivnosti. Uбудuće ću moći da osetim i istovremeno proučim neku činjenicu, dok sam ranije činjenice primao na nivou osećajnosti. Postao sam dvostruk, u meni postoje dva Felisa Žiara, prvi ima sva obeležja ljudskog bića, onakva kakva sam naučio da definišem, drugi je neobično iskustvo, koje bi imalo sve podatke o prvom a da njegova osnovna obeležja ne budu izopačena. Ja sam istovremeno i kopija i original; kopija je izopačena, ona je u toku svog života pretrpela razne prepravke, ali sad sam ja ugledni primerak. Ja ove dve ličnosti mogu izmeniti i, kad zaželim, odlučiti da se poigram sa jednom ili sa drugom. Sem ako naizmenično ne podlegnem njihovom uticaju: pre četvrt časa hteo sam da pobegnem s ove planete; u ovom trenutku, hoću da je ispitam.

Ispod pokrova sivih i žutih trava, koje su povili vetar i zimski mrazevi, pomaljaju se izdanci prolećnog zelenila. Idem duž neke niske žive ograde koja je brižljivo održavana; njen kraj tačno ukazuje ružičastu izraslinu, veštačkog porekla, koju sam ugledao. Uprkos mojoj odvratnosti prema društvu, onakvom kakvim sam ga ja podnosio, mene su privukli mogući tragovi neke civilizacije. Ako je moje putovanje u ovaj svet posledica zločina koji sam izvršio, nadam se da ću mu ovde naći razloge.

Stado žirafa od stotinak glava izbi iz jednog šumarka i kad me je ugledalo približi mi se. One nisu plašljive i izgledaju kao da očekuju neku poslasticu iz moje ruke. Malo dalje u ravnici srećem još kudue i gazele, jelene, lavove i pantere belog krzna; cela fauna je izgubila prvobitne pigmente. Divlje zveri i divljač žive zajedno u miru i ja se mogu približiti bilo kojoj životinji da bih je pomilovao a da ona ne pobegne. Koristeći ovu neočekivanu prednost, uzjahujem jednog debelog jelena, hvatam se za njegove rogove, kolenom mu stežem bokove, rukom ga milujem, ali on nepomično stoji. I dok ja gubim nadu da poteram moje marvinče, osećam kako se životinja ispod mene grbavi, mišići joj poigravaju ispod mlake kože, pokrivene kratkom dlakom. Izgleda kao da njim zapoveda neka nevidljiva sila, te on nekako polazi prema gradu.

Nisam se prevario. Tačno je, reč je o nekoj građevini; zgrada u crvenkastom tonu postepeno se izdiže iz prerije. Jelen se okreće, trepće, zatim saginje glavu, grbavi leđa da bi me pozvao da siđem; ja se pokoravam njegovom znaku. Jednim potezom svog širokog jezika guta bokor trave, guta ga i sitnim kasom odlazi u pravcu suprotnom od onog kojim smo došli.

Sablstan pejzaž, plav i beo za nebo, zelen i žućkasto smeđ za tle, oteže se u beskraj u ružičastim i žućkastim talasanjima. Brda - zgrade postepeno se ređaju do centra grada, tamo su izresci u vidu luka izvijeni iz niza prohujalih vekova, prsnog izgleda; jedan zamak, jedna katedrala, jedna kula. Neka reka, nabujala sigurno od plime, obrazuje srednji oluk tog ogromnog para bedara.

Hteo bih da se uvučem u unutrašnjost kože koja prekriva grad, ali ne nailazim na otvore kroz koje bih ušao; obišao sam veliki luk kruga koji sa svakim od njegovih krakova spaja široko rečno ušće ne nailazeći ni na najmanju pukotinu. Nigde prozora, nigde prozorčića.

Pritiskam ruke na spoljnu površinu grada, njen materijal je gibak i otporan, stajem nogom na ivicu padine i polazim prema vrhu bregova, ružičastim na njihovim vrhovima i žućkastim u uvalama. Polako se dižem da svud prisutna tišina ne bude uznemirena mojim koracima. Taj utisak snivanja koji sam osetio čim sam stigao u ovaj svet jača sa mojim daljim istraživanjem. Uskoro stižem do prve pukotine oko zamka. Neko pokretno telo u obliku čaplje spušta se na trg sa lukovima. Ne znam kako tamo da siđem; od zemlje me odvaja najmanje trideset metara. Stiže naređenje, zapovedničko: skačite. Prepuštam se padu, koji je ublažen, kao da je teža na mestu na koje padam svedena na trećinu. Moje zglobove uzdrma grub udar u moje pete.

Oduzeta mi je svaka moć odlučivanja; mislim ali više ne postojim. Hteo sam da pođem prema jednom od vozila u obliku životinja koje stoje na džinovskom parkiralištu koje okružuje zamak. U tom me omela sila koja me kontroliše. Svi moji prenosni uređaji, sve moje nervne veze preuzete su od iste sile koja me je naterala da ubijem Norža Kaningema. Kroz nekoliko minuta saznaću koja je to sila. Mozak Felisa Žiara ostavljen je na slobodi, dok mu je telo teledirigovano. Nikakva moć neće moći da me oslobodi od te moći. Moji pokreti su kruti. Polazim ispod lukova, kao mesečar. Susrećem se sa nekoliko prolaznika; ljudska bića, gledaju moju nagost, okreću se, svakako da se ne bi čudili. Ja sam u nekom širokom hodniku osvetljenom dnevnim svetlošću, njegove nesimetrične strane imaju tremove, izloge u fluorescentnim bojama, hteo bih da ih gledam, ne mogu vrat da okrenem; hodam brzim koracima. Iznenada primećujem neku zagonetnu galeriju kipova, neki prolaz nastanjen nepomičnim belim oblicima. Ispod jednog prozračnog krova, odakle u ovaj pozni čas dopire bleđa svetlost sa nekog neznanog izvora, to je neki veliki pravougaoni balkon oko jednog strmog i vrlo širokog stepeništa koje tone prema mračnim dubinama nižeg sprata. Na podzidanom nasipu su sivi lukovi. Što se tiče kipova, to su figure mladića i devojaka, razdvojeni kratkim međuprostorima; oni ukrašavaju ogradu leđima okrenuti izlozima radnji.

Osećam kako me nekakva bezbojna drhtava masa silovito privlači nadole. Sagledana u potpunoj svojoj celosti, to bi mogao biti neki ogoleli džinovski mozak. Mehanički silazim niz stepenište. Sedišta u

obliku životinja čine krug oko onog što ja vidim kao izvor sile koja upravlja mnome; znam da hoće da me ispituje. Sedam u jednu naslonjaču načinjenu od glave nilskog konja; dva slonova zuba povijena napred predstavljaju naslone za ruke. Osećam se odmoran, ali je u meni stari Žiar uzrujan, pod uticajem nekog nerazumnog straha. Moj duh je iznenada usisan i ja se postupno praznim od celog svog bića. Zevam, protežem se, više ne postojim, moje telo se ruši.

Svilene tkanine iz koje donose neka nosila, obavijajući vrh jednog nafornjaka spremnog za neku spiritualističku religiju. Neki čovek našte srce povraća na nekom buretu u kom se kao rezerva drži jedan mrtvorodeni neoplatonista. Njegova nećaka, obučena u široku haljinu od tanke svilene materije, vrši svoje računске radnje grozničavo pišući ljubičastim mastilom brojke na svojoj dojci.

Budim se isto tako grubo kao što sam se i onesvestio, mozak prepun nepodnošljivo čudnovatih snova. Nesposoban sam da mičem rukama ili nogama, telo mi je sliveno sa naslonjačom u kojoj sedim. Koliko je dugo trajala moja nesvestica? Ko može odgovoriti?

Ovde je sve čisto i nedavno obnovljeno; međutim, predmeti izgleda da su nepomični. Vazdušasti obrisi lukova, močvarsko rastinje prekriva gornji deo prolaza, mlečno plavkasti i sivo-zeleni prelivni boja podsećaju na pejzaže ponora u koje bi gnjurci došli da, između kolonada nekog potonulog grada, love krupnu morsku divljač. Kad sam pokušao ponovo da ustanem da bih pošao put izlaza, pozajmio jedno od vozila koja sam maločas video, da pobegnem najzad, daleko od ove more, spopadoše me oštri srčani grčevi. Moja ruka je umrtvljena, moje grlo je obuzeto bolom. Spremam se da umrem.

U tom jedan ženski glas, tih, baršunast, jednoličan, čuje se sa galerije; kao da ga izgovaraju hiljade usta skrivenih u basamacima stepeništa, naslonjačama, stubovima. Glas kao romorenje, i miran, ulazi u mene poput milovanja:

"Ne boj se ničeg, Felise Žiare, ono što osećaš samo je jedno reagovanje na ispitivanje kom sam te podvrgla; ispitala sam najdublje nabore tvog pamćenja, pretresla sam najskrivenije kutove tvoje ličnosti da bih te poštedela jednog drugog i odvratnog ispitivanja. Sad sve znam o tebi u pogledu svesnosti; ono što se naziva podsvešću nije mi pristupačno.

Posmatram sive vijuge moždane mase; čini mi se da katkad primećujem neke neprimetne listiće na dnu koji se penju na opnenu površinu i izazivaju njoj tanane drhtaje. Maločas sam video ljude, da li je moguće da su oni robovi tog čudovišnog mozga? Da, naprotiv, nisu oni ti koji su ga napravili?"

"Saznaćeš zbog čega se nalaziš ovde i zašto si ubio pronalazača analognog putovanja."

Nemam hrabrosti da to ispitujem; moje srce ponovo pravilno kuca, bol se povukao, ali osećam da mi je oduzeta energija, nesposoban sam da se mičem. Uopšte me ne zadovoljava ta pomisao da ću saznati smisao mojih neverovatnih doživljaja. Čujem. Glas odmereno objašnjava podvlačeći ćutanjem svaku rečenicu:

"Mi smo ovde na jednoj od bezbroj paralelnih Zemalja koje zajedno u univerzumu postoje na istom mestu i u istom vremenu. Zvaću je Zemlja III, nasuprot dvema drugima koje ti već poznaješ: Zemlji I, tvojoj, i Zemlji II, onoj na koju te je odvelo tvoje prvo analitičko putovanje.

Međutim, Zemlja III je neobična planeta; najveći deo putnika kroz paralelne univerzume kroz nju obavezno prolazi; to je neka vrsta raskrsnice između svetova. To ne bi bilo ništa zabrinjavajuće kad dolazak jednog putnika među nas ne bi mogao da izazove smrt nekog sebi sličnog. U stvari, svako ljudsko biće ima svoj duplikat na svakoj od paralelnih Zemalja. Analogično putovanje dovodi u opasnost da ih suprostavi jednog drugom. U tom slučaju obe individue ako se sretnu odmah se dezintegrišu."

Glas učuta, kao da hoće da mi da vremena za razmišljanje. Bujica misli koje ne uspevam da sredim; pokušavam da sastavim moje prvo pitanje u trenutku kad se njen glas ponovo javlja:

"Atomi dvaju potpuno sličnih bića, kada se sastanu, teže da zauzmu istu tačku u prostoru i u vremenu; to je Berov zakon, koji ima dejstvo da izazove trenutni preobražaj u energiju dvaju ljudskih bića koja imaju isti identitet, samo zbog tog što njihovi molekuli teže da se sjedine i što dolazi do fenomena 'prepunosti'. Naravno to se može desiti samo u slučaju prenosa jedne individue sa jedne Zemlje na neku drugu Zemlju, jer na jednoj određenoj planeti ne postoje dva potpuno ista bića. Zbog tog je bilo potrebno toliko mnogo vremena da taj zakon bude otkriven. Međutim, sa vrlo retkim izuzecima,

analogično putovanje stvara nove pristalice. Pošto sam ja kao centralni ordinator zadužen za bezbednost ljudi na ovoj planeti, ja moram učiniti neškodljivim svakog čoveka koji dođe iz paralelnih univerzuma."

Ordinatorov glas me očarava, prepuštam se njegovim sladunjavim intonacijama; do moje svesti jedva dopire smisao njenih reči. Međutim, njena poslednja rečenica sadrži jednu suprotnost zbog koje vičem:

"Znači, ja sam opasnost za čoveka koji se zove Felis Žiar i koji živi na ovoj planeti!"

"Nije tačno, ali to će biti kasnije objašnjeno. Hoću najpre da odgovorim na pitanja koja sebi možeš postaviti u vezi sa Kaningemovim ubistvom. U ovom trenutku nemoćna sam da predvidim na kojim se Zemljama pripremaju analogična putovanja ili bilo koji drugi način koji omogućuje da se pređe preko onog što se uobičajeno naziva dimenzijom Sigma. Ja samo mogu zaštititi onog kom se najviše žuri, upućujući putnika s naše planete prema kojoj je nezadrživo privučen. On se vraća na svoju polaznu tačku ili pada na sasvim drugu paralelnu Zemlju. To se desilo kad ti je Kaningem ponudio jedno analogično putovanje; stavila sam jedan štit od kog si se ti odbacio."

"Ali zašto ste me primorali da ubijem Kaningema? Prvi put ste me učinili neškodljivim, to je bilo dovoljno ponoviti?"

"Iskustvo dokazuje da ako neko drugo društvo otkrije mogućnost da istražuje paralelne univerzume, onda takav pronalazak iskorišćuje u najvećoj mogućnoj meri. To uglavnom odgovara nekoj povučenoj fazi razvoja, nekoj potrebi za bežanjem opravdanom neprilagođenošću društva individui. Dakle, ako putnici dolaze na Zemlju III suviše brzim ritmom, takva pojava nekorisno mobiliše veliki deo moje energije. Više volim da predupredim opasnost čineći pronalazače neškodljivim. Tome si ti poslužio."

Norž Kaningem, ta sanjalica, da li je on opasan protivnik čovečanstva? Ubio sam ga ne želeći to, ne osećam nikakvu grižu savesti, ja samo mrzim da se pokoravam naređenjima. I otkad to neka mašina upravlja postupcima ljudi? Koja je ta čudovišna Zemlja na kojoj su pojedinci podvrgnuti elektronskim sklopovima? Na tu pomisao buni se celo moje biće.

"Zašto ga niste uklonili bez mog posredništva?"

"Meni je potreban relej da bih prenela moju volju; ja ne mogu raditi bez pomoći čoveka; tako sam stvorena."

Obuzdavam svoj bes, glupu srdžbu; to ubistvo za mene nema važnosti, omogućilo mi je da pobegnem sa Zemlje I, nazadne i zatupljene. Sad treba da znam zašto mi je ordinator dozvolio da dođem na Zemlju III. Ponovo se javlja glas, oštar; njegov ton je tajanstven, istovremeno ženski i bespolan i ne zamara me da ga slušam! On me opsenjuje, zaboravljam na moje pitanje.

"No ima nešto drugo, Felise Žiare. Kad sam stavila štit za koji znaš, ti si odskočio na Zemlju II. U stvari, ti si živeo na jednoj planeti koja ne postoji."

Pustinjska planeta, besmislen svet, svakako, ali stvaran, još osećam ujede guštera!

"Zašto? Da li se Zemlja II ne podaje normama koje ste postavili za paralelne univerzume? Na njoj se ne nalazi dvojniki svakog stanovnika drugih Zemalja?"

"Tvoj zaključak je tačan. Moja analiza je detaljnija. Ja sam poslala veliki broj elektronskih posmatrača na tu planetu; to jeste Zemlja čiji je samo jedan majušan delić, onaj na kom si ti živeo, bio dovučen. Drugde nema ničeg; ni divljih plemena, ni vozila na jedra, ni kula od pečene zemlje, samo pet pustinjskih kontinenata, jedna pristojna podela mora i okeana, ali bez ikakvog biljnog, životinjskog sveta. Zemlja II je izmišljen svet, ti si ga stvorio."

Ova poslednja rečenica skliznu po površini mog mozga, odbijam da je čujem.

"I ja moram da znam kako si radio da bi sagradio jednu planetu. Ja sam potpuno ispitala tvoje pamćenje, nije ostao nikakav trag o tome. Međutim, trebalo bi da ti budeš taj koji je izvršio to stvaranje. Poveriću te najboljem psihijatru Zemlje III da bi on našao odgovor u tvojoj podsvesti."

Skačem sa svog sedišta i trčim ka kraju prolaza; stižem na unutrašnju ulicu, sudaram se s nekim retkim prolaznicima. Ja po svaku cenu moram da pobegnem iz ovog sveta ako ne želim da budem podvrgnut tom pitanju!

8. ČITAV GRAD

Zadihan sam. Zgrčen sam u šupljini jedne lipe izrezane u obliku mekušca sa dvema ljuskama. Trčeći prešao sam stotine metara galerije, sve dok moja pluća nisu odbila da vrše svoju funkciju. Gurnuo sam vrata jednog od tih bezbrojnih tremova prema unutrašnjim ulicama. Mora biti da je ovde dvorište neke zgrade. Iz tla izbija neka bela svetlost. Već četvrt časa nisam video nijedno živo biće. Šćućuren u mekom lišću jednog od četiri drveta u dvorištu, očekujem da tišinu prekine neki zvuk; težim ponovo za gospodarenjem ordinatora. Ne brine me više moje postojanje; hoću da umrem. Ova sredina ne odgovara mojoj dubokoj prirodi, koju je otkrio život u pustinji. Utisci, osećanja, dojmovi, opsedaju me, vazdušasti ili jasni, a da ih ne mogu poređati, čudna smeša mirisa, zvukova, slika, naša uspomena. U to su umešana moja tri života.

Sve me ovde zbunjuje. U svetu peska odmah sam osetio da treba da se branim da bih preživeo. Ovde je sve mirno, sve ukazuje na red, civilizovani poredak. Međutim, ja znam za pretnju koja se nadnela nada mnom; moje bekstvo nije moglo da zavara ordinatorov nadzor. Onda, da li ću u ovom gradu ili na ovoj planeti naći sklonište do kog više neće moći da me se domogne? U to sumnjam, njegova moć je u stanju da me usmeri na drugi paralelni univerzum. Da li će mi dati oduška? Sve se može ponovo roditi počev od ove lude pomisli; treba za nju da se uhvatim. Sem ako na ovoj trećoj Zemlji nisam još besmrtan? Svaki moj postupak izaziva novo saslušanje na koje ne mogu odgovoriti. Odvratnost prema gradu koja se pripaja bitnom osećanju opasnosti. Drhtim.

Pre svega, ispitati ovo mesto. Bokovi zgrade na vrhu se spajaju i obrazuju loptu svetlosnog plavetnila. Pogledom prelazim po glatkoj i tamnoj površini ne opazivši ni najmanju pukotinu. Vraćiću se u ulazni hodnik da bih u njemu potražio prilaz.

Pod je gibak. Neki natpis na jednom dugmetu za guranje vrata širokom kao ruka; on je na jeziku mog porekla: 'Učtivosti radi, obavestite onog kog ćete zameniti.' Nejasno, imam utisak da ću biti bolje sklonjen ako uđem u unutrašnjost zgrade. Pritiskam; koga ću upozoriti? Neka opnasta prečaga otvara se na neprekidnoj površini

hodnika. Ulazim. Prostrano predvorje, tihe mašine počinju da rade, ona najbliža do mene prerađuje neku gipku i prozračnu smešu. Staklo bez sumnje. Ja sam spoj od jednog kraja do drugog kraja. Pošto sam pogrešiv, potrebno mi je da se udubim u posmatranje neke delatnosti koja mi je potpuno strana. Šokovi koje sam podneo izazvali su u meni depresivno stanje. Na ivici sam plača; najmanji napad bi me rasplakao. Ove mašine proizvode električne sijalice čudnih oblika, tanke kao list hartije; izgleda da su one predodređene da prekriju sve konfiguracije koje bi zid mogao imati. Jedna poslednja mašina ih proverava pre no što će ih prema njihovom obliku rasporediti u sanduke. Raznolikost ovih izvora svetlosti neobična je, od najsnažnijih do najtananijih. Ako bi bile iskorišćene u stanovima, one bi najavljivale pravu unutrašnju arhitekturu svetlosti. Trebalo bi da dobijem tačnu sliku Zemlje III pre no što ću se po drugi put suočiti s ordinatorom, pre no što mi psihijatar bude postavio pitanje; tad ću imati vremena da se obavijem spoljnim izgledima civilizacije, biću manje ranjiv. Ova čista fabrika izgleda da se pokreće bez pomoći ijednog rukovodioca. Ordinator? Primećujem jednu cev za unutrašnji saobraćaj, ona me gura prema donjim spratovima, zaustavlja se. Silazim.

"Oh, stari moj, lepo je što ste ranije stigli! Kroz manje od jednog časa počinje na Bermudima najlepše biciklističko takmičenje na svetu. Bojao sam se da ću propustiti start."

Bicikl? Pre više vekova ta sprava je smeštena u muzeje na Zemlji I.

"Ali vi..."

"I te kako! Tim pre što su dva favorita besmrtnici." On odjednom biva svestan mog izgleda. U njegovim se očima vidi bezgranična preneraženost. I ja njega sramežljivo gledam. Dosad smo bili svesni samo naših uzajamnih prisustava. Sada se vidimo. Imam hrabrosti da se nasmešim.

"Toliko vam se žuri, od jutros."

On me posmatra bez milosti, ali i bez ustezanja.

"Konačno, zašto da ne? Moda je u stilu životinja! Dakle homo sapiens, u prirodi, šta je to bilo?"

On mi stiska ruku, navlači plašt od velikog žutog perja na kombinezon pitonskog izgleda, želi mi svako dobro i skače u cev.

Njegov odlazak dovodi me u očajanje, naš kratak razgovor uneo je

ljudsku notu u moje postojanje. Počinjem da žalim za mojim malim mestom na Zemlji I, za mojim prijateljima, za mojom ženom, za mojom decom. Šta ću da radim? Želim da mi se ukaže na način povratka kući.

U hodniku postoje samo jedna otvorena vrata; ulazim. Oko čitave odaje nalaze se sinoptičke tabele čiji planovi prikazuju mašine iz prizemlja. Svaka od njih emituje zvučnu šifrovanu poruku koja treba da mi ukaže na osobenosti njene fabrikacije, stanje njenog funkcionisanja, njene moguće nedostatke. U središtu odaje kontaktna komandna tabla omogućuje da se nađe odgovor za svaki slučaj i da promeni ritmove i stilove proizvodnje.

Preturam po dva uzidana ormana koji su se otvorili kad sam došao i iz njih vadim jedno odelo koje se pripija, od kože krtice. Činjenica da sam obučen naglo briše ton samog doživljaja. Moj život dobija veću stvarnost; opipavam strane komandne table. Otkad sam stigao na ovaj svet živeo sam samo gledajući, hoću da u njemu smestim moje telo.

Ako napustim ovo mesto, sigurno je da će moja odsutnost negde izazvati neki signal. Rad ovih mašina je automatizovan, ali on uključuje nadzor čoveka. Znači, moram ostati sve dok smena ne dođe; to je jedini način da ostanem neprimećen.

"Pa šta vi tu radite i to još u mom odelu!"

U mom razmišljanju propustio sam da sam zauzeo mesto nekog drugog koji je jednostavno bio zakasnio. Ugledavši moj zabezeknuti izraz nevinosti, posetiočev ton se smiri:

"Da niste pogrešili program?"

"Verovatno, da, verovatno. Idem."

Skačem prema vratima i gurajući ih pokušavam da pobegnem. Uspeva da me zadrži za ruku. Ne otimam se i zauzimam stav malaksalosti.

"Mističar, zar ne? Kako vas vidim, u teškom ste stanju depresije. Pozvaću negovatelje."

On me hvata za drugu ruku i privlači me prema sebi i dugo me posmatra:

"Čudnovato, dve godine kako ovde radim i nikad vas nisam sreo. Novi ste? Iz kog elektronskog kombinata dolazite?"

Gledam ga. Ne odgovaram. On me pažljivo tera da sednem:

"Vi ste pregrejani, je li, zato što su vaše radno vreme podigli za potrebe proizvodnje? Izgubili ste pamćenje! Petnaest dana mesečno, pet časova dnevno - to je najviše što sam mogao izdržati. Hajde, recite nešto, znam dobro da ste mističar a ja besmrtnik, ali to nije razlog."

Pred mojim tupim izgledom, on odlazi prema komandnoj tabli, pritiska jedno dugme. Vreme je, naglo se dižem i trčim prema cevi. On nema vremena da mi se suprotstavi. Nekoliko trenutaka kasnije nalazim se u nekoj ulici. Da li je zvao negovatelje? Moram da strugnem, da tražim neko javno mesto, neko živo mesto, na kom bih mogao da se izgubim u gomili, da postanem anonimn. Ako nemam snage da budem ja, ja ipak još želim da budem slobodan.

Ako stignem na trg zamka, moći ću pokušati da se dočepam nekog vozila i da se udaljim odavde. Zadihan sam; ta rosna svetlost, svud prisutna, koja izbija iz kože koja prekriva grad, te obavezne ulice koje izgleda da nikud ne vode, koje se u beskrajju mešaju, jednoličnost diskretno numerisanih tremova! Ne skrivaju li oni druge fabrike, hotele, stanove, trgovine? Ništa na to ne ukazuje. Stanovnici ovog grada mora biti da ga napamet znaju. Ili pak, nema stanovnika, samo prolaznika. Nijedne radnje u ovom delu grada. Maločas sam primetio izloge. Da ih ponovo pogledam; to će mi omogućiti da procenim stepen razvoja ove civilizacije; ona je ispred Zemlje I ako uzmem u obzir postojanje centralnog ordinatora, ali to ne dokazuje obavezno da se taj napredak očituje na svim poljima.

Napustio sam gornje spratove grada; ružičasta svetlost je ustupila mesto beloju, bleđoj, veštačkog porekla, zatim jednoj drugoj tanano plavkastoj, nijansa treba da ukaže na nivo. Iznenaden sam zbog ravnodušnosti prolaznika prema meni, trezvenost moje odeće odudara međutim nepodnošljivo od nastranosti njihove odeće. Sva obeležja neke plodne faune služe im za ukrase, pipci, perje, krljušti, rogovi, kože, krzna, školjke, bodlje. No nije reč o obnavljanju; u sklopu njihove odeće zoologije dolazi do ludila. Pokatkad iznenadim pogled nekog čoveka koji se zadržava na meni, on me pažljivo posmatra, ali crte njegovog lica ništa ne izražavaju. Stižem do jednog nivoa na kom je svetlost nežno zelena. Mogu nastaviti da tako lutam. Gladan sam, umoran sam. Ovde svi hodaju, nema nikakvog prevoznog sredstva. obraćam se prvoj ženi koju srećem:

"Molim vas, gospođo, ja sam stranac, tražim hranu, da li biste mogli da mi pokažete..."

"Kako vam pade na pamet da posetite grad u kom se radi, to su običaji besmrtnika!"

Moje razočarenje ogleda se na mom licu, ona se smeši:

"Konačno, to je vaše pravo. Ima puno restorana za one koji u takvom stanju dolaze na lečenje. Eto, u četvrtoj aleji sa vaše desne strane ima jedan.

Ona se okreće i odlazi bez reči. Ta aleja izgleda više čovečanskija, konačno vidim radnje, jednog krojača, jednog kozmetičara, bakalina. Možda bi bilo jednostavnije da utolim svoju glad ako ukradem nekoliko tableta hrane. Izloge pažljivo razgledam da bih video da li namirnice liče na one koje ja znam. Ova radnja je pravi muzej ishrane; sva jela nepoznatih ukusa o kojima su govorile moje školske knjige i koja su bila simbol jedne zakasnele epohe, nalazila su se ovde, pomnožena sa deset: govedina na burgundski način, kenguri u engleskom sosu, ananas u trešnjevači, divlje prase iz lova, hamburška šnicla... Besmisleno kulinarsko pesništvo štampano krupnim slovima kroz koje se ja gubim. Pomisao da ću osetiti divlji ukus proteina, ugljenih hidrata, i masnoća koje bih mogao jesti, izaziva mi gađenje. Napredna civilizacija, ali degenerisana, to je duboka odbojnost nastala usled mog vaspitanja; moja uobrazilja prihvata ono što moj stomak odbija. Ja sam tu, vrlo uzbuđen pred bakalinovim izlogom; čini mi se da ga primećujem: neko malo kržljivo biće kom lice svetluca kao nemiran plamičak. Ako me i najmanja neprilika uzbuđuje u tolikoj meri, ja se teško mogu nadati da ću ostati živ u ovom svetu bez pomoći nekog psihijatra."

"To je da se čoveku smuči!"

Okrećem se da bih video kom je upućen ovaj izraz prezira. Dete nasred aleje stoji kao krivac. Jedna mlada žena stoji pred njim; njene oči izražavaju gađenje nekog koji samo što je nagazio na neki izmet. Neki prolaznik privučen ovim prizorom, prilazi, hvata dete za ruku da bi ga izgrdio.

"Šta tu radiš, mali nevaljalče, pobegao si od škole?" Dete vrti glavom u znak odricanja. Umeša se neko treće lice.

"Kladim se da ga njegovi roditelji drže kod kuće da bi ga odgojili; on baš liči na te lukave neuredne dečake."

"Odvratno, to je odvratno", dodade žena.

"Treba pozvati ekipu čistača."

Neodoljivo uzbuđen zbog takvih stavova, jurim u pomoć detetu koje odrasli počinju da muče zvrčkama, šamarima i štipanjem. Derem se:

"Ma, pustite ga, pustite ga, ništa vam nije učinio!" Učinivši ovako, ja pomažem onom koji liči na mene. Međutim, oko nas se stvori gomila. Ljudi mi predbacuju. Sve te prolaznike pomalo mirne, toliko ravnodušne obuzima gnev.

"To mora biti njegov otac!"

"Neki degenerik!"

"Zvao sam negovatelje."

Dete napuštam kukavički, ulećem u gomilu svom energijom i uspevam da se probijem. Niko ne pokušava da me goni. Oni se svakako uzdaju u negovatelje ili u ekipu čistača. Treba da pobegnem na zeleni nivo. Zato koristim jednu nagnutu ravan. Po prvi put otkad sam u gradu nalazim se licem u lice s jednim vozilom; u obliku stilizovanog pacova. On izbacuje aerosole namirisane vode iz jedne pa zatim iz druge nozdrve svoje njuške. Oklevam. Zatim jurim napred, uvlačim se kroz uzan prolaz koji ta sprava ima na svakoj svojoj strani. Ako su to čistači ili negovatelji oni neće imati vremena da se okrenu pre no što se udaljim. Odlučujem se da se ispnem još više te se nalazim ispod krova grada. Topla ružičastost koja izbija iz njegove prozračne kože uzbuđuje me, to je kao materinska toplina. Nikad u tolikoj meri nisam osetio potrebu za nežnim prisustvom.

Jedan plakat: ako vam je potrebno sunce, tražite štrcaljku. Stavljam ruku na beli krug iznad kog je natpis: ovaj pokret otkriva jednu dijafragmu koja se otvara i ja se nađoh napolju, gazeći po gradskim brežuljcima od ilovače.

Nalazim se nekoliko stotina metara od ušća. Zalazeće sunce veze crvenilom olovne kišne oblake. Izgubiti se tamo, u toj vodi, na toj obali, ili još jedanput proći dimenzijom Sigma, vrata svetova...

9. ŽENA SA JEZERA

Sprema se pljusak, sveže je kao u mesecu martu. Kakav mesec mart? U pustinji sam znao samo za vrućinu i nepostojanje sezona. Kakvih sezona? Mrzim pojmove koji mi otkrivaju jednog drugog Žiara koji me više ne zanima.

Moje noge s uživanjem dodiruju travu, napustio sam grad i ponovo se našao u preriji u kojoj žive divlje životinje. Trava je sveže podšišana, neki laki sok boji moju kožu zeleno. Volim da hodam po toj mekanoj i svilastoj četki na kojoj još postoje mali strukovi paučinaste slame. Mora biti da su ogromne mašine očistile ravnice, koseći, nabijajući, sipajući đubrivo da bi trava oživela. Lepo miriše mokro seno. Prepuštam se opojnosti hodanja, ubrzavam korak, trčim, veseo što osećam da moji mišići poigravaju, gotovo elastična zemlja olakšava moje skokove.

Sada je grad nekoliko kilometara iza mene. Primećujem jednu kupu, poput neke velike školjke od sedefa, stavljen u ispred mene u neki vrt mahovine. Mahovine plave, mahovine dlakave, ogromne pamučaste, mahovine šiljate, bodljikave, mahovine lepljive, tananih strukova, debele stabljike, male perjanice, mahovine uvele, crne, zgusnute, čvrste, izdžikljale, lopte mahovine, neobična biljna igra, neobičan ćilim koji se naduva, izduva, vere uz zasejano polje krupnim mamuzama i malim stenjem, raspoređenim oko kuće. Jer vidim jednu kuću. Moje noge kao dobri poznavaoči prihvataju razliku sadržaja između ošišane trave i ovog novog bilja, iz zadovoljstva neočekivano klize. Stigao sam do ivice školjke; jedna rupa se otvara u zidu od sedefa. Ulazim, ona se zatvara posle mog prolaza.

Ovde se sve šareni pod uticajem svetlosti koje se menjaju, u prostranoj okrugloj odaji koja me je dočekala; okrugle kamenice, obične kamenice, spiralne kamenice i neke druge školjke, i vodeni kičmenjaci vise sa tavanice u gustim grozdovima i šire neku neobičnu svetlost prošaranu senkama i znacima. Jedno stepenište vodi na gornji sprat, polazim tamo, venci od sedefa zveckaju, šum slabi do praga čujnosti u kojoj postoji samo dašak vazduha, zatim tup bat mojih bosih nogu po drvetu stepenika čiji se slab odjek ponavlja u dvorani za prijeme.

Odmorište na prvom spratu ima veliki stakleni prozor. Odatle posmatram pejzaž sa letnjikovcima koje nisam mogao videti kad sam se obalom približavao gradu. U predvečerje tri zatvoreno siva oblaka prolaze poluporculanskim nebom, oni prenose tovar kiše, koja čisti travu i kuće. Prilazim zidu koji pregrađuje hodnik, jedna dijafragma se otvara i otkriva jednu ispruženu ženu, nagu do struka. Ona pruža ruke prema meni da bi me pozvala:

"Skitnico, dođi!"

Pružam se prema njoj, iznenada pijan, željan nežnosti. Neka poznata sila oduzima mi volju i suprotstavlja se mojoj želji. Potčinjeno se okrećem pred ženinim pogledom. Grudi su joj opore, svakako miris ispod njenog pazuha. Silazim stepeništem kao tučen pas, koso okrenute njuške.

Vodi me prisustvo hodnika, bezlično, nepristupačno. Prolazim kroz jedan šumarak koji ceo cvrkuće od raznih ptica i izbija na jedno veštačko jezero okruženo japanskim vrtom sa više puta stogodišnjim bonsaima. Kroz providnu vodu mogu videti sve odaje jednog podvodnog paviljona. Jezero mora biti da je duboko, jer mala naga žena koju nazirem u srednjoj sobi za mene je iste veličine kao debeli šaran koji iznad nje bezbrižno prolazi. Vođen sam prema jednom okruglom čamcu, on plovi prema staklenom levku koji se nalazi na sredini jezera. Izgleda da žena spava, moje kretanje po površini vode nije privuklo njenu pažnju. Klizim i dalje duž staklenih zidova klizavih od vlage, prihvati me neka neodoljiva sila koja koči moj pad. Vraćam se u san.

Stan je veoma privlačnih linija, bez predmeta i nameštaja. Ali sad mi izmiče njegov položaj koji mi se odozgo pojavio. Ja više ne znam gde se nalazi uspavana lepotica. Nije ni važno, ordinator me vodi, pregrade tiho nestaju ispred mene. Neki tanani miris! On iznenađujuće oštro draži moju želju; neki miris lak, zašećeren, usoljen, mošusni miris kože, nežan začim kože, dobro miriše na toplo, na oprano, otimareno. Ružičasta boja, blaga nežnost, mračan med koji nalazi svoj produžetak u svakom od mojih drugih čula i pretvara u iste vrednosti, slike, zvuke, ukuse, dodire, saksofone, krv, penu. Jedna poslednja plava trepavica otvara se u poslednjem zidu: ona je tu, ispružena, ruku naslonjenih na bedra, žmuri. Ona je glatka kao oblutak, ni kose niti dlaka koje bi naružili savršenu formu njenog

tela. Njeno teme, njen vrat, njena leđa, njena bedra, njene butine, njeni listovi, njene pete pritiskaju dušek snagom koja je manja od njene verovatne težine, sudeći po lakom ulegnuću koje na njemu pravi. Naginjem se. Vlažna sluzokoža moje donje usne vrlo polako se penje oblinom njene dojke, zaboravio sam ko me vodi. Ja sam ljubav.

Stezanje. Vreme se povuklo u sebe. Sadašnjost traje. Ja se oslobađam. Ona spava, njeno disanje jedva da nadima njena prsa. Neka vrsta panike u meni se javlja, odmah smirena snagom kojom sam upravljam.

Netremični pogled njenih očiju otkrivaju njene trepavice, one su tamne i blistave. Ona me zagleda, a da se između naša dva pogleda ne uspostavlja veza. Tišina. Tišina. Žena se izvija, obrće na krevetu i grči uz zid, uplašena, kolena priljubljenih uz bradu. Gasi se užas koji se u jednom trenutku rodio u njenim očima. Pitam se da li i njom takođe upravlja ordinator. Promuklim jednostrunim glasom pita me da li sam skitnica. Ne znam šta da odgovorim. Misaoni stisak popušta. Ja sam stranac, nepoznat, bez običaja, bez identiteta, ja ne poznajem ovaj svet.

"Da, skitao sam se..."

U više mahova joj tvrdim da sam skitnica. Bez njenog reagovanja. Ona ponovo leže, smirena. Ovaj moćni prizor sredila je neka strana sila. Rđavo sređena, ja to osećam u zasedi iza mojih misli, vrebajući moja reagovanja. Ona veruje da će pregrada koja razdvaja moju podsvest popustiti pred uzbuđenjima koja me uzrujavaju.

Žena kleknu i izaziva me intimnim milovanjima. Obuzima me snažna želja. Želja veštačka, spoljna, koju osećam ali koju ne doživljavam. Neću više da je volim, uprkos naporima koja čini prodorna i tajanstvena sila koja je na to gura. Iznenada, obuzima me strah; ako bi ona nestala i samog me ponovo ostavila na ovom nepoznatom univerzumu! Potrebno mi je njeno prisustvo. Iako je priviđenje, hoću da je zadržim!

Noć se spušta na jezero, pretvarajući vodu u boju sepije, sijenske zemlje, englesku mrku i čitavu lestvicu zelene boje. Ribe jure kao senke, jedan rak unazad izlazi na providnoj tavanici. Mir. Moj pogled se gubi u tečnosti. Listovi vodenih krinova su isto tako mali oblaci koji se ocrtavaju na izmaku dana. Žilice.

Njen seks bez dlaka, sa dva preklopa je nežan i nabrekao, nežno osvetljava njen okrugao trbuh, njene ružičaste butine. Žena je ponovo poziv, oličenje idealne ženstvenosti. Prihvatam ponudu. Mogu odgurnuti svu gomilu obaveza, zabrana, i tabua starih koliko i čovečanstvo, a koje mi je prenelo jedno društvo od kojeg je u meni ostala samo nejasna veza. Ovo varljivo ja, uslovljeno navikama kojih ne želim da se sećam, može nestati. Bogalj od rođenja koji se po površini globusa vukao na štakama civilizacije može ponovo postati osposobljen. On je napustio svoju čauru.

Prekasno, žena je ustala, tetura se u sivozelenoj polusenci, ivice njenog tela se čipkaju. Hoću da je pitam, njena prilika nestaje, nema je više. Ordinator nema više potrebe da se koristi tom varkom. Stvorio je jednu ženu da bi me uzbudio, ja sam stvorio jednu planetu, između nas dvojice sad mora početi borba. Ja još ne znam koji su moji aduti, ali više nisam siguran da ću izgubiti.

Penjem se ponovo staklenim levkom koji se iznad vode otvara poput nekog kristalnog cveta.

Ostaje mi samo još nekoliko trenutaka pre no što ću ponovo biti napadnut; taj događaj predosećam. Bez potrebe se kostrešim, spreman da reagujem ne znajući odakle će doći napad. Ja, varljivi polubog, prkosim bogu koji je izlučio ovu planetu. Svemoćno ordinatorovo pamćenje suprotstavlja se mom gubitku pamćenja, mi se uzajamno privlačimo, kao materija i antimaterija, mi smo nagli požar. Ja sam i dalje divna suštastvenost nerazumljiva, možda jedina opipljiva stvarnost ovog sveta; opipavajući obema rukama moje čelo, obrve, trepavice, obraze, usta, bradu koja je počela da raste, obuzima me neizrecivo uzbuđenje. Ja volim svoju prirodu, volim stvorenje kakvo sam ja, plod energije, obrade materije, bezimeno biće. Nikad nisam bio toliko čist, toliko gorostasan. Čovek nekad nije imao vremena da bude odlučan prema svemu što ga napada; on je nagon, reagovanje; čarobnjakov šegrt, on se boji da prkosi svemiru i sklanja se u toj tami koja ga steže od njegovog praporekla.

Kako bi se jedan bog mogao staviti u tu raspru? Zamisao jednog stvaraoca je izazov zakonima koji vladaju univerzumom, na dvojstvu između ništavila i onog što postoji.

Ja se smrti više ne bojim; smešna besmrtnost koju sam upoznao na

Zemlji II samo je karikatura prave besmrtnosti, moje, besmrtnosti ljudi i stvorenja njima slična kroz vreme, prostor i paralelne svetove. Vratiću se energiji i ponovo ću se roditi nedirnut, svemoćan, u bilo kom svetu, u bilo kom vidu i biću bura ili vetar, kiša ili ciklon, biću gips ili fosilni ugalj, ili čak jednostavno pepeo, prašina, ali ću biti, nikakva sila na svetu neće moći da me uništi. Misao nije više dokaz postojanja, ona u tom predstavlja samo sporednu pojavu.

Zanos rođen iz opasnosti stišava se malo pomalo. Ja više ne drhtim od besa, obuzelo me je ledeno spokojstvo. Gledam zemlju i nebo kao prisne životinje koje vole da osete milovanje moje ruke, strujanje moje krvi, to su moja braća, oni su uzeli takav izgled radi mog zadovoljstva. Oblak, mali oblak tanan kao ružičasta siva hartija za cigarete i ti, izvanredna travo, pašnjak mojih očiju, mi smo svi atomi u pokretu.

Slojevi magle spuštaju se u šupljinu udolina, ja tiho klizim po površini njihove tišine; napad dolazi, otvoren kao što sam predvideo.

Drugi deo: BOG BEZ PAMĆENJA

1. TERMINAL BOGORODIČINA CRKVA

Kad je Lisa ustala da bi išla po prva osveženja, obožavao sam oblik njenih bedara okruglih kao jabuke i lep izgled njenih nogu. Sad žmurim da bih pokušao da u sećanju predstavim njeno visoko i tanano poprsje na kom su bile uperene dve male dojke, fino ocrtane, ali istraživanje je teško, paleta mog sećanja zbrkano uviđa nijanse njene puti a podsticaji koje prenosim mojim očnim živcima malo dočaravaju Lisinu spoljašnost. Hteo bih da je u uobrazilji doteram toliko savršenom da će se, kad se bude vratila, moja intimna vizija nametnuti njenoj stvarnoj silueti, kao da je bila podešena prema njoj. Ja ponovo dodirujem krivinu njenog pazuha a prorez njenog seksa bez dlaka premešta se i stapa sa njenim pupkom, moj model iz uobrazilje dobija najnepravilnije oblike prema tom kako ga stvaram, ali sa strpljenjem da dođem do tesne približnosti, koja me zadovoljava, tada zaljubljeno završavam modelisanje njenog trbuha uživajući u svilenim odsjajima njene kože; gornji deo njenog tela gubi se u nekoj nejasnoj i beloj formi iz koje izbija vatreno crnilo njenih očiju.

S ovim radovima na duhovnoj razonodi koji me oduvek zabrinjavaju, hteo bih da dostignem do snage vizije koju imaju snovi, ali svesnost nema istu moć kao nesvesnost. Lisa se veoma pažljivo pruža pored mene, bešumna, verujući da spavam.

"Danas je deset godina, Bleska, otkad te volim."

Više volim da joj telepatski najavim našu godišnjicu nego da joj te reči prenesem pritiskujući ustima uz čaršav da joj ne bih oduzeo svežinu mojim starim dahom besmrtnika. Pošto ona zna da ja volim zvuk njenog glasa, Lisa često odgovara govoreći; ona miluje mekanu i gustu kosu koja prekriva moje teme:

"Lepa bebo, supa je na stolu."

Ispravljam se u krevetu, oslonac za leđa izvlači se iz zida i ja se ugodno smeštam.

"To nije supa o godišnjici, ne vidim sveće. Tu bi trebalo da bude deset sveća!"

Lisa, smejući se, pruža mi času koju mi svakog jutra sprema i u kojoj je, na ivicama neobrađenog fajansa, neka tečnost gadljive boje

ostavila tanane šljokice; kao i obično, postavljam dijagnozu:

"Danas krastavac, šargarepa, spanać, rotkvice, maslac, slad, kiselo mleko?"

"Tikvice, šargarepa, zelena salata, pšenične klice i kiselo mleko; ti napreduješ."

"Podjednako gadno?"

"Podjednako."

Mršteći se gutam taj rapav napitak čiji je recept star nekoliko vekova donela Lisa, i proglasila ga vegetarijanskim kao sva njena jela. Kad sam se povodom tog obratio ordinatoru on mi je dao neki paprikaš od mistično-istočnjačkih i američko-kirgizskih doktrina iz čega je ispadalo da čovek ne bi trebalo da se hrani mesom radi tog da bi sačuvao životinje a svoje telo poštedio od truleži. Poređenje sa obrocima koje mi ona sprema i koje bih ja mogao izmisliti sa svim bogatstvima savremenog finog kulinarstva dovodi me katkad do sete. Pa ipak, ja volim taj neprestani sukob do kog dolazimo u vezi sa svačim, on unosi neku živahnost u naše odnose koja se uvek svršava otkrivanjem naših dubokih podudarnosti.

Bleska svoj napitak pije srčući ga jezikom, ona loče s očiglednim zadovoljstvom i s vremena na vreme oblizuje svoje zatvoreno crvene usne da ne bi izgubila ni delić. Želim da sa njom razgovaram, da nastavim jedan od onih dugih jutarnjih dijaloga koje toliko volim posle mojih besanih noći; otkad sam rođen, pre sto pedeset godina, nisam spavao više od ukupno trideset godina. Telepatija koja nije u javnoj upotrebi, može poslužiti samo za vrlo intimne svrhe; kad za njom osetim potrebu, ja je koristim sa Bleskom; ali ta metoda opštenja, kad nije podržana ljubavnom, političkom, ratničkom strašću, osiromašuje odnose, smatra se za apstrakciju i pošto je neprijatno upotrebljavati je van kuće, telepatija je u stvari rezervisana samo za ljubav.

"Šta za tebe znači deset godina budućnosti?"

Lisa stisnu usne, zatim ironično zatrepta:

"Još sve zadivljuje. Ali ja ništa ne žalim. Rđavo je uplesniviti se u nekom starom veku."

"On nije bio star kad si ti u njemu živela. Uostalom, ja sam u njemu rođen! Za nešto malo više godina mogla bi mi biti mati."

"Zar ti nisi moja debela beba, Baltazar?"

Ja predem; ne bih verovao da je moguće u tolikoj meri biti zaglupljen pre no što sam sreo Lisu; ona me je oslobodila one svetinje za koju su me predodređivale moje godine, moje funkcije, kruti pokreti, krutost u rasuđivanju, doteran način izražavanja; sve je to u dodiru s njom bilo prevučeno gumom, sav sistem obzira u koji me moja besmrtnost malo po malo zatvarala i od koje više nisam mogao umaći, koja je pritiskala moj duh toliko da ga je mogla dovesti do izumiranja. Posle nekoliko meseci zajedničkog života, moje pamćenje se odjednom srušilo, otkrivajući iz tih nekorisnih ruševina moju misao koju je vreme tu ostavilo. Ja se još izdvajam od te šljake prošlosti, no ona mi više ne smeta i otkad je nestala, smisao trajanja pojavio mi se u svoj svojoj punoći, ja sam možda jedini među mojim savremenikima da u potpunosti vršim svoju besmrtnost jer moja životna snaga je upravljena isključivo prema budućnosti.

"Je li mi ti to pričaš tvoje snove?"

"Nema snova, ove noći, to je zbilja bila noć; spavao sam kao kamen."

"A poruke, ima li poruka od jutros?"

"Da, ordinator, treba da svратиš do centra, ima neki sastanak."

"Šteta, ja bih radije duže slavio moj rodendan! Ali nije sve izgubljeno."

Upirem u nju oči koje izražavaju ludu želju; ona se glasno smeje zatim poljupcima prikriva moj stomak.

"Bleska, Bleska, sačekaj bar dok se operem!"

"Zar smrdiš, Baltazare? Ne ti lepo mirišeš, sad si dostigao doba nekog minerala, ti si jedan lep kamen koji ne može sakriti svoje zemsko poreklo, odišeš na vatru."

Ustajem naglo na krevetu, velikim pokretom pokrivača koji je otkriva, i skačem na pod; bez kose i dlaka, ona je više gola od uglačanog oblutka, Lisa je ljupkija od mladića i ima ženstvenost mramornog kipa; čim okrenem leđa ona će upotrebiti aparat za otklanjanje malja. Ona brzo podiže posteljinu; te arhaične tkanine koje tu i tamo vise u vazduhu sa nevidljivog dušeka, čine mi se uvek kao neki dobar vic od nameštaja.

Prolazeći ispod aparata za pranje ne mogu se osloboditi utiska koji me opседа da nečim odišem strašću, međutim moje ćelije se svake godine obnavljaju, računajući tu i moje nervne ćelije; moje telo je

približno sačuvalo izgled čoveka pedesetih godina kakav sam bio kad se otkrilo da je smrt bolest od koje se isto tako može sačuvati, ja sam se pre podmladio, moje ćelavo teme je prekriveno finim plavim dlačicama, moje oči su ponovo dobile sjaj mladosti, a moji mišići, brižljivo održavani, obavili su moj kostur. Međutim, to ne ometa vlazi da se povuče; krmelj, sluz, suza, bala, gnoj, pljuvačka, krv, znoj, ne računajući izmet i mokraću, prožimaju moju kožu svojevrsnim zadahom kog uspevam da se oslobodim samo timareći se više puta svakog dana. Lisa tvrdi da je to posledica moje uobrazilje, ona me liže, njuška sa svim znacima zadovoljstva; ali ja joj ne verujem, osećam zadah životinje stare sto pedeset godina, te da bih se očistio potreban mi je veliki broj ceremonija.

Više sam voleo da ja lično konstruišem perača, koristeći se svim izvorima naše tehnologije; tamo je svaka moja pora i svaki moj otvor duboko očišćen, moje telo je masirano od glave do nogu, moji organi su kontrolisani i doterani tako da moja unutrašnja hemija odgovara idealnim zahtevima koji omogućuju da se postigne divna ravnoteža mladosti. Odatle izlazim nov i živ kao neko ždrebe; nekoliko časova kasnije zadah se vraća; i kad bi to bio samo zadah!

Retkost je da me ordinator po nekom zove, jer poput svih savetnika, oblasni centar posećujem više puta nedeljno, što je uglavnom dovoljno za sređivanje u tišini svih problema Evrope; treba da bude nešto ozbiljno da bih ja tamo bio pozvan. Poruka je sastavljena ultrapoverljivom šifrom i sadrži samo poziv da dođem u centar. U trenutku kad sam pozvao jedno vozilo, Lisa izlazi iz aparata za otklanjanje malja, njena zategnuta koža blista, divna, ona me zagrlila i zaljubljeno me mazi, neka vrlo određena želja odgovara njenim pokušajima. Teško se oslobađam njenog tela, kao sisaljke.

"Vratiću se najdalje kroz dva časa."

Ona ispoljava najživlju veselost. Nisu mi poslali posebna kola; duga kobra od metala koja staje pred letnjikovcem u stvari je javni autobus. Ulazim kroz dijafragmu i kao što se tome nadam, gledajući unaokolo mogu videti sve savetnike, pristojno doterane.

"Zdravo, N'Kima!"

Peter Loliv me pozdravlja, a njegovih trinaest saputnika u odjeku ponavljaju moje ime, što izaziva neskladnost bez ritma. Pružam se pored Petera:

"Orkestar je jutros vrlo rđav."

Potajna šala koja ne izaziva nijedan osmeh. Žmarci koji se rađaju na mojoj ruci upozoravaju me da će se moj ekscem uskoro obnoviti, što će svakako značiti pritisak na dobro raspoloženje koje osećam još od buđenja. Sama neprijatnost koju mi stvara obaveza da prisustvujem u centru dovoljna je da izazove proces; kroz nekoliko trenutaka češaću prvo crvenilo koje će se sigurno pojaviti na mojoj koži; lišajevi će zatim doći.

Jedno koso sunce zracima šiba Bogorodičinu crkvu koja se sjaji pod svojom zaštitnom opnom; s jedne i sa druge strane pustog ostrva Site mulj Sene koje valja sunca. Silazimo odmah čim se kobra zaustavila pred tremom, baš u trenutku kad jedan debeli oblak zaklanja svetlost. Ulazimo u redu jedan za drugim kao guske, zaslepljeni svetlosnim kontrastom; ja ipak u tom mraku raspoznajem sivu i mekanu masu centra. Mi ćemo se smestiti u sedišta zbornice. Ja i obično volim te milujuće dijaloge sa ordinatorom, sam u nerazgovetnoj senci velike prazne katedrale u kojoj pokatkad rubin jednog vitraža baca obojenu mrlju, prskajući crvenilom unutrašnjost centra. No ja mrzim ove sastanke koji dobijaju izgled neke zavere. Svako čovečje biće je odgovorno i slobodno, mi ga samo predstavljamo kod ordinatora da bi se uspostavio dijalog između naših dvaju oblika pameti. Dakle, od nedavno ova vrsta saziva krije policijske poduhvate. Savetnici su pozivani da za njih daju saglasnost. Ja sam takođe predstavnik zločinaca, zavedenih, lopova, neuropata i duševnih bolesnika, jer sam govornik vanzemaljskih bića; mi nemamo nikakvo pravo da sudimo ovim poslednjim, a one prve treba da lečimo da bi se ponovo uključili u naše društvo. Oni to i ne čine uvek rado. Ipak, daleko smo od uvođenja policijskog poretka, Država je odavno postala neodređen i maglovit pojam koju idealisti desnice čak i ne pokušavaju da obnove. Mi smo sastanak građana istih prava, federativno udruženje u više oblasti koje donekle odgovaraju kontinentima. Pa ipak, katkad imam utisak da ordinator, uz pomoć jedne grupe mističara, pokušava da ponovo u krilo federacije uvede neku vrstu dirigovanja 'odozgo'. Nova deklaracija o ljudskim pravima koja je bila obnarodovana kad je početak građanskog rata između besmrtnika i mističara bio savladan, temeljno odbacuje svako mešanje Saveta u lične odnose;

ordinator i savetnici su tu samo zato da planiraju svetsku privredu u vezi sa federalnim potrebama, čak se ni naša kulturna uloga ne shvata drukčije do u vezi sa lokalnim posebnim interesima. Ne dolazi u obzir da se povede akcija koja bi imala za cilj da naškodi bilo kakvom ljudskom biću, bilo kojim povodom, sem ako obavlja delatnost suprotnu pravima čoveka. Naravno, bićima stranim sunčevom sistemu suđeno je po drugim merilima, što je bilo odvratno, i ja se već više godina zauzimam da postignem poseban status za sve vanzemaljske trgovce koji su nastanjeni u gradovima. Na ivici smo povratka u mračnjaštvo; neke odluke donete su uz formalno protivljenje naših liberalnih načela i to zahvaljujući podršci grupa koje su obrazovali mističari; ovi poslednji sad su u većem broju od besmrtnika i predstavljaju slabu većinu protiv koje mi ništa ne možemo, tim pre što izgleda da se ordinator oslanja na nju da bi uneo nove projekte. Nije tako davno izgledalo nezamislivo jednom slobodnom čoveku da izglasava neki zakon; svaka odluka treba da bude posledica lične diskusije između svakog člana saveta i ordinatora. Svi izglasani predlozi u grupi liče na karikaturu što ne odgovara idealima našeg društva. Počinjem da sumnjam da njih nisu želeli mističari koji su većim delom bliži besmrtnicima u njihovom osnovnom shvatanju dijaloga i lične slobode. Ordinator njima manevriše. Dosad sam odbijao da uzbudim mnjenje, izbegavajući da o problemu diskutujem sa članovima mog kolegijuma ali ako se nastavi sa tim, uzeću na sebe da organizujem borbu protiv ordinatora.

Moja leva ruka je prekrivena perutom a moji nokti do besnila žele da je češu, opirem se jakom svrabu koji prati obrazovanje tih skramica, znajući da ću se uskoro ugušiti kad se budu pojavili prvi znaci teškog disanja koje prati ova pojava.

"Problem koji vam danas podnosimo ozbiljan je."

Volim taj prigušen glas koji potiče iz zvučnika i ako znam da on za sve duguje epohi u kojoj sam rođen i iz kojih je gnusnih metoda pokretača potekao; on mi je uvek nekako milovao potiljak i to je jedan od retkih ustupaka koje činim prošlosti.

"Reč je o upadu jednog otpadnika paralelnih univerzuma u naš svet, njegovo ime je Felis Žiar. Savet federacije odlučio je da dematerijalizira svako stvorenje, strano, čija bi morfologija bila slična

morfoloĝiji stanovnika sunčevog sistema, zbog opasnosti od njegovog prisustva koje na našoj Zemlji može biti rizično. Istorijski: skupna odluka doneta povodom prvog poznatog incidenta dematerijalizacije putem prostorno-vremenskih naslaga. Ključ br. 73BB77 i slućajevi 73BC49, 75BD23 koji su smrt izazvali putem dezintegracije dvojice drugih stanovnika naše planete.

Međutim, danas imamo da rešimo jedan suptilniji problem: ćovek koji se zove Felis Źiar, koji se pojavio juće popodne nema svog dvojnika u našem svetu; taj je već preminuo. Posle proućavanja predlaćem da taj ćovek bude zaštićen; biće dovoljno novog prilagođavanja da bi mogao da se ukljući u naše društvo. Predlaće se glasanje."

Moćda sam ja nepotrebno oprezan, ali ćini mi se da taj ćudan predlog krije u sebi opasnu nameru. Sedeći u krugu dvorane, savetnici diskutuju, već se naziru dva tabora. Moja se pluća naglo steću, otvaram usta, vazduh ne prolazi, grlo mi je stegnuto, nema panike, imam još nekoliko sekundi za intervenciju. Ja znam kako treba da utićem na moju promenu materija da bih izlućio dozu adrenalina koja mi je potrebna da bih se oslobodio grća. Utićem na nadbubrećnu Źlezdu: hormon se odmah širi.

"Traćim prethodnu ekspertizu!"

Moja upadica ne izaziva nikakvu posledicu, izgleda da savetnici nisu ćuli moj predlog, toliko su uneti u svoje diskusije.

"U slićnom slućaju ekspertiza može da uspostavi dobru metodu zblićavanja, te ordinator podupire traćenje Baltazara N'Kima. Da li se kogod protiviti?"

Prethodna ekspertiza je prihvaćena odlukom većine. No to mene ne zadovoljava, ali me strah ne proćdire, jednog dana ću doći glave ovom sistemu, toj parodiji demokratije. Nije potrebno zabraniti ili dopustiti, osuditi ili odobriti da bi ćovećanstvo moglo u slozi Źiveti; lićna sloboda, sa tananim nijansama koje nameću uzdrćljivost ili Źelje pojedinca, zahtevaju svakodnevni dijalog izmeću svih ljudskih bića i njihovog zajednićkog pamćenja koje je ordinator. Danas je već stotinak godina otkad su ta naćela definisana, ućinivši kraj tom besmislenom manihejizmu kome se ćovećanstvo pokoravalo. Slućaj Felisa Źiara sa svim suprotnostima koje sadrći, poslućiće mi moćda kao odskoćna daska za borbu protiv podmuklog zla koje preti.

Pritiskam dlanom na stroj za intervencije koji mi je bio poslat.

Dijafragma se odmah otvara. Čini mi se da vozilo prepoznajem po nekim ogrebotinama na perjanoj površini tog prebivališta.

Kula Bogorodičine crkve, toliko bela, sad se jasno ocrtava na debelom olujnom obliku, koji se na vidiku naduvava. Penjući se mogu da posmatram savršene zavoje koji ocrtavaju rukavci Sene oko trema: samo da se neki nov bog ne izleže u tom kamenom jajetu!

Zona letnjikovca pruža se sa jedne i sa druge strane rodnog grada Panama, sve dokle moj pogled doseže; u stvari ona pokriva Evropu, ona je zauzela Zemlju. Galebovi na brazdama. Tu i tamo, poput nekog mrtvog drveta bez granja, po jedna kula, neki neboder, presecaju jednolikost te ravne širine; jezgra nekadanjih sela obrazuju mrke boje škrljca koje se uvrću u spirale, manji mlečni putevi, kolorite građevina raznih oblika, na toj visini svedenih na jasne tačke.

Nant se oslanja na pojas svetlosti koja okružuje more. Uživam u kontrastu obala pustog ušća i gamiženja letnjikovaca koji se tiskaju oko ružičaste uzavrelosti pokrivenog grada. Nekad sam doprinosio ostvarenju te mlitave arhitekture, u čijem središtu počiva zapadni centar ordinatora, u prolazu Pomere.

Žiar mora biti u neposrednoj blizini. Detektor udešavam prema uputstvima.

2. PREOSETLJIVOST NA MIRISE

Iz jednog vozila u obliku ptice pojavi se jedan čovek; on mi pruži ruku:

"Ulazite, brzo, potrebno vam je da budete zaštićeni!"

Njegovi mišićavi prsti ščepaće moje prste; njegovi šiljati nokti grebu moj dlan. Više se ne mogu od njega osloboditi. On me privlači k sebi: ja ulazim u crvenu pticu. Lakim pritiskom ruke pozva me da se ispružim na jednu sofu od svilenog damaskog platna. Ja ležem; on mi se pridruži i jednim pokretom daje mi znak da ćutim i da se odmaram. Slušam ga. Umoran sam od borbe, umoran od dodira sa ovom Zemljom ne razumevajući to.

Unutrašnjost ptice presvučena je veštačkim perjem grličice sa znalačkim odstupanjem nijanse kad se gleda odozdo na gore; tu i tamo izdiže se veliko ptičje pero i vraća se prema nekom dobro sastavljenom programu. Paperjasto kretanje oživljava unutrašnjost. Nasuprot osećanju pojačane otuđenosti, sviđa mi se ovaj odmor. Bio sam pod uticajem niza nepovezanosti! Potrebno mi je da u mom mozgu stvorim trenutak praznine, da se prepustim slatkoj otupelosti. Hteo bih da najzad čulima osetim melodiju ovog univerzuma. Bekstvo nije rešenje.

Taj čovek je nagnut nad jednom velikom loptom u čijoj je unutrašnjosti neka panorama; on šapuće neke jednosložne reči, pokatkad rukom pomiluje loptu. Velika skupina zgrada koju sam posetio nestaje iza brda. Voleo bih znati gde se nalazi ovaj arhaični predeo šumaraka i polja na kojima su razasute usamljene kuće koje nadletamo. Sećam se da sam slične ispitivao proučavajući razvoj seoske kuće do dvadeset prvog veka, sa ciljem da dobijem moju diplomu arhitekta. Iznenada počinjem da se smejem, ali nikakav zvuk ne izlazi iz mog grla. Arhitekta, kakva poruga! Moja uloga ograničava se na verno reprodukovanje vladinih planova građanskih ćelija predodređenih za stanove u vezi sa budućim glavnim gradom Ganža. Prema ordinatorovim rečima, ja sam takođe sagradio jednu planetu... Moj prošli život je gnjila put nekog otvorenog voća tvrdih i crnih koštica. Simona, moja ljubav u toku petnaest godina, stavljena

je u jednu fioku bez ključa. Pijanstvo: policajci su odveli u policijsku stanicu neku osobu u napitom stanju - administrativni stil. Ja ipak ne osećam snagu da mrzim to prevaziđeno postojanje; ono mi se još lepí za pamćenje. Sačekajmo da se situacija rasvetli da bismo učinili poređenja i videli da li mi je zbilja ponuden neki izbor.

"Više nema čega da se bojiš."

Čovek me gleda; njegovo lice koje osvetljava navigaciona lopta ne izražava nikakvo osećanje. Moj pogled se zadržava na neobičnoj senki koju čini njegov kukasti nos na obrazima sa isturenim jagodicama. Dužica siva kao led, bušeći njegovu mrku kožu, još više pojačava karakter grabljivice kog izdaju njegove crte. Ja nikad nisam hteo da prihvatim prvi utisak; želim da moj pristup bude postepen:

"Hvala što ste mi pomogli."

Da nisam dopustio da se u ovom pojavi laka ironija? Njegove oči se zatvoriše na nekoliko trenutaka; tanke arterijice stvaraju snop crnih crta koje se stiču na unutrašnjim krajevima njegovih trepavica.

"Ja ti nisam pomogao; mene je poslao savet."

Ja se ne mičem; predpostavljam da je ovaj čovek psihijatar koji je došao da od mene izvuče moju tajnu.

"Mi se posebno interesujemo za putnike iz paralelnih svetova."

"To jest?"

"To jest, mi eliminišemo sva lica koja su prešla dimenziju Sigma, sem tebe, Felise Žiare."

On ima neki sebi svojstven način govora u kom nema nikakvog oblika učtivosti. Dovde nisam pridavao značaja mom imenu, ali u ovom svetu ono ima vrlo određeni smisao. Čovek izgleda da je odlučio da govori; puštam ga.

"Znaš li zašto? Zato što na našoj Zemlji ne postoji neki drugi Felis Žiar."

Nova činjenica; ordinator ovu pojedinost nije pomenuo. Šteta, mogao sam da se pre smrti ispitam poslednji put; opasan narcizam. Postajem blok agresivnosti. Moja ruka miluje zid od drhtavog perja; ona su mlaka kao trbuh golubice.

"...Sasvim prirodno."

Čovek je izgovorio nekoliko rečenica od kojih sam čuo samo poslednje reči. Ne znam šta da činim s njegovim objašnjenjem.

"Jeste li vi zaduženi da me podvrgnete ispitivanju?"

"Tako je, Baltazar N. Kima. Ali ti se varaš, nije reč o tome da uz mučenje priznaš svoj identitet; to nisu običaji našeg društva. Ja moram da tačno obavestim savet da li si pogodan da se uklopiš u naš svet."

"A ako odbijem?"

"Vratićeš se tamo odakle si došao."

Zadah. Seta. Mesto na koje me je N'Kima odveo besćulno je; moje telo ne prima oblik koji ga održava u prostoru, moj pogled se gubi u bezbojnost i nemorfologiju onog što ga okružuje, tišina nije remećena nikakvim zvučnim treperenjem, moj jezik ne poznaje više ukus mojih usta. Ali zadah je tu, svemoćan, uveličan odsustvom svakog drugog izvora nadražaja čula. Dostojanstveno, on pogađa moj miris u čitavoj njegovoj celosti i ne štedi nijednu od uspomena vezanih za njega. Nos otkriva njegov sintetičan karakter ne uspevajući da ga odredi. Čim je neko osećanje, neka uspomena, neki prizor, vezan za njega, zadah se tanano pretvara i izaziva druge prizore, druge uspomene, druga osećanja koji ga sa svoje strane deformišu. Prilikom svakog preobražaja razlika je najneznatnija; međutim, proganjanje početnog zadaha koji sam pre više časova osetio odvlače me na doterivanje moje prošlosti. Ja poznajem početak i kraj mog života, on predstavlja celinu koja ne može biti ukaljano ničim novim, kao da sam iznenada umro; moje pamćenje se rađa, odnosi se na univerzum koji više nikad neću videti. Ja mogu ispitati bilo koju tačku tog života, koji sadrži uvod, razvoj, ali nikakav zaključak.

Zadah. Seta. Lavirintski miris tera me da uživam u svakoj anegdoti, da nalazim zadovoljstvo u svim drugostepenim događajima koji su nastanili moj život. Moj život je tu, debela crta, ona me navodi na melanholiju. Ja mogu preturati po mom mozgu-grobu, pošto bih podigao nadgrobnu ploču sa mog temena i crpstii iz mekanog tkiva mojih moždanih vijuga. Beležnica? Ne, njegov sadržaj je puniji, povezanost je bolja, moja prošlost koja je postala uspomena romansirala se, u njoj se meša fikcija u tolikoj meri da je ne mogu odvojiti od stvarnosti. Dosad su mi se događaji pojavljivali u zbrkanom vidu; oni su me iznenađivali a da ja nisam bio predupređivan, ili su izmicali mojim istraživanjima, sad su zauzeli svoje mesto u povezanosti te mi je njihova logika postala očiglednija.

Sa zadahom popuštam mojim uspomenama, njihova čvrsta masa se odvaja od mene; one se odnose na nekog drugog malo voljenog Felisa Žiara; ovaj nije ni dete, ni mladić, ni odrastao. Uspomenu na njega mogu oživeti u svim etapama njegovog rašćenja, ali ja njegovim godinama raspolažem kako ja hoću; on može izvršiti koje hoće svoje delo u nekoj epohi koja nije ona u kojoj je stvarno izvršio. Mogućno je pomešati sve datume njegovog postojanja, tako da se stvori debela gomila stisnuta uspomenama koje ga u celosti predstavljaju. On je tad miris mora, iridijum i gvožđe, kobaltni čelik, hladan metal još u obliku oksida, zatim sve odvajam, kiseonik pamćenja se oslobađa, izražavajući arabeske svog života u vrtlozima modern style.

Onaj trenutak kad sam sreo Simonu u dvorani 23 muzeja devetnaestog veka, u kom je izložena, sleđena u jednom providnom bloku, prva pisaća mašina, može se spojiti sa starim mirisom mošusa i biblioteka, fine bakalnice i štamparske boje koji sam, čini mi se, primetio, kako naglo nestaje kroz prijatan miris. Simonu, ogroman trenutak mog života, uvek spoјenu sa mojom mladošću, miris neprestano oživljava; tanani zadah njenog znoja izmešan sa mirisom neke rastvorene kolonjske vode, njen penjoar, zadah njenih zuba, njenih ušiju, njene kose; uporna Simona, čija je pojava podržana onim što je imala najneopipljivije. Njena rukavica na mojoj ruci, njena ruka, koža, narukvica koju nosi na svojoj ruci, njena usta na mojim ustima. Naši zagrljaji nižu se sa nekom izvanrednom usporenošću, niz slika u brzini poređanih kao na nekoj traci filmskih novosti koja ukratko iznosi karijeru neke slavne ličnosti koja je prerano nestala. Prerano je nestala njena ruka koja je držala moj dignuti seks pokretom ponude svojim usnama. Njene usne otvorene, zatvorene, ružičaste, njene usne bez ruža. Nestao je njen trbuh ispupčeni, satinirani Kranah koji se šaleći se otima da bi pobegao stisku mojih ruku. Svi ti prizori postali su vazdušasti i odmiču tokom vremena koje mi više ne pripada; oni praskajućí otkidaju duboke delove, tajne sluzokože pamćenja.

Hoću, mogu da u toku nekoliko sekundi dohvatim oblinu njenog desnog bedra i da ga glačam, glačam, TRES! Lopta se rasprskava! Zadah je mistificirao moja čula. Na taj način činim da vreme praska, da moj život praska, praskalice-uspomene čim ih potpalim; fitilj je

kratak.

Želim da ta Simona ode, obavijena u mojoj mladosti, upakovana u moje studije, uvijena u moj rad, ulepljena u naše godišnje odmore i u naše domaće brige; ona ne treba više da bude deo novog Felisa Žiara koji se izgrađuje.

Zadah postaje ženskiji, siva ambra, pačulija, rezeda, prah zavodljivog cveća i svirepi vonj mešaju se jureći pomamno; moje grozničave nozdrve je hvataju. Neko lice istovremeno se pojavljuje - nestaje u nizu vrlo kratkih fleševa, pretopljenih u crnilo. Simona otvara usta da bi mi rekla, da bi izgovorila reči koje se rastvaraju već u prvom slogu. Fe, crno, bi, crno, Mon, crno, Da, crno, Ja, crno i svaki put predosećam šta hoće reći, zamisao rečenice obrazovaće se u mom mozgu, TRES! Ništa više, pa sledeći slog.

Ludi zadah, bučan miris, seta je sad daleko, pre je bol, pre je cepanje, sećanje mi je sasvim otupljeno, Simona se otima od mene, dug uzdah uzdrhtava moja prsa.

Zadah nestaje. Više ništa ne osećam. Jedan pano koji se otvara, otkriva neku pregradu, odlazim u novu stvarnost.

3. RODITI SE JE POTREBA

"Žiare, kad si i gde si rođen?"

N'Kima mi postavlja to pitanje u trenutku kad izlazim iz bezobličnog mesta u kom je vladao zadržavanje. Potrebno mi je da češem donji deo desne noge. Pitanje je nerazumljivo.

"Ne razumem to pitanje."

On mi ga po drugi put postavlja sa različitim izrazom lica i tonom; zatim dodaje:

"U tvojoj podsvesti ne postoji nikakav trag o prvim danima posle tvog rođenja, kao da si rođen bez semena. Šta si učinio s tim uspomenu, gde ih skrivaš, da li si našao neki način da se odupreš preosetljivosti na mirise kojoj sam te izložio."

"To je... to je nehotice. Ne znam."

"Pokušaj da usredsrediš svoje misli na to razdoblje." Penjem se punom brzinom uz vreme i snažno sudaram sa jednim zidom. Ispružen sam na zemlji; okrugao prozor, više metara u prečniku, otvoren je prema zenitu. Nebo je crveno. Trepćem. Moje preosetljive trepavice klize po mojim očnim jabučicama i osećaju njihov oblik, čvrst i uglačan, dva strana kamenčića uglavljena u očnim dupljama. N'Kima me zabrinuto gleda; njegovo mrko lice još tamnije je u zasenku. On se naginje nada mnom, hvata me rukama za ramena i izdiže me do sebe. Ja posrćem. On šapuće:

"Da li se već osetio isti šok pokušavajući da misliš na dan kad si se rodio?"

"Ne, ne, nikad!"

Hteo bih da se setim, hteo bih da dodirujem taj deo prošlosti koji mi je izmakao, ali, istovremeno me spopada neki grozan strah. U uobrazilju ja se ponovo razmrskavam o fantastični zid koji izdvaja taj deo mog postojanja. Ne treba da podnosim taj šok, ne bih mu se odupreo. I uostalom ko se može sećati dana svog rođenja, ko može opisati trenutak kad su se sreli spermatozoid i jajnik?

"U pravu si, Felise, niko se tog ne seća; ali ga je podsvest registrovala a preosetljivost na mirise uvek ga izaziva. Međutim, u pravu si što si oprezan. Ja, sad, imam dobar opšti pogled na tvoj

život; ako hoćeš mi ćemo se zajedno svemu tom ponovo vratiti, prilazeći polako tvojoj najdaljoj prošlosti. Mogućno da ćemo na taj način moći da izbegnemo šok."

N'Kima mora da čita moje misli kad to želi, a naročito kad se ja tom ne odupirem. To intimno silovanje moje ličnosti osećam kao ranu. Da li mu treba priznati olakšavajuće okolnosti? Da li on zbilja hoće da mi pomogne? Zasad on mene ispituje; kasnije ću pokušati da situaciju preokrenem.

"Trebalo li da počnem od poslednjeg godišnjeg odmora u Marzamemiju?"

"Kako hoćeš."

N'Kima se palcem i srednjim prstom hvata za čelo; trlja slepoočnice s vidljivim zadovoljstvom. On baca pogled na sobu u kojoj se nalazim: po belim okruglim zidovima isti oblaci koji prolaze nebom, viđeni kroz prozor na tavanici, prolaze uvećani. Pre no što ću nastaviti sa pričom o mom životu, treba da znam da li ću u tom prećutati neke epizode. Nije mi stalo da pominjem moj boravak na Zemlji II. Čini mi se da je moj boravak na pustinjskoj planeti izmakao N'Kiminoj istrazi. Da ga nije blokirao ordinator, on možda hoće da sačuva u tajnosti činjenicu da sam ja stvorio taj univerzum. Čista pretpostavka. Posle krize nametnute patološkim ushićenjem pamćenja moja prošlost na Zemlji I smanjila se kao na nekom infinitezimalnom mikrofilmu. Naprotiv, moj život na Zemlji II raširio se na džinovskom ekranu moje uobrazilje.

N'Kimim prsti se sastavljaju na njegovom čelu, zatim se spuštaju između obrva, prelaze grebenom njegovog nosa, trljaju njegove suhe strane:

"Bolje je da ja rukovodim istragom, brže ćemo svršiti. Nije to zbog tog što se nama žuri, već će to biti tačnije, slažeš li se?"

"Jeste li vi psihijatar?"

"To je jedna grana moje profesije. Recimo bolje da sam stručnjak za pamćenje i podsvest."

Osećam neku simpatiju prema njemu. Ja ne znam šta mu je cilj, ali mi izgleda drukčiji od onog kom teži ordinator. Ja ne poznajem svet u kom on živi, ja čak i ne znam da li taj svet postoji (pokretni zid svetlosti i boja, maglovit grad, ordinator, fabrike, čudovišni bakalini, besmrtnici i mističari koji muče decu, jedna žena-varka, jedna

originalna ispitna dvorana u kojoj postoji samo jedno od pet čula, jedan okrugli salon, jedan čovek koji za sebe veli da je stručnjak za pamćenje - da li oni predstavljaju jedan svet?) ali iz N'Kime izbija neka uzdržana osećajnost, neki mir toliko dalek od mene da postaje privlačan. Njegov osmeh mi smeta, ne znam čemu da ga pripišem. Tišina koja prati njegovo razmišljanje nije ona koja će me uspokojiti. Jarka ružičasta boja oblaka u predvečerje, išaranih senkama, boji zidove okrugle dvorane.

"Prvo što me zanima to je analogično putovanje samo po sebi. Pre no što si došao ovde, da li si znao za taj način bežanja?"

Kao što sam predviđao, N'Kima ništa nije znao o mom prvom putovanju na pustinjku planetu.

"Ne, njega je pronašao u tajnosti Norž Kaningem na Zemlji I. Tajni opiti doveli su ga do tog otkrića."

Psihijatar me posmatra; moja ispružena ruka zadržava se u prostoru, palac, kažiprst i srednji prst rašireni, a domali i mali prst upola savijeni. Ja sam nag. Oslobodili su me odeće koju sam uzajmio. Moje telo lepo odnegovano, preplanulo, pokazuje ipak početak gojaznosti koje otkriva ovaj nabor iznad moje bedrene kosti. Bivolja tromost odraslog. N'Kima je mršav i suv, njegova ćoškasta glava izbija iz jednog redengota sa više naslaga perja, kao neka grabljivica sa vrha ariša, zračak zabave oživljava njegove sive oči. Ja obično volim moje držanje, njegova senzualna i naslađivačka strana liči na mene. N'Kimin pogled me obeshrabruje.

"Dakle Kaningemov pronalazak je umro zajedno s njim, kao što je ordinator hteo."

Psihijatar sigurno ima sva obaveštenja koja se odnose na taj slučaj, sem onih koja se odnose na Zemlju II, čemu vodi ovo ispitivanje?

"A ne misliš li ti da bi neki drugi stanovnik Zemlje I mogao da pronađe nešto slično? Ta potreba za bežanjem odgovara vašoj neuravnoteženosti."

Njegovo tumačenje me razdražuje:

"Mogućno je, ali ti stanovnici Zemlje postoje, a ja sumnjam da ste vi stvarni!"

"Ja ti to neću da dokazujem, ali činjenice će to same po sebi učiniti. Ordinator tvrdi da ti za naš univerzum ne predstavljaš neku opasnost, jer Felis Žiar sa Zemlje III je umro malo posle svog

rođenja. Ti ne dolaziš u opasnost da budeš dematerijalizovan. Ja sam samo zabrinut da saznam da li razlozi koji su te ovde doveli ne skrivaju osvajačke namere koje su izmakle i tebi i ordinatoru."

"Osvajačke? To je neverovatno!"

Ja još jedanput zadržavam moj gest protesta svestan njegove nezrelosti. Pred ovim ledenim bićem imam utisak da se tresem kao lutan.

"Hoćeš li neko odelo?"

Pristajem; on nestaje kroz neku okruglu rupu koja se otvara u zidu, on nestaje u jednoj okrugloj rupi koja nestaje sa zida, on nestaje. Očekujem da i okrugla odaja nestane i ostavi me ovakvog, nagog, usred sivog i mlakog ništavila koje je otkrila noć. Moje misli su kao fetus. Da li sam ja ikad bio fetus? Skoro će doći vreme da to postanem.

N'Kima mi veselo dobacuje neku vrstu pončoa načinjenog od tkanine istovremeno gipke i ispucale kao ljuštura neke larve. Navlačim ga. Bolje se osećam. Zašto? U pustinji sam bio ponosit što sam nag. Psihijatar nastavlja sa svojim pitanjima.

"I tako, ti si siguran da nije reč o nekom planu osvajanja paralelnih svetova?"

"To je besmisleno, iz kog razloga?"

"Iz istog kao za nas; prenaseljenost."

Reći ću mu šta znam; ako treba dati potpun dokaz iskrenosti da bih dobio moje pravo građanstva na Zemlji III, spreman sam da se tom pokorim.

"Pojam o paralelnom univerzumu na Zemlji I pojavio se krajem dvadesetog veka hrišćanske ere. U toku dvadeset prvog veka prvi istraživači svemira otkrili su na planetama sunčevog sistema tragove nerazumljive u odnosu na našu sredinu i na našu istoriju, a koji su pri svemu tom poticali sa Zemlje I. Vremenom, dokazi su se nakupili: prilikom izvesnih interferencija, stanovnici jedne planete paralelne sa našom iskricali su se u 'naš' sunčev sistem. Danas teorija hoće reći da postoji čitav beskraj univerzuma paralelnih sa našim u trima dimenzijama prostora i vremena. Ako se ne bi uzimala u obzir ta druga dimenzija koju nazivate Sigma, one se gotovo nadomeću na našu. Pored sveg tog, sve se događa kao da su oni nepristupačni, i u svakom trenutku načelo neodređenosti stvara sitne fizičke razlike

između tih zatvorenih sredina. Lokalne neodređenosti, u početku neznatno, nagomilale su se tokom ere tako da su dale jako posebno obeležje svakom univerzumu, naročito u biološkom i kulturnom pogledu. Ta teorija zasnovana samo na računici, bila je izvor bezbrojnih šala. Niz vladinih kampanja imale su za cilj da pojačaju njenu smešnu stranu. To je bilo dok Kaningem nije otkrio da geometrijska sličnost između univerzuma dopušta prelaz iz jednog u drugi i za to mi podnosi eksperimentalni dokaz, analogično putovanje."

"A ti ne veruješ da vlada..."

"Sasvim slučajno sam se u tom oprobao. Tad sam bio bojažljiv; godišnji odmor, život koji sam vodio na Zemlji I mora biti da su mi teško padali, tako da sam morao da pristanem na njega. U našem društvu godišnji odmori su kao bajke; u toku tog razdoblja niko stvarno nema utisak da živi. Tako da se može raditi bilo šta!"

"Situacija kakva se samo može poželeti da bi se okušalo analogično putovanje."

"Nije, vlada igra izvesnu ulogu u bajkama, ali ne ulogu ale. A sem toga kako se uopšte može pomišljati na osvajanje neke paralelne Zamlje, kad se onaj koji odlazi i njegov dvojnik uništavaju međusobno?"

I ako bi stanovnici Zemlje koju žele osvojiti bili ubijeni odmah pri njihovom rađanju?"

Baltazar N'Kima leži na leđima na samom tlu (tlo prekriveno vatom, to moja noga zapaža), obe njegove šake pljoštimice miluju noćno tkivo. Pružam se pored njega. Jedna zvezda probija rupu u uvali neba između dva oblaka. Sasvim običan polumesec pravi ogromne brkove psihijatru koji gleda kroz prozor.

On vreba moje misli. Puštam ga da pije na izvoru mog uma, ali on može prodreti moje tajne samo pomoću veštačkih postupaka. Izgleda da ovde ne postoje sporazumi koji drugom zabranjuju da putem telepatije prodire u intimnost sebi sličnog. Osećam kako se u meni rađa neka nepoznata snaga koja nosi moje misli prema njemu i koja bi mi mogla poslužiti da i ja njega duboko proučim. Da li bih postao telepat posle postizanja besmrtnosti na pustinjsoj planeti? Otkud mi dolaze para-normalne osobine? Sačekajmo taj čas; ako hoću upoznati N'Kimin svet, moram to učiniti odjednom, jer kad ga

budem napao postoji opasnost da se zauvek zatvori.

U istom trenutku osećam stvarnu beznadežnost. Tajna koja je u meni, ostaje nedokučiva. U pogledu mog rođenja bio sam zavaravan čitavog života. Rođenje. Užasno isparenje patnje, ja sam projektil, ja sam brzina, ja još jedanput kucam po tom bezvučnom prostoru koji se nalazi u začecima mog života; takođe vrtoglavica, takođe grčenje moje utrobe, traženje pomoći.

STAŠASTAŠATAŠATAŠATAGSTAŠATAGSTAŠATAG
STAŠATAGASTAŠASTAGSTAŠASTAGSTAŠASTAG

Mašina se zaustavila uz poslednji štucaj. N'Kima je nagnut nada mnom. Taj prizor vidim po drugi put. Postoji nešto našta ja u slučaju opasnosti ne treba nikad da mislim; ono je tu obrazovano u naborima mog mozga. Neka zabrinutost se ogleda na psihijatrovom licu. Dve ljubičaste crte podvlače duboke nabore koje ocrtavaju donji deo njegovog čela, između obrva.

"Biće potrebno da odložimo za kasnije nastavak našeg ispitivanja. Reanimator ima teškoća da te iz tog izvuče."

Iz tog; iz čega? Ja tražim odgovor, no pri tom neki unutrašnji signal blokira sve moje moći razmišljanja. Po mom izgubljenom izgledu N'Kima veruje da sam izgubio sećanje na sve moje nedavne doživljaje. Nagađam pukotinu u njegovom duhu, ali više volim da sačekam pre no što ću proniknuti u njegovu misao.

"Seti se, Felise, ti si još na Zemlji, ali ti si uskočio između dva različita univerzuma. Ovde, mi smo u jednom svetu u kom ljudska bića i ordinator kog su oni stvorili idu za tim da usavrše čovečanstvo."

Njegovo obraćanje na 'ti' dobilo je prizvuk simpatije; ranije me je ta familijarnost razdraživala, čini mi se da je sad razumem. Ona odgovara nekoj većoj saglasnosti odnosa između pojedinaca: Smešim se.

"Ne uznemiravaj se, Baltazare, sa mnom je sve u redu."

Njegovo veliko telo ispruži se unazad, usne mu se otvaraju i propuštaju mali uzdah zadovoljstva. Njegovi zubi su savršeni: sastoje se od dve trake slonovače koju nijedan međuprostor ne

prekida. Pitam ga za svaki slučaj:
"Jeste li vi besmrtni?"

4. SKICA JEDNOG DRUŠTVA

N'Kima je primetio moj pogled.

"Da, to je jedna od promena, svi besmrtnici imaju slivene zube."

Mala nelagodnost se uvlači u naše odnose. Isto je tako često kad morfološke karakteristike dvaju bića nisu sasvim slične. Zbrka iz koje se može roditi rasizam.

Taj pojam besmrtnosti mi je još stran; ta reč postoji u mom rečniku, ali ona odgovara nečem neodređenom. O njoj moji doživljaji u pustinji nisu me ništa naučili. Žena me podseća na ljubavne obrede, na igre, milovanja, činove, čitav niz uzdržanosti koje ne mogu ni objasniti niti uvek vezati za tačno određene situacije; međutim, ta reč je ukusna, nadmašujući svoj lični smisao. Hrana, putovanja, vreme i toliko drugih pojmova koji, kod mene izazivaju isto osećanje prisnosti.

Besmrtnost, obeležje nečeg što nije podložno smrti. Smrt mi je bliža. Kaže se: bog je besmrtan, jer ono što ne postoji ne može umreti. Ali, jedan besmrtan čovek, šta to znači?

N'Kima mi pomaže da izađem iz reanimatora; to je lepa pravougaona kutija; ako sudim po svetlosnim signalnim uređajima koji je okružuju, ona mora da je višenamenski. Prekoputa na zidu jedna neobična aparatura liči na ono kako ja zamišljam naučni materijal krajem devetnaestog veka, bakar, bakelit, drvo, beli emajl, brojčanici, poluge, kalemi...

"Zanima te to, a? Na Zemlji III ono što ima praktičnu funkciju nije obavezno i funkcionalno."

Pridržava me istom koščatom rukom kojom me je maločas dohvatio da bi me uvukao u pticu vozilo. Osećam se vrlo slab. Pošto sam prošao kroz dva zida koji su se otvorili i zatvorili kao dijafragma, N'Kima me smešta na jedan prostrani divan, uključen u oklop neke džinovske kornjače. Plava ljuštura ispušta neku svetlost boje ćilibara vrlo nežnu. On privlači jednu veliku naslonjaču u obliku šupljeg nosoroga, koja se nadima kad se on smešta u nju. Obuzima me neko čudno zadovoljstvo.

"Kakva je razlika između besmrtnika i mističara?"

"Je li ti sad postavljaš pitanja? Možda tek tako. Tebi je potreban

odmor posle šokova koje si podneo. Da li bi nešto popio?"

Slažem se. Na tavanici se obrazuje jedna velika kap, riđa i likerasta. Ona je oživljena nekim kružnim pokretima koji je odlepljuju od nevidljivog otvora odakle se pojavila. Kap veličine pesnice približava se mojim usnama; uvlačim jezik u nju, neki divan sok namirisava moje nepce. Gledam kako se kap udaljava od mene vrteći se oko sebe, omekšana. Kad je budem zaželeo ona će se ponovo zalepiti za moje usne.

"Nektar, kao cvet i leptir!"

N'Kima trlja čelo svojim uobičajenim pokretom.

"Da ti govorim o razlici između mističara i besmrtnika, to je teško. Pre svega tu je psihološka razlika. Oko pre dve stotine godina ljudi koji to požele bili su oslobođeni procesa razaranja nervnih ćelija, one ostaju uvek u istom broju čim izaberu da dobiju besmrtnost. Njihova tela se sama po sebi regenerišu. Ja sam se među prvima okoristio tim otkrićem. Međutim, izgleda da se nervni sistem većine nas rđavo prilagođava tom nadživljenju. Mi patimo od manje-više ozbiljnih nervnih tegoba, koje su teške smetnje tokom našeg drugog postojanja. Tako, otkad te ispitujem morao sam dvaput ići čistaču da ne bih umro od gušenja."

"Možete li umreti prirodnom smrću?"

"Teorijski ne. Međutim, mogu se dogoditi nesrećni slučajevi, premor može dovesti do samoubistva. Mi u vezi s tim nemamo još neko dovoljno trajno iskustvo."

Volim senovit i jasan N'Kimin glas; on divno prati to razmišljanje o vremenu koje počinje da razvija:

"Zatim postoji problem pamćenja. Čovečja ličnost je potpuno hologrfska, svaka njegova ćelija daje njegov pun otisak. Uspomene i činjenice gomilaju se i preopterećuju naše pamćenje, koče našu slobodu. Postajemo tromiji, teži, iz naših misli treba odagnati sve te kabaste anegdote koje su nekad imale neko važno mesto u našem životu. Mi pokušavamo da u nama učinimo prazninu kad imamo osećaj da menjamo egzistenciju, u tom delimično uspevamo, ali sve te mrtve stvari još vrve u nama, kao larve, nepotrebne."

"Neuspeh, u stvari?"

Moje ga pitanje trže. Oči mu oživeše:

"Šta te primorava da tako misliš? Besmrtnost predstavlja jednu nadu

koju čovek ima da pobegne od svoje besmislene životinjske sudbine; samo ona može da mu omogući da sebe prevaziđe i da stigne u stadijum natčoveka, čemu čovek teži. Jednostavno, potrebno je vremena, a to je katkad bolno."

Izgleda da ga je moje pitanje uznemirilo. On isturi svoje duge noge van nosoroga koji splasnu kao neka lopta; učini nekoliko koračaji da bi se opustio. N'Kimi je stalo da ostane gospodar situacije.

"Kad je besmrtnost bila otkrivena, vere kao hrišćanska, muslimanska, budistička, šintoistička, glasom svojih duhovnih vođa iz osnove su se suprotstavile tome da čovek prisvoji to bogovsko pravo. Takvo reagovanje obezbedilo je uspeh onima koje danas nazivamo mističarima. Većina ljudskih bića bilo iz straha od dosade, bilo iz straha od nekog predugog života, bilo iz čisto verskih pobuda, odbila je da se koristi ovom izvanrednom šansom koja im se nudila."

"Kakva je bila ordinatorova uloga u tom sukobu?"

"Ordinatora smo stvorili mnogo godina kasnije. I baš posle nastanka jednog razumnog sistema svetske vlade, obrazovanja saveta i federacije, opozicija je izgubila svoju žestinu. Prema tome kako su nauke napredovale, kako je školovanje poboljšavalo intelektualni stupanj ljudskih bića, s obzirom na rastuću simbiozu između čoveka i mašine, religije su se povukle, te su neke od njihovih pristalica počele da smatraju da besmrtnost ne predstavlja prekoračenje božanskih prava, jer je bilo moguće da se prekine u bilo kom trenutku. Ukratko, broj besmrtnika je toliko porastao da je premašio broj mističara. Prema novoj povelji ljudskih prava, svako po svom nahođenju može izabrati smrt ili besmrtnost, a da mu za to ne bude traženo opravdanje, kao što može polagati pravo na bilo koje zanimanje i promeniti ga onoliko puta koliko hoće u toku svog postojanja. U našem svetu sve se postiže dijalogom, sve je dozvoljeno pod uslovom da se poštuje jedinka.

Ovaj univerzum ima sva obeležja utopije, ali ta logična apstrakcija, koju je doneo slučaj, ne prilagođava se nijednoj od mojih dubokih navika." N'Kima je naglo prestao da govori, kao da je izgubio dodir sa spoljnim svetom. Njegova ravnodušnost me iznenađuje; ne krije li ona neku neumoljivu hladnoću? A ako se besomučni individualizam ovog sveta prelio u egocentričnost? Sećam se prezira koji su prolaznici ispoljavali prema detetu koje je bežalo.

"Ako poštujete individue zašto mrzite decu?"

"To si video u Nantu, bez sumnje? Istovremeno dok osvajamo besmrtnost, mi stižemo na prag prenaseljenosti planete; dvadeset pet milijardi ljudskih bića. Otad se ta brojka zadržala; ali mi svi znamo da se ona ne može premašiti a da se ne izgube naše privilegije, sunčev sistem nije sposoban za život, mi nismo tehnološki dovoljno napredovali da jednoj planeti damo oblik zemlje i mi nemamo sredstava da dostignemo druga sunca. Tako se, deca, vidiš, potajno rađaju; roditelji ih se oslobađaju kod federalnih organa. Njihov broj je planiran. Katkad ih ponovo viđamo posle njihovog punoletstva."

"To nije razlog da ih mrzite."

"Znam, Felise, ima razloga za pobunu: svi oni koji su pokušali bili su slomljeni. Nema društva bez nepravde."

N'Kima izabra jednu knjigu sa svoje police i pruži mi je:

"Tu ćeš naći zanimljiva obaveštenja o Zemlji II, to je neka vrsta enciklopedije u kojoj je svaki izraz objašnjen u funkciji sa drugim. Može se odjednom pročitati ili se koristiti njom kao rečnikom."

Iznenaduje me vlaknasta materija omota. Nikad nisam dodirnuo nešto slično. Opipavam rub i povež, omot fino zategnut. Unutrašnji listovi su rapaviji i kao potopljeni u žutom. Miris mastila i drveta. Hartija, trošna, prska. Kako mogu osećati toliku setu u vezi s jednim predmetom koji mi nikad nije bio blizak drukčije no kroz vitrine nekog muzeja.

"Te male mašine za sanjarenje su nezamenjive. Ni sa čim ne može biti upoređeno zadovoljstvo koje se ima kad se čovek prepusti da uđe u kalup koji je neko drugi spremio, da u jednom trenutku uzme njegov oblik i da ga se oslobodi da bi pronašao sto drugih poimanja svog lika."

"Imam grozničavu želju da prelistavam njene stranice i da očima milujem reči."

"Sve dok budeš ovde moći ćeš to činiti u potpunom miru."

Psihijatar je ovu rečenicu izgovorio vrlo polako, kao da je oklevao pre svake reči. Da li je on još bio sposoban za stvarnost?

"A zar deca ne trpe zbog toga što nemaju roditelje, što su odvojena od porodične sredine?"

"Što se toga tiče, to bi bio uspeh. Mladi ljudi koji izlaze iz koledža

nikad nisu bili toliko inteligentni ni toliko sposobni da prihvate svoju individualnu slobodu."

N'Kima se okreće prema zidu i izgleda kao da razmišlja. U ovom trenutku moja osećajnost je doprla do svog vrhunca, dašak vetra bi me naterao na plač. Suze već vlaže osnovicu mojih trepavica.

Sa strepnjom osećam podrhtavanje mojih misli: one učestvuju u uzrujanosti mojih nerava, mojih ćelija. Ljuštura sofe krateći se lako postepeno oživljava. Uvlačim moja usta u kap koja visi i sušim je. To me smiruje. Pružam se koliko sam dug; moje lopatice, moji bubrezi, deo nogu ispod kolena prihvataju svilene tkanine kreveta.

"Čuj Felise, reci reči koje ti padaju na pamet."

"Voda, voda, opet, so. Drhtim na nekoj plaži; moje lice je pokriveno peskom. Moji budući vaspitači su tu, po prvi put ih vidim. Oni su masni i smeše se, na njihovim licima lebdi raznežen dah gluposti. Bojim se, bojim se da će me uklopiti u njihovu masnu put, da će me izjednačiti sa sobom, da će me proždrati, istovremeno želim i njihovu zaštitu, potrebno mi je da se priljubim uz njih. Vrištim. Najmekše, najbolje od oba stvorenja iz njihove ejakulacije, iz njihovog dodirivanja, tih bezobličnih oblika, amorfnih masa koje se prevrću jedna preko druge, na koji način one prodiru jedna u drugu? Da me neće oni odvesti u njihovo gnezdo premazano balama, gnezdo naduvenih indijskih lasti, bundevastih lasti?

Ja mrzim punačku ruku koja me sad miluje svojim izgriženim prstima, mekanim i sunderastim, ja mrzim sirupasto kvašenje koje prati ta golicanja. Drugi debeli je tu, on dahće i pokazuje svoje široke zube. On me silom odvlači i baca mi u lice budalaštine. Oboje su topli i dobro odišu na mleko. Ja sam između njihovih grudi i osećam pokrete njihovog disanja koje me malo gnječi, prijatno i popušta. Zatvaram oči. Tako, sve je iznenada blagost, maženje, umiljavanje.

Oni me ostavljaju na plaži. Njihova tela su prekrivena šarenim tkaninama koje su im široke i duge. Sve više i više su slonasti, nezgrapni, nespretni. Ja udaram nogama o zemlju i vičem. Užas od bockanja peska, neke vlage koja dopire iz mora. Užas samoće. Oni me ponovo uzimaju. Ja balavim."

Prizor nestaje, ćutim, zgranut.

"Imaš li drugih uspomena iz te epohe?"

"Ne, to je jedina, posle toga sve je sivo, bez dana, bez noći. Moj otac

i moja mati me peru, hrane, vaspitavaju, vode me na letovanje i igraju se sa mnom. Kad mi je bilo deset godina dali su mi pretplatnu kartu za jednu vazduhoplovnu liniju uz odobrenje da ako sam dobar, dođem svake nedelje kod njih, zatim su me odveli u institut za audio-vizuelnu formaciju. Naučio sam da ih svake nedelje zaboravljam gozbama, vožnjama čamcem, popodnevnim odmorima. Sa petnaest godina kad sam saznao da ću postati arhitekt, moje posete su se proredile, zatim su oni umrli."

Raznežih se nad ovim uspomenama iz detinjstva koje imaju ukus slatka:

"Katkad su govorili o nekoj tajni uz male ljubazne osmehe, ali oni nisu imali ni vremena ni, možda, želje da mi je povere."

"Mislim da je znam", reče N'Kima, "to nisu tvoji roditelji."
Urličem od straha.

5. USPOMENE BESMRTNIKA

Felis Žiar se onesvestio. Moje telo je odjednom postalo sam svrab, uspeo sam da ga zaboravim trudeći se da rasvetlim zagonetku rođenja tog stanovnika Zemlje sa neke druge Zemlje. Moj disajni kapacitet ne premašuje vrednost pola kubnog centimetra. Ponovo osećam da umirem. Iskoristio sam svako Žiarovo padanje u nesvest da bih se regenerisao prolazeći kroz perionicu, jer nijedna droga koju obično nosim sa sobom nije dovoljna da suzbije moje tegobe; obično se zadovoljavam samo jednim jedinim pročišćavanjem sa nekoliko pilula da bih uravnotežio moj metabolizam i da proživim jedan bezbrižan dan, ali u periodima kad sam primoran da dam višak intelektualnog napora, ciklički povratak mog egzema i moje astme biva češći. Svaki molekul vazduha koji dođe u moja pluća je usluga, sveža voda u pustinji. Nikad neću imati snage da stignem do perionice, previše sam čekao. Pokušavam da usredsredim pažnju na botaničke opite kojima sam se bavio u Andima; polazeći od jednog od sadašnjih oblika jabukovog drveta sa džinovskim plodovima, uspeo sam, vršeći latentna kalemljenja, da ponovo stvorim pravu vrstu jabukovog kalema koji daje nakisele i mirišljave jabuke. Ono što je vrlo neobično u tim radovima, to je da je nemoguće smanjiti njihovo trajanje, ubrzati proces njihovog osemenjavanja, kalemljenja, sazrevanja; uspeo sam da dobijem to jabukovo drveće, ali je bilo potrebno petnaest godina, to učenje strpljenja je upravo prilagođeno besmrtnosti. Ja ću sigurno naći još sporije botaničke rasonode.

Treba da pozovem Lisu. Ja ne znam gde je ona. U ovakvim trenucima fizičke slabosti, teško uspevam da se koristim telepatijom. Udubljujući se u najdublje ja, upućujem poziv; više ne mogu da se mičem, gušim se, moje bronhije su naduvane kao veliki sunder, ja sam drvo bez lišća i prebrojavam parazite koji me nagrizaju.

Osećam se u pravom smislu reči usisan od perionice. Da li me to Lisa pridržava? Stavljam svoje teme na njen gladak obraz. Halapljivo udišem ogromnu količinu vazduha, otvorenih usta, i u njoj uživam; vrlo svež vazduh proizveden od najboljih mašina na svetu, odabrani vazduh, doziran, savršen, kakav stara dobra Zemlja nikad nije mogla

sama od sebe da stvori.

"Ko je?"

Ona gleda stranca, zgrčenog u pozi fetusa.

"Zar nisi gledala obaveštenja? To je Felis Žiar, putnik iz paralelnih svetova, jedini svoje vrste; on nema roditelja."

"Kako?"

"Test preosetljivosti na mirise formalan je, taj čovek nema nikakvih uspomena pre rođenja."

"Pa to je nemoguće! A njegov dvojnik na našoj Zemlji, kako on prima činjenicu da čuvamo bombu koja će ga uništiti?"

"Ne brini za njega, on je mrtvoroden, njegovi roditelji više ne postoje, ne zna se za njegovu rodbinu. Proverio sam u arhivama; nikakvog traga koji bi omogućio uporedno istraživanje. Žiar nije mogao da podnese šok koji je izazvalo ovo otkriće; on pada u nesvest čim se izgovori reč rođenje. U toku nekoliko časova držaću ga pod hipnozom, to mu je potrebno."

Pet minuta posle unošenja proizvoda u stomak, stranac se smiruje. Telo mu se opušta, srce i pluća mu rade normalnim ritmom. Bleska ga posmatra i ja istovremeno primećujem da ona uviđa da ja još nisam imao slobodnog vremena da ispitujem; šiljate uši, isturene obrve, snažan nos sa mesnatim nozdrvama, isturene jabučice i debele usne čine da liči na nekog fauna. Kažem Lisi:

"Oči su mu plave, plavo zelenkaste."

Njegova koža boje cigle koju je sunce ponovo peklo, odudara od nebičnog bledila njegove kose; iz Žiara izbija neki utisak ravnodušnosti, onakve kakva se sreće kod nekih osoba koje sebe zamišljaju epikurejcima; no ipak se predoseća da mu živost njegovog duha može dopustiti da se bori protiv tog nagona ka lenjosti i da se prilagodi veoma različitim situacijama: to čudovište od sebičnosti stvoreno je prirodno za putovanja kroz paralelne univerzume, jer on je sa sobom poneo svoj lični svet, ništa ga ne vezuje za stvarnost sem ako nije to što živi, on prema tome može biti iskorenjen bez patnje. Sad je prekinuo poslednju vezu koja ga je vezivala za Zemlju njegovog porekla: ljubav koju je ukazivao svojoj ženi je običan fenomen transfera izazvan osećajnim šokom njegove mladosti.

"Iskoristiću njegov san da u njegovu pamćenje uključim veštačke

uspomene. Proučio sam ga tako potpuno da je moguće to učiniti. Žiar je bio usvojen od jednog para koji ga je izgleda našao na nekoj plaži u doba njegovog prvog detinjstva, bez sumnje prvog meseca po njegovom rođenju. Normalno, traume koje potiču od takve činjenice neznatne su; pa ipak, kod njega su stvorile neurotični sukob."

"Ne misliš li da je prelaz iz jednog univerzuma u drugi, da je putovanje samo po sebi moglo da ga dovede u duhovnu inferiornost?"

"Niko ne može na to odgovoriti, naše iskustvo sa prebeglicama iz paralelnih svetova toliko je siromašno! Ja verujem da nam Žiar u tom pogledu može doneti dragocena iskustva. Zasad ću u njegovo pamćenje nakalemiti jedno lažno rođenje."

Dug niz mrkih kamenih stubova koje osvetljava neka kosa svetlost sa suprotnog zida. Svetlost žuta i hladna koja kao skalpelom seče senke. Crne i impozantne brade rastu u podnožju svakog stuba, poput nekog bujnog lišaja. Lepljiva tečnost koja kaplje iz rimskih svodova boji ih zelenkastim gnojem. Ispružen sam u nekom starinskom krevetu usred kolonade i posmatram njihovu perspektivu koja se gubi s jedne i sa druge strane kreveta, u beskraj. Čaršavi su vrlo podešeni, jedan krojač maločas je došao da stavi štipaljke da bi se tkanina strogo pripila uz telo.

Reč je o jednoj partiji bakare. *Kartaška igra; prim. prev.* Dva igrača čija lica ne vidim nalaze se udaljeni nekoliko desetina metara od mog kreveta. Ogromne karte izlaze iz džinovske kutije ugrađene u zidu preko puta kolonade i preokrenute klize na esplanadu. Dve prve dolaze do mene stržući po tlu i ispravljaju se da bi pokazale svoje figure. Dve druge podeljene su protivničkim igračima. Prva koju dobijam predstavlja dvostruki plan Azije, čija su dva dela spojena severom; druga, sedam stabala viđena u preseku. Dole i gore mogu pročitati svojeručni potpis nekog boga. Moj tajni ortak prilazi mi da bi mi savetovao da uzmem jednu novu kartu. Odbijam, imam devetku. Vičem: "Bakara."

Vičem, ali moj glas izgleda da je ugušen vazduhom koji me okružuje. Moji protivnici traže kartu više. Oni podvaljuju, objavljuju: BAKARA, imao sam prvenstvo. Bunim se. Oni neće da me čuju. Tražim od

mog tajnog ortaka da protestuje kod čuvara igara. Tražili su i jedan i drugi. Novo deljenje, karte klize na belu esplanadu: ovog puta sam uvezan u mom krevetu, više ne mogu da intervenišem, u meni kipti bes. Nepodnošljiva patnja. Karta se okreće: devetka! "Bakara banki, vi ste, gospodine, ponovo izgubili." Istovremeno moj krevet se rastura, posteljina se razbacuje, čaršavi lete kao zmajevi, pokrivači se pretvaraju u gusenice i beže, jastuk se topi, dušek se rastvara u odvratnom zadahu amonijaka, rastinje divlje bukti. Nalazim se stojeći i sam, pokušavajući uzaludno da rukama sakrijem svoju golotinju.

Poslednji trazaj i Žiar se ceo opušta. Kalemljenje mozga izgleda da je uspelo sa kliničkog gledišta. Posmatram zadovoljno moj praistorijski materijal, ta starudija na Robidin način besprekorno funkcioniše.

Bleska sedi; posmatram njene poluzatvorene trepavice kroz koje prolazi pogled mačke. Kao Žiar, Lisa je osobeni putnik koji u sebi nosi tradicije nekog drugog društva. Ona bez sumnje nikad neće moći da pređe preko ovog mosta između vekova što predstavlja trajanje njene libernacije. Mislim na ono doba kad je njen duh bio u agoniji usred hladnoće i samo to razmišljanje unosi grudvu leda u svaki od mojih organa; ona je usporeno živela, tokom skoro dva veka; tad je njena misao životarila, njene misli su napredovale s osobitom sporošću, lučenje nekog čudesnog sna, dug san koji nas razdvaja, život kao u larve u čiju unutrašnjost nikad nisam mogao da prodrem.

U vreme kad sam je sreo, bio sam član komisije koja je imala za dužnost da vrati u život poslednje hibernizovane krajem dvadesetog veka koji su pronalazeni na najneverovatnijim mestima. Uoči pronalaska besmrtnosti, ljudi su se koristili izgovorom hibernacije da bi pokušali ostati u životu, a Lisa Bleska bila je među onima koji su najduže spavali. Mesto na kom je ona ležala bilo se zagubilo za vreme jednog rata i pravo je čudo da su je pronašli. Kad sam bio pozvan do njene postelje, odmah sam na njoj izvršio obesmrćivanje; drugog načina nije bilo za njen spas, jer je njen životni potencijal bio znatno oslabljen. Deo hladnoće koji se bio sakupio u njoj u toku njenog sna od sto pedeset godina u njoj je i ostao. Uspomene na pola veka njenog postojanja kao čeonu morenu, *Otpaci stena na dnu*

lednika; prim. prev. odbacio je lednik njenog pamćenja; ona nosi u sebi gomilu anegdota razbacanih na nekoliko desetina godina; delići obaveštenja, običaji, doživljeni trenuci, razni događaji, izvodi iz knjiga ili isečci iz filmova, koje ona ne može da izdvoji iz svoje lične prošlosti, tako da izgleda kao da je živela sto različitih života u toku svog boravka u dvadesetom veku.

Eksplodija jednog vozila boje ribizle sastavila nas je nekoliko nedelja posle njenog ulaska u naš svet. Hteo sam da vidim njene prve korake na planeti, da je naučim besmrtnosti, peli smo se u bubamaru; ona se nečujno raspala, razbijajući unaokolo svoje plastične delove, ja sam legao preko Bleske da bih je zaštitio. Iz tog smo se izvukli sa po nekoliko ogrebotina ali smo oboje osetili otiske naših tela i tim smo bili definitivno obeleženi. Otad se više nikad nismo napuštali. Ponekad uživam u suprotnosti da zajedno stanujem sa jednom ženom koja bi mi mogla biti majka, ali koja je u stvari živela sto godina manje od mene.

U toku poslednjih deset godina, pokušavao sam da je prevaspitam, da dam povoljan tok njenom prilagođavanju našem društvu; u tom sam uspeo samo delimično. Ona se srodila sa našim svetom, ali ga nije u potpunosti prihvatila. To je mehur prošlosti koji plovi u budućnost, a enciklopedijsko pamćenje koje je sačuvala o dvadesetom veku ometa je da sasvim veruje u stvarnost našeg univerzuma. Ja sam njeno sidrište u vremenu. Mi smo rođeni skoro u istoj epohi i ja joj služim za prelazak, ja je učim da duhovno pređe preko tih sto pedeset godina koje su postojale bez nje. Često se njen duh tome opire i pokušava da se dočepa tih izmišljenih života koje smatra za svoje, da se uz njih prilepi kao sisaljka.

Poreklom iz jednog ženomrzačkog društva, ona se čudi obostranom nepoznavanju oba seksa u našem društvu, odsustvu osećajnog života uravnoteženog vrlo čestim odnosima, seksualnim. Ona u tom vidi samo degradaciju nekadašnjeg stanja. Hiljadu puta sam joj objasnio da je potčinjenost žene čoveku nestala, da ona više nije izložena primoravanjima ženke, porođaju, ishrani dece, odgoju, da je ubuduće sve to povereno ordinatoru, genetičkim laboratorijama, vaspitačima, kolegijumima. Sada žene žive životom bez obaveza u središtima ćelija koje su one izlučile, u paviljonima koji prekrivaju čitavu zemlju, ogromnim kućama, bezobičnim, nadutim, simbolima

domanacije. Stvorenja-pauci koji vrebaju svoje žrtve, predodređene kultu blagosti, rasonode slatkom neredu, one svojim muževima pružaju sva seksualna zadovoljstva, a podaju se skitnicama kad su njihovi zakoniti supruzi odsutni. Ja čak tvrdim da se stanje promenilo u toku poslednjeg veka i da mužjaci žive u nekom poluropskom stanju, kad su oženjeni. Naravno, ostaju skitnice koji se koriste njihovom situacijom na ivici i koji su često besmrtnici, na lečenju, mističari u velikoj većini, koji u svom dobrovoljnom izgnanstvu u rodnim gradovima nalaze mazohističko zadovoljstvo; oni su ostali ženomrsci.

I tako oboje živimo na stari način: ja sam joj poslušan, ja je štitim, zavaravamo se, volimo se. Vrata naše vile su strogo zabranjena skitnicama. Od prošle godine Lisa se oslobodila čitavog sistema malja; kaže da tako bolje klizi kroz vazduh, a njena nagost tako se samo više nudi.

Bleska prati moju misao, mi se toliko savršeno poznajemo da uspevamo da zajednički razmišljamo o čisto logičkim problemima a da se ne koristimo telepatijom; to ne znači da su naši karakteri slični. Na plavoj tavanici je nekoliko tragova one plesni koja se pre nekoliko godina pojavila na plastičnim materijama. Naša zajednička pažnja usredsređena je na ordinatorovu ulogu u slučaju Felisa Žiara. Lisa je oprezna u odnosu na taj pronalazak koji je nastao posle njenog spavanja. Ona u tome vidi oličenje zla. Isprva sam to stanje posmatrao kao neki normalni proces reagovanja, jer ja sam bio jedan od onih koji su zamislili tu čudesnu mašinu i koji su u njoj videli instrument napretka za čovečanstvo. To je bilo istinito dok su njom upravljali besmrtnici; ordinator je tad bio emanacija našeg dinamizma; ali danas kad mističari postaju većina u gotovo svim federacijama, oni mu nameću svoje konzervativne težnje; štaviše, neki od njih počinju da smatraju mašinu kao nekog boga, a pridaju joj odgovornost. Zahvaljujući zadržanim odlukama koje malo pomalo zamenjuju individualna savetovanja savetnika, ordinator će se poistovetiti sa savešću čovečanstva, a opasnost je da ta pojava postane nepromenljiva.

Bleskine primedbe su mi odnele moje poslednje iluzije, onog dana kad je komentarisala reagovanje ordinatora i mističara suočeno sa mojim ponavljanim molbama da se konačno vanzemaljcima da pravi

status. Oni su se pojavili dosta dugo posle njene libernacije; mi smo jedva dospevali do granica sunčevog sistema. Bili smo svesni da ih nikad nećemo nadmašiti, kad se pojavila prva zvezdana letelica dolazeći sa neke druge planete. Od tada ima pedeset godina. Ljudi Goa ličili su malo na nas, mi smo ih blagonaklono prihvatili; bili su malog rasta, čvornovati, dlakavi, govorili su rapavim glasom, smatrali smo ih za niža bića. Oni se nisu mnogo zapletali diplomatijom, to su bili trgovci, hteli su da se bave prodajom, odobrili smo im to pravo. U našem aristokratskom društvu, sve posredničke dužnosti bile su rđavo održavane: u zamenu za nekoliko meseci intelektualnog rada svake godine, možemo se koristiti svim prednostima koje pruža naša civilizacija; sportovi, ribolov, lov, povrtarstvo, igre, pijanke, čitanje, vajarstvo i sva druga stvaralačka dela, arheologija, istorija, istraživanja - raznolikost zadovoljstva u kojima možemo uživati je beskrajna; ali među nama retki su oni koji vole trgovinu, a prodaja tekućih potrošnih proizvoda bila je rđavo organizovana. Ljudi Goa nastanili su se u napuštenim dućanima radnih gradova; zatim su došle druge rase, savezničke sa ljudima Goa; nezgrapna i bezoblična stvorenja. Požurili smo da ih odvojimo od čovečanstva smeštajući ih u magacine. Jednog dana ograničismo njihov broj, uviđajući da je trebalo urediti njihovo množenje prema našim potrebama. Niko se nije potrudio da razmisli o činjenici da su ta stvorenja tehnički bila iznad nas, jer su pronašla astronautiku. Mislili smo da su se zadovoljavali njihovim zaradama i ta kupljivost je samo povećavala naš prezir. Nastale su zloupotrebe, krađe, zlostavljanja, ambasadori Goa žalili su se: odgovoreno im je da slobodno mogu otići i da ne treba da očekuju da budu smatrani za ljudska bića i da će dobiti takva prava.

Moram priznati da se pre Lusinog dolaska nisam brinuo za njihovu sudbinu. Ona istaknu nepravdu ovakog stanja, te ja stupih u dodir sa vanzemaljskim bićima. Ispostavilo se da su oni svemirske letelice koje su upotrebljavali nasledili od neke supercivilizacije njihovog sunčevog sistema, izumrle zato što je previše živela. Oni su se izrojili u Galaksiji trgujući. Otvorih se ordinatoru zbog interesa koji bi nastao praćenjem ljudi iz Goa u Univerzumu to bi bilo neko rešenje naših problema prenaseljenosti. Članovi mog kolegijuma podržali su me: misao koja se začela puštala je svoje korenje u drugim federacijama

u trenutku kad su, po prvi put, mističari mogli da se suprostave našim namerama koristeći se blokirajućim glasanjem.

"Potrebno je da ti predložiš da se slučaj Žiara spoji sa pitanjem vanzemaljskih bića."

Bleska podvi svoje noge ispod butina; trlja svoje tabane.

"To će biti zaključak mog prethodnog veštačenja; interesovanje koje ordinator izgleda da ima za tog čoveka čini se sumnjivo; ono nije na njegovoj liniji. Pitaću za savet članove mog kolegijuma, u ovom slučaju moramo zauzeti stav."

"Šta ću da radim sa njim?"

"On se neće razbuditi još dosta časova. Naučićeš ga da se u svetu lepo ponaša."

6. LJUBAV U JEDNOM PARKU

Sviće dečja zora, tako sveža, tako blaga da bi se reklo da je to kap sunca u boci rose. Prostran park sa negovanim travnjacima koje nazirem kroz prozor okružen je građevinama u starom stilu, sa fasadama neobično sjajnim. Ja ne prepoznajem to drveće, te nagle kostrešenosti arhitektonskih oblika, neobične skulpture, te livade na kojima pasu stada egzotičnih životinja. Sve što su ljudi stvorili tokom vekova ovde je sakupljeno u umetnički stvaralački nered koji mu daje tananu vrednost. Voleo bih da se dugo zadržimo u ovom mirnom univerzumu, potreban mi je odmor posle te neverovatne moje trke kroz paralelne univerzume. Čuvam u sebi uspomenu na pustinju kao na najčudesniju zagonetku koja pritiska moj život, ona me istovremeno plaši i privlači, ali se ne osećam još dovoljno dorastao da se sa njom sučelim. Felis Žiar koji sam ja postao moći će da priđe svim tim problemima sa potrebnom snagom kad bude završio sa svojim razdobljem prilagođavanja; uslovi ravnoteže i slobode koji bi mi omogućili da preuzmem moje dvojstvo, sjedinjeni su na Zemlji II. Dosad sam plovio kao pluteni zapušač po površini mora; vetrovi, talasi i struje odvlačili su me nasumce prema mračnim podvodnim stenama, najzad sam našao obalu na koju sam mogao da kročim. Pošto je prva riba postala gmizavac, zatim sisar, zatim čovek, kroz izvestan broj godina postaću čovek kog nosim u sebi. Iz tog razloga ordinator me štiti, ja to predosećam.

Naslanjam se na crveni somot koji prekriva moje nevidljivo sedište; ovaj nameštaj energije i vozila nalik na životinje čine mi se svojstvenim za stil te epohe i te Zemlje. Da li se paralelni univerzumi spajaju u beskraj? Njihove razlike kao da su suprotne ovoj pretpostavci. Ordinator i ljudska bića dospeli su do savršene kohezije između energije i materije koja je, čini mi se, nedostajala na mojoj rodnoj planeti. Ubuduće, ako se moji razgovori sa N'Kimom nastave redovno, kao što to pretpostavljam, dobiću viši odgoj koji će me, uz obećanu besmrtnost, osloboditi prinuda koje sam podnosio od mog rođenja i učiniti od mene to novo biće.

Ne znam kakav stav da zauzmem u vezi sa Zemljom II, da li o tom

treba da razgovaram sa psihijatrom? Verovao sam da me je ordinator njemu poverio da bi on pronašao kako sam uspeo da stvorim jedan univerzum. Preosetljivost na mirise nije digla mentalnu blokadu koju je otkrio ordinator. Kako se to moglo dogoditi? Zašto ordinator nije upozorio N'Kimu da sam i pre no što ću doći ovde, prešao na jednu drugu Zemlju?

Čuje se neka nepodnošljiva muzika, upravljena nekim nevidljivim gudalom. Škrgućem zubima. Ne mogu ostati u ovoj odaji. Moram izaći ako ne prestane to uplakano pevanje. Plaši me muzika koja ispoljava ljudska osećanja, tad je to kao neki vrisak, a ne kao apstraktan izraz neke melodične linije. Prilazim dijafragmi, gledam kako se otvara, povlačim se, ona se ponovo zatvara, vraćam se, ponovo prilazim, ona se povećava, glupa igra koja dobro prikazuje moju nesređenost. Jedno preplašeno stvorenje u stranom svetu. Svež vazduh koji dolazi spolja prija mi, on oživljava moj optimizam. Posetiću niz malih građevina koji čini kuću Baltazara N'Kime.

U drugoj odaji u koju ulazim nailazim na ženu sa jezera. Celo mi je telo obuzeto tim prijatnim prizorom. Lisa je bela kao tek uglačana slonovača, ispružena je na jednoj velikoj dlakavoj gusenici, boje kestenjave i sa žutim tačkicama. Njena se koža nežno sjaji, pri svakom udisaju njen trbuh se nadima, a saten njene pokožice se diže. Čini mi se da ona spava; približavam se na vrhovima prstiju. Njena koža je po celoj površini ravnomerno obojena, bez ikakve mane. Njene male grudi, razmaknute, imaju duguljast oblik; one su srazmerne sa njenim udovima, završavaju se crnim isturenim bradavicama, ukrašene delikatnim zrcima. Njen seks nabubren, jedar, lepo presečen jednom ružičastom senkom koja se tu gubi između dveju nabubrelih prepona, izdubljenih brazdom. Ja još ispitujem podrobno njene tanane ruke, njene crvene nokte sa jakim polukružnim belinama u korenima noktiju, delikatne nabore njenog tela kod pazuha, a naročito pravilnu okruglinu njenog lica sa malo jačom bradom, širokih jabučica, otvorenog i ispupčenog čela.

Neuporediv sklad izbija između očnih arkada, nozdrva njenog nosa, crta njenih usta; njeno lice je izliveno do prave lepote; ona liči na mali kip na kom je neki vrlo tajni bog ucrtao njene crte. Pomalo muškarački izgled njenog tela, stav njenih udova, u položaju kukastog krsta, čine od nje sasvim poželjno stvorenje.

Da li je to ponovo ordinator koji hoće da me pobrka u snalaženju u prostoru da bi me bolje proučio, pružajući mi sliku ove žene izvađenu sa najdubljeg dna mojih želja? Sva moja oklevanja nestaju, ja nju hoću, burno, da je nikad ne izgubim. U njoj bih se izgubio. Sva nagađanja mi odjednom izgledaju smešna pred ovom neugušivom potrebom koju imam da se u njoj nastavim.

Ja već klečim na gusenici na kojoj ona leži sa jedne i sa druge strane njene oble dokolenice. Nečujno ležem na nju, držeći šake napred da bih držao njene ruke, usta su mi priljubljena na usne. Ona se poluotvara širi se i ječi. Uzimam je jednim pomamnim zaletom bedara. Ona nije otvorila oči.

Gusenica je promenila boju, smeđe mrlje preporođene su u mrkoj boji a narandžasta je uprljala žutu, njena dlaka se nakostrešila. Životinja prati pokrete naših dvaju tela i pojačava ih, ide im na ruku, ispravlja se kad treba, povlači se unazad i uvija, treći element koji učestvuje u našoj zabavi. Iznenada su naši nervni sistemi povezani, shvatam šta žena oseća i znam koje je njeno zadovoljstvo, istovremeno oslobađam se sve moje radosti. Između nas nema više nikakve prepreke a telepatsko sjedinjavanje množi naše grčeve i naše uživanje. Nikad mi se Simona nije dala na takav način. Ja produžujem, ona me proždire, nosim je, ona se topi, mi smo samo jedno, u bunilu, drogirani, ludi, jedna jedinstvena i rascvetana put. Naši nervni završetci idu do kraja četiri ugla univerzuma, mi smo šume i jezera, mi smo rika, kreketanje, mi smo procvetavanje, tišina, mi se probijamo u unutrašnjost vulkana, vrele lave, postajemo granit i sanjamo o početku sveta.

Energija kovitla, milijarde fotona koji plove od sunca prema beskraju, vihori elektrona udaraju u jedno zalutalo jezgro. Svetlost slabi, mi se smirujemo u tečnom zlatu vremena.

7. OSMOZA

Ubedio sam članove saveta Paruana da pripreme jedan sastanak na svetskom nivou; ako se slučaj odvije kao što se ja nadam svi savetnici kroz nekoliko dana biće prisutni svakom terminalu ordinatora. U tom istom trenutku članovi mog kolegijuma besmrtnika obraćaju se svojim strankama da bi ih podsetili da me podrže. Naš demokratski sistem uglavnom funkcioniše u suprotnom smeru: svaki pojedinac iznosi svoj slučaj jednoj stranki koja ga prenosi jednom članu kolegijuma; savetnik koji ga predstavlja o tom diskutuje tad sa ordinatorom. U ovom slučaju ja pojedince obaveštavam o važnosti slučaja Žiar i tražim njihovu podršku. Potpomognut tim milionom glasova mogao sam ubediti savetnike da obaveste sve federacije o debati koju želim da se pokrene. Snažno sam tvrdio da Žiarov dolazak u naš univerzum postavlja problem koji je, nema sumnje, od univerzalne važnosti.

Postdamer, jedan od izabranika mesnih mističara tvrdio je da ja nemam prava da formulišem to traženje sve dok ne budem podneo izveštaj o mojoj misiji kod ordinatora. Ja sam dokazivao da sami zaključci ovog prethodnog veštačenja zahtevaju sastanak koji sam tražio. Neke od mističara zabrinjavalo je prisustvo na našoj Zemlji jednog putnika paralelnih univerzuma, oni su me podržali privukavši većinu. Ja mnogo računam na tu uznemirenost u cilju potkopavanja bezuslovne vere mističara u ordinatora, jer, zasad, negativan stav jednog Postdamera prema mom predlogu motivisan je jedino željom da se suprotstavi jednom besmrtniku; od pre nekoliko meseci prekinut je dijalog između naša dva tabora; to se dogodilo postepeno, potuljeno, a ta činjenica mi je tek danas jasna. I tako; podržaću Žiara pred savetom i tražiću poseban status za njega i vanzemaljska bića kojima ću ga priključiti; trebalo bi da izazovem senzaciju.

Čitav moj plan se zasniva na ordinatorovoj zaštiti Žiara; mističari neće moći da iskoriste svoju većinu u cilju odbijanja statusa stranaca blokirajućim glasanjem, jer mnogima od njih smetaće stav ordinatora koga oni obožavaju. Nadam se da se nisam prevario u njegovoj

nameri; ja sam to zaključio iz njegovog prvog razgovora u terminalu Nanta koje mi je mašina prenela u cilju mog veštačenja.

Već su dugi časovi otkad sam napustio Lisu i nedostaje mi njeno prisustvo. Utisak je da sam joj dao oblik, da sam učinio da spava sto pedeset godina da bi se razbudila u datom trenutku. Ili je, pak, spavala da bi mene sanjala i stvorila onakvim kakvim me je ona želela? Mi smo tuđi pronalasci i mi se menjamo prema našim susretima sa novim bićima, naše pamćenje se prilagođava tim promenama da bi stvorilo savršen kontinuitet u našoj svesti postojanja - Uspomene - varke? Sanjam da sanjam da sanjam. Katkad se rđavo obavi prelaz jedne pretpostavke u drugu, sumnja nas obuzima i stvara trenutke slične ovim koje sad doživljam.

Lisina soba. Dva tela u plavoj polusenci. Kao loza i brest, dva ljubavnika u zagrljaju, uzajamno prožeta; njihova tela su sjedinjena u nekom divnom prepuštanju. Cenim estetsko uzbuđenje koje izbija iz njihovog odmora. U dvadesetoj godini bio sam ljubomoran i strastan; danas sam zaljubljen. Sto pedeset godina naučilo me je da izaberem najplemenitije i najmanje sebično osećanje. Ne osećam nikakvu tugu, nikakvu srdžbu. Oni odišu na znoj i na miris, oni su topli; s dubokim osećanjem dodirujem Felisovo rame. Žalim što ga uznemiravam, kad se bude probudio biće ranjiv, uz svoje muke, svoju golotinju, svoj vlažan seks. Moj dodir ne remeti njegov san. Šapućem:

"Bleska moja Bleska, moja mila, probudi se."

Ona otvara oči. Stid. Zaboravljeno osećanje krivice; ona me raznežuje. Ne vredi truda da joj objašnjavam šta osećam, ona će sama razumeti da u odnosu na njih osećam veliku naklonost.

"Bleska, budi razumna."

Lisa grubo odgurnu Felisa; kao neko cepanje između njihovih tela. Ona ga gleda, oko joj sjaji, sad me odmerava, malo užasa? Nismo li mi u jednom odraslom svetu?

"Varaš se, Baltazare, nisi ti taj kog se ja bojim, strah me je od ordinatora."

Žiar još spava. Lisa sedi, kolena je obuhvatila rukama u dobro poznatom stavu. Ona naslanja svoj obraz na desno koleno. Volim te, mala lisice. Govori, govori mi, nemoj prestajati.

"Juče te nisam slagala kad sam ti kazala da sam spavala bez sna;

ordinator ga je zbrisao iz mojeg pamćenja. Ponovo sam ga našla kad me je Felis uzeo za vreme mog odmora. U komadima su otkidali moje telo da bi stvorili jedno bezlično biće koje je ličilo na mene, neku ektoplazmu koja je još zavisila od mojih nervnih završetaka, ali kojima nisam mogla upravljati. Ta druga Lisa služila je kao posrednik između ordinatora i Felisa. Bila sam ispružena, ponuđena njegovim željama, u dnu jedne jezerske vile, u blizini Nanta. Mašina je pokušavala da iskoristi njegovu zbunjenost da bi saznala kako je stvorio svet, jednu drugu Zemlju koju je pronašao za vreme prvog analogičnog putovanja."

"Ali Žiar nikad nije... tek sam pretražio njegovu podsvest."

"Strpi se, još nisam tačno predstavila sastanak. Tražim."

Napor koji čini da bi usredsredila svoje misli stvara lake bore na njenom čelu:

"Ordinator je primoravao Felisa da me smatra za svoju ženu, Žiar je bio toliko zbunjen da nije mogao da se povрати. Pratila sam njegov mozak koji se borio protiv spoljnjeg uticaja. Moje veštačko telo se sa velikim naporom održavalo u ravnoteži, katkad se raspadalo, mašina nije uvek uspevala da utiče na Felisa i istovremeno na mene. U trenutku kad je Felisova volja uspevala da se učvrsti, ja sam se parala. Zatekla sam se zadihana u sobnom polumraku bez ikakve uspomene na užasnu moru koja me je tako probudila."

Žiar se proteže i šapuće nekoliko nerazumljivih rečenica; on pruža ruku prema Lisi i umesto nje dodiruje dlake gusenice, razrogačuje oči, plave, podbule; reklo bi se da je debela uhranjena beba. On nas vidi. Pritiskom slepoočnice prstima obeju mojih ruku i pratim trag mojih slepoočnih arterija. Opuštanje.

Udaljavam se od kreveta. Lisa se diže i plašljivo zakorača po sobi, njišući svoje skladno telo u prostoru. Ja volim ljudska bića, poljubio bih Felisa Žiara, ne znam šta reći da bih prekinuo ovu toliko konvencionalnu neugodnost koja bez potrebe remeti naše odnose; reči su varljive, one neće moći da prenesu moje misli a da ih ne izokrenu, one kriju suviše podrazumevanja a njihovo tumačenje brzo je iskrivljeno paranoičnim težnjama svakog ljudskog bića. Pokušavam da prodrem u Žiarov mozak, no on mi suprostavlja nezgrapnan otpor, ali nepristupačan.

"Prepusti se, Felise, potreban nam je telepatski spoj, reci mu to,

Lisa."

Ja potpuno zatvaram svoj duh da Žiar ne bi više osetio moje prisustvo, ostavljam oboje ljubavnika da u tajnosti razgovaraju. Zatim se ponovo otvaram, Felis je spreman da prihvati moju misao, Bleska ga je u to ubedila. Ja se prelivam u njega i u dokaz moje iskrenosti, obaveštavam ga o akciji koju preduzimam u njegovu korist i pružam mu sva obaveštenja koja su u vezi sa tim stanjem. U toku te razmene, Lisa stupa u osmozu, mi se svi troje sjedinjavamo, približujući se relativnoj istini. Zahvaljujući tom drugom telepatskom dijalogu Žiar prestaje da biva pridošlica sa jedne paralelne Zemlje da bi postao stanovnik Zemlje III. Sva obaveštenja koja je u odlomcima dobijao u toku njegovog boravka u Nantu dopunila su se, delovi zagonetke spojili su se da bi obrazovali jednu dvodimenzionalnu sliku našeg sveta; trebalo mu je da ga doživi da bi se ta slika zgusnula, nadula, i udesila i postala nepobitna, mada subjektivna stvarnost.

Kao neko ozbiljno dete koje bi htelo da ga neko stariji razume, Felis ozbiljno primećuje:

"Zar ti ne dolaziš suviše u opasnost čineći od mene zalogu borbe protiv mističara? Jesam li dovoljno jak da te podržim?"

"Sećaš li se ti svog rođenja?"

"Savršeno, rođen sam u jednoj..."

"E, pa, te uspomene nisu tačne, ja sam ih usadio u tebe, to je uslov da bi mogao preživeti."

Žiar se diže, povijenih leđa, agresivno:

"Ti nemaš prava, ja moram znati!"

On grozničavo traži po svom pamćenju otkad su njegove uspomene netačne. Namerno sam mu otkrio to kalemljenje da bi mogao preduzeti istraživanje svoje podsvesti, sad kad više nije u opasnosti da će umreti.

"Čuj, Felise, kad bih ti dao obaveštenje koje tražiš, kalemljenje se ne bi primilo i ti bi bio izgubljen. Takvim moraš ostati u toku nekoliko nedelja."

"Ali zašto?"

"Zato što sam hteo da otklonim jednu od tvojih dveju anomalija da bih drugu rasvetlio. Mi treba da saznamo pre ordinatora kako si stvorio jedan univerzum, tu Zemlju II koju si mi skrivao, koja je

izmakla preosetljivosti."

"Otkud znaš da sam stvorio jednu Zemlju?"

Lisa se umeša da bi ga podsetila na okolnosti pod kojima su se prvi put sreli.

"Ja sam stvarno prešao na jedan pustinjski svet za vreme mog prvog analogičnog putovanja; moguće je da je taj univerzum zabluda, ali zašto ordinator tvrdi da sam ga ja stvorio? Ti si, Baltazare, u to mogao da se uveriš, ja ništa ne znam, to stvaranje ne postoji u mom pamćenju; ordinator ne može istraživati moju podsvest, no ti si to učinio i ništa nisi video."

"Tačno, ali to ništa ne dokazuje; tvoja sposobnost cenzure je iznad moći nekog normalnog čoveka."

"Mislim da to razumem, i to je jedna od zaloga borbe koja otpočinje između mističara i ordinatora s jedne strane i vanzemaljskih bića sa druge."

Bleska je prišla Felisu, stavila svoju ruku na njegov trbuh; ona me gleda bez izazova, zaljubljena u nas. Žiar izgleda da je iznenada obuzet panikom.

"A ako je Lisa ordinatorovo stvorenje?"

"Strogo nemoguće... Ja sam je otkrio. Uostalom ordinator nema moć da stvara ljudska bića."

U samom trenutku kad je ovo tvrđenje izašlo iz mojih usta, počeh da sumnjam.

8. PRIPREMA ZA DRŽAVNI UDAR

Neka neverovatna menažerija prekriva esplanadu oko Bogorodičine crkve. Danas se održava svetska debata u kojoj se rešava sudbina Felisa Žiara. Publika koja se tiska oko terminala nema često prilike da prisustvuje ovakvoj vrsti prizora: svaki pojedinac preko televizije može pratiti dijaloge između savetnika i ordinatora, ali je ovo možda četvrti put da se, praćen glasanjem svih federacija, održava sastanak ovakve važnosti. Stanovnici ovog kraja okićeni perjem, krljuštima i krznima došli su i okupili se na ostrvu Site. Oduševljava me ova želja za učestvovanjem. Ona se verovatno tako isto ispoljava na prilazima dveju hiljada terminala koji postoje na Zemlji. No, ipak sumnjam da se u Africi, u kojoj je suprotstavljanje neprekidno, u kojoj se verske sekte množe, debata otvara ovako mirno. Nadam se da će ljudi Goa i njihovi saveznici hteti da nam ukažu svoje prijateljstvo. Potrebno je da se vanzemaljska bića oslobode svog rezervisanog stava prema nama; rešenje koje treba da podnesem na odobrenje u ovoj debati je stalni dijalog oko zajedničkog sećanja svih inteligentnih stvorenja koja nastanjuju Galaksiju.

Neki od mojih prijatelja besmrtnika usprotivili su se mojoj nameri tvrdeći da rizikujemo da se sudarimo sa kolonijalističkim prohtevima; ja sam ukazao na vanzemaljska bića koja smo poznavali i koja su se zadovoljavala - mada tehnološki iznad nas - da sa nama održavaju trgovačke veze. Ljudsko biće, sa snagom uobrazilje koja ga karakteriše, sa njegovim stvaralačkim nagonom moglo bi mnogo da doprinese svojim budućim saveznicima. Zbog toga su mi ljudi Goa ponudili da ih pratim kroz Galaksiju. Treba da pođemo prema zvezdama da bismo otkrili nove svetove, nove načine mišljenja; čovek ne može ostati ograničen na sunčev sistem.

Mističari su se iz zaostalosti, iz sujeverja protivili našoj međuplanetarnoj ekspanziji, a ordinator koji podržava njihovo mišljenje otkad su oni u većini, podržava to odbijanje. U trenutku kad sam postajao besmrtnik, kad smo stvarali ordinatora, naše društvo je znalo za zlatno doba koje je izgleda preostalo; još se sećam oduševljenja sa kojim smo izgrađivali tu utopijsku civilizaciju koja

dopušta da se nazru naše nove moći. Nema ničeg uporedivog sa ravnodušnošću masa kad je prvi put čovek primio posetu bića drukčijih od nas. Trebalo je da posle ekspanzije dođe uzmicanje prema spletu besmislenih verovanja i obmanljivih bogova. Pod uticajem besmrtnika Zemlja je više od jednog veka živela u savršenom skladu: vere su razdvajale mističare i nama omogućile da osnujemo organizaciju koja svakoj federaciji daje svoju autonomiju, a svakom pojedincu njegovu slobodu. Danas, zbog naše trpeljivosti jer nismo znali za božansku ulogu, koju je ordinator imao u svesti mističara, nalazimo se pred jednom ozbiljnom situacijom; pojačava se opasnost od rascepa. Kad smo zamislili ordinatora mi nismo predvideli da nametnuta obaveza 'služiti čoveku' može biti različito tumačena; mi smo mislili da će vernici raznih religija jednog dana popustiti pred privlačnošću besmrtnosti, iako nas je naš dubok smisao za ličnu slobodu odvrćao da utičemo na njihov razvoj. Mi ćemo platiti za našu velikodušnost: rađa se jedan novi bog u senci terminala. Kako će reagovati besmrtnici ako Postdameri i njemu slični hoće da proklamuju zločinačke zakone pod vidom da služe čovečanstvu? Ko može predvideti kako će oni prihvatiti jedno stanje kakvog nije bilo u našoj istoriji?

To je razlog zbog kog još danas pokušavam ovo nasilje, u vezi sa jednim drugorazrednim problemom, da bih ukočio raspadanje naše civilizacije. Po ovom pitanju još mogu dobiti neku većinu.

Žiar stiska svoje trbušne mišiće da bi uvukao mali trbuščić. Vidi se da se ne oseća ugodno. Lisa mu prilazi i pokriva ga mrkim krilom koje čini njen rukav. Ona mu se smeši. Od našeg telepatskog razgovora nismo nijednu reč izmenjali. Naiđe šok, oni su se dali jedno drugom, oni se grče; Lisa u sebi nosi jedan zaboravljen svet, mračnih tradicija, koje je Žiar probudio. Oni se ponašaju kao prokleti ljubavnici da bi opravdali svoju nelagodnost.

Pred našom povorkom gomila se razdvaja u dve grupe; laka kišica je učinila tle klizavim, deca, žene, povlačeći se klizaju se i prevrću, povlačeći za sobom druge padove. Mi zastajemo na trenutak. Prepoznajem klijente koji mi upućuju znake odobravanja. Osećam da su zabrinuti, napeti, prepuni mračnih razmišljanja. Možda gomila kod njih izaziva strepnju; u Evropi su retka slična veselja; društva iz letnjikovaca pozivaju pre na male intimne razonode no na velika

kolektivna praznovanja. Pristojno je dočekati kod sebe svakog stranca kad on to zaželi, ali je veoma neukusno uzvratiti mu posetu; niko ne želi da se oseća vezan osećajnim vezama! Izgubljena je sreća da se bude zajedno koja sjedinjuje velike gomile. Ja volim to mnoštvo, sva ta tela koja idu jedno uz drugo u vrtlogu boja i šumova, ja im se predusretljivo pridružujem. Velika toplina, zadovoljstvo od osećanja biti čovekom među toliko njih. Da li je odsustvo takvog osećanja doprinelo uspehu mističara? Posle vrlo dugog vremena prvi put mi je ponuđena javna telepatska veza; jer nepristojno je tako izmenjivati misli. Jedan zid se otvara. Upuštam se unutra, to je kratak tih prelaz, za koje vreme ja obaveštavam nepoznatog sa mojim namerama i pozivam ga da svima ostalim prenese poruku solidarnosti. Tako će svi pojedinci iz mog klana moći da se putem osmoze ujedine i stvore jedno biće novo, složeno, rođeno iz tog nasledstva telepatskih veza koje se stvaraju i kidaju, lanac povezanih umova, kratkotrajan kao trag dima, koji će podupreti borbu koju sam preduzeo.

Postdamer ide ispred mene; on proučenim autoritativnim pokretom otvara put. Saveznici postoje samo zato da bi uprostiti odnose između čoveka i ordinatora; mandat koji imaju ovlašćuje ih samo da vode dijaloge u ime pojedinaca koje predstavljaju. I eto ova opasna budala hoće da učini nepopravivo u ime zvanja koje mu je dodeljeno samo na nekoliko godina. Sad žalim što se verovalo da je dobro sačuvati vekovne navike, održavajući ovaj predstavnički sistem. Bolje je bilo organizovati jednu stalnu povezanost između svakog ljudskog bića i zajedničkog pamćenja njegove vrste, ordinatora. No, ne, trebalo je - u to vreme i ja sam bio pristalica toga - uvesti te ispovedaonice što su terminali i tako sačuvati čovečansku spoljašnost. Smeštajući ih na stara sveta mesta, mislili smo da se borimo protiv misticizma: no, ta demistifikacija velikih hramova dovela je do jedne opasne zbrke čije posledice mi podnosimo. Trebalo je da smo iskoristili opadanje religija da bismo vaspitali čoveka, da bismo ga stavili neposredno ukoštac sa njegovom budućnošću, otkrivajući mu potrebe njegove evolucije. On se ponovo sklanja iza obreda i zbrke, njegov veliki strah od besmislenosti vraća ga u stanje fetusa. Protiv tog povlačenja, protiv tog vraćanja u nedra materinske planete ja se danas moram boriti.

Otkad sam ustao, još nisam primetio ni najmanji znak alergije; to mi daje snage, a takođe teži da mi dokaže da je dovoljno da bih sebe dokazao da mobilisem moje snage kako bi moje tegobe nestale. Postojanje me mnogo ne pogađa; to bez sumnje prati besmrtnost.

Lisa i Felis istovremeno sa mnom ulaze pod trem, senka ih zgrabi, razlika u svetlosti između spoljašnosti, maglovito sive, i unutrašnjosti, sivo toplije, gotovo mrko osvetljava njihova lica. Efekat toga posmatram na mojoj ruci. Hladnoća koju sam nosio u sebi razilazi se. Spreman sam da se suočim sa ordinatorom. Smeštamo se u sedišta koja su u krugu terminala; sive vijuge mašine čine mi se bleđe no obično.

Gomila je zaposela crkvenu lađu a uobičajena tišina ovog mesta uznemirena je šuštanjem perja i dlaka, škripom rogova i krljušti u šta su obučeni moji sugrađani. Ta želja za životinjskim prerusavanjem odjednom mi se učini kao znak pretećeg povratka u mračnjaštvo.

Ipak me je ta moda zabavljala, Lisa me je uvek zadivljavala svojim pronalascima na tom polju. Felis stoji stisnut uz crvene Bleskine grudi. Tišina, iščekivanje, ordinatorov glas:

"Danas je na dnevnom redu slučaj..."

9. BOG JE ELEKTRONIČAN

Odsutnost. Pero me mazi. Crveno i sivo. Lisa me štiti. Priljubljen sam uz njeno odelo od voljke. Mi smo lopta nežnosti. Ona je krhka, ali ja sam još slabiji. Nepokretan. Posle naše telepatske osmoze živim kao u unutrašnjosti nekog jajeta. Ja više ne reagujem na spoljne nadražaje. Više ne mogu da mislim, misli klize, meke larve, i razbijaju se na površini moje svesti. Jesam li još Felis Žiar? Mogućno: bio sam, biću, ali sadašnjost više ne postoji.

Polumrak terminala u meni stvara složeno osećanje u kom se mešaju užas i spokojstvo. Oko mene životinjsko izobilje, ljudska plesnivost. Blede boje spuštaju se duž jednog svetlosnog zraka. Ja sam u listu jednog bakroreza i mogu se kretati još samo po dvema dimenzijama. To me plaši. Moje srce kuca kao zvono i svaki od njegovih otkucaja me trza. Lisa mi miluje teme; delići kože njene ruke, glatke i suve, lepe se za moju kosu. Moj duh kasni da posmatra taj beskrajno mali incident, jedini dokaz mog postojanja.

Iznenadi me glas Ordinatorov; ličio je na glas neke stujardese koji je raznosio neki zvučnik, mazan, usporen. U početku čujem pesmu reči koje on izgovara, ali jedva shvatam značenje.

"...danas... slučaj Žiar..."

Moje ime me vraća u stvarnost, ordinator traži od Baltazara N'Kime da govori i da kaže savetu, u svojstvu psihijatra, kakvi su bili rezultati prethodne ekspertize koju je on izvršio na meni, pridošlici iz jednog paralelnog univerzuma, i da da izjavu o sudbini koju je trebalo da mi odrede.

Savetnici sede na krokodilima kojima je rep uzdignut u obliku naslona, mirno poređani ukrug oko lakog sivog gibanja terminala Bogorodičine crkve. Ja tumačim sve gomile reči koje stižu do moje svesti pretvarajući ih zvučno: Felis Žiar, srećan gusan prethodno veštačenje, očevi kažu snop algi, paraleni svetovi, zima na remenu. Besmislenost tog skupa reči čini da grubo shvatim da se postepeno smeštam u neku neurozu i da treba da se oduprem, ali još hoću da se uklopim u stvaran svet. Odjednom izronih iz predela dubokog sna u koji sam bio utonuo i univerzum postade jasan. Prisustvujem mom suđenju. Hiljade lica tiho su okupljena ispod svoda da bi učestvovala

u debati koja se otvara između savetnika i ordinatora.

Baltazar mi izgleda ogroman, čak i kad sedi njegov stas se nameće zboru. On odbija predlog da se vodi debata isključivo o mom slučaju i tvrdi da se slučaj Žiar odnosi na mnogo opštiji značaj. Predlaže da se o njemu slobodnije diskutuje pošto pred savetom bude podneo izveštaj o poverenom mu zadatku.

Kao da je on sam izvodio neko muzičko delo, on pusti da prođe vremena koliko za jedan predah i nastavi sa svojim govorom sa nešto više ozbiljnosti u glasu. Ovog puta ću možda dobiti razjašnjenja o mom slučaju. Baltazar najpre objašnjava kako sam bio uhvaćen njegovim trudom i daje tačne podatke da sam ja putnik iz jednog paralelnog univerzuma koji će zvati Zemlja I, što je pogodnije za njegov izveštaj. Moj slučaj je toliko neobičan da je zahtevao vrlo dugotrajno veštačenje. Nasuprot opštem pravilu, ja nemam dvojnika u Baltazarovom univerzumu, jer Felis Žiar te planete je mrtvorodjenče. Činjenica je ova važna, jer ne dolazim u opasnost da izazovem njegovu dezintegraciju.

Posle izvesnog broja opaski na analizu koju je izvršio na meni, savetnik N'Kima zaključuje:

"...podvrgnuo sam ga preosetljivosti na mirise posle niza mnogih drugih testova, te mogu vam tvrditi da na našu Zemlju nije poslat u osvajačkom cilju; taj čovek je brodolomnik kog treba da velikodušno prihvatimo, kako nam nalažu jednostavni zakoni čovečanstva."

Jedan čovek sede kose podšišane kao četka diže se da bi se suprostavio N'Kimi; zašto li mu je potrebno da ustaje da bi govorio, dok nevidljiva pojačala podižu stupanj zvučnosti? Lice mu je izgužvano, kao da neka tanka opna od providne hartije pokriva njegovu preplanulu kožu. Njegov način izražavanja je obazriv. Svoju saglasnost sa zaključcima veštačenja izražava kratkim izrazima, ali predlaže da se podvrgnem posebnom statusu za strance, jer mu se čini preterano da uživam sve prednosti koje pružaju nova prava čoveka.

Baltazar se odlučno protivi tom predlogu. On, naprotiv, misli da najzad treba izglasati jedan zakon kojim se ta prava daju svim strancima koji to zažele. Naravno, posle izvesnog razdoblja posvećenog psihijatrijskim istraživanjima, raznim neophodnim analizama i čak, eventualno, stažu prilagođavanja.

"Slučaj je već bio razmatran, više na sav glas sedokosi savetnik, zaključci su bili odbačeni. Nema nikakvog razloga da o tome ponovo diskutujemo. Skandal je osporavati glasanje federacija."

Baltazar ga spokojno gleda i podržava da slučaj Felisa Žiara ponovo pokrene problem stranaca i njihovog statusa. Ako savetnik Postdamer baš prihvati da jedna pridošlica sa paralelnih univerzuma može da slobodno stanuje na Zemlji, nikakav razlog se ne protivi da vanzemaljska bića uživaju takođe istu toleranciju. Prema tome, potrebno je pristupiti diskusiji po ovom predmetu pridajući mu opštiji značaj.

Postdamer se priprema da bude sarkastičan, zatim se predomišlja i smešeći se ironično, potvrdi da je beskorisno o tom diskutovati, jer će mističari uvek odbiti da među ljudska prihvate i vanzemaljska bića i da bi glasanje bilo obavezno upereno u tom smislu.

Odjednom mi se N'Kimina koža učini tamnija, ističući svu prozračnost njegovih očiju. On malo razmisli i počne sa drugim delom svog govora.

Ovog puta on neposredno napada mističare i njihovo shvatanje dijaloga. Ljudska bića pogrešiva su, a i ordinator koji je njihovo zajedničko pamćenje. On podseća da je razlog debata između savetnika i ordinatora u izbegavanju da se dogodi blokirano glasanje. Tako piše u zakonima. Većina koja se vara ne služi javnom dobru, ona mora biti obaveštena. Nije, dakle, reč o tome da se suprotstavi više grupa ljudi različitih mišljenja za vreme sastanka u terminalu, već da se pojedinačno vode dijalozi da bi se ordinatoru pružila sva potrebna obaveštenja kako bi doneo odluku vodeći računa o svima.

Posmatram lica savetnika i ostalih članova skupštine - obamrla gomila; izgleda da ih Baltazarov napad čini ravnodušnima. Mističari, sigurni u svoju moć, na to ne obraćaju nikakvu pažnju, a besmrtnici slabo razumeju smisao udaljavanja od suštine.

"Ovaj postupak je jedini u duhu naših zakona; blokirajuće glasanje je nasilnički čin protiv kog ću se boriti dok sam živ, ali on ostaje čovečan. Nasuprot tome, ono što je nedopustivo i što treba snažno sankcionisati, to je kad ordinator hotimice skriva činjenice od našeg znanja i zloupotrebljava vlast koja mu ne pripada!"

Prema svodu diže se žagor od šaputanja i prigušenih uzvika.

Neobično komešanje oživljava zoomorfnu gomilu. Koristeći diverziju koju je izazvala njegova izjava, i to što se savetnici mističara dogovaraju, Baltazar nastavlja sa svojom prednošću. Sažeto, sa malo reči govori o mom prolazu na Zemlju II, o neshvatljivom univerzumu koji sam ja stvorio, i tvrdi da je ordinator znao za ovu pojedinost još od mog dolaska, ali je nije otkrio.

Hladnokrvan je. Čeka nekoliko trenutaka da bi njegove reči počele da utiču, zatim zaključuje privlačeći pažnju svih prisutnih na opasnosti za čovečanstvo od takvog stava. Ordinator je pronađen da bi služio čoveku, on je bio predviđen da prenosi, u svim uslovima, činjenice koje su mu stavljene na uvid. Čin koji je izvršio je u formalnoj suprotnosti sa njegovom dva osnovna podatka, trebalo je dakle da ordinator sam izmeni svoje karakteristike jer nijedno ljudsko biće nema pristupa u centralno pamćenje.

"...Mi moramo brzo pristupiti njegovom uništenju, u pitanju je spas ljudi!"

Ovakvo upozorenje odjeknulo je kao bomba, tu i tamo veliko komešanje uzburkuje gomilu, plima perja, krzna, krljušti teče i otiče u polumraku terminala, rađaju se svađe, glasovi odjednom jačaju i odbijaju se o kamene zidove katedrale. Postdamer stojeći pokušava da smiri graju mlatarajući rukama, uz velike trzaje čitavog tela; njegove iskolačene oči, zacrvene, odudaraju od njegovog modrog tena. On izvikuje rečenice koje niko ne čuje, dok na džinovskim ekranima, naglo otkrivenim, slične vizije dolaze iz svih terminala rasejanih po ostalom delu globusa. Možda je N'Kima svojim otkrićima dobio bitku.

Lisa se tiska uz mene, nežna, gledam je, njene krupne tamne oči svetlucaju čudnom vatrom. Ona se naginje mom uhu i šapuće:

"Ako Baltazar pobedi, ja ću najzad ponovo naći svet u kom sam rođena."

Neki preoštar zvuk para mi uši. Odmah zavlada tišina. Umeša se baršunast ordinatorov glas. On najavljuje da je prihvatljiv predlog Baltazara N'Kime, ali želi dati upozorenje pre glasanja koje bi ga moglo osuditi. On ne odriče tvrđenja savetnika N'Kime, on je dobro shvatio kapitalnu činjenicu za budućnost ljudske rase proučavajući pamćenje Felisa Žiara, ali je čekao da je obelodani dok ne sazna psihijatrovu mišljenje. Ordinator nije osposobljen da istražuje

nesvesnost; to mu je zabranjeno. Baltazar N'Kima je dakle dobio zadatak da izvrši veštačenje putnika paralelnih univerzuma da bi znao da li je ta Zemlja II postojala stvarno ili samo u njegovoj uobrazilji.

Zatim ordinator daje razloge njegovog interesovanja za ovo obaveštenje. On daje jednu brzu istorijsku skicu osvajanja prostora, podseća da zvezde nisu pristupačne čoveku zato što nije otkrio tehnička sredstva da do njih dođe, on najzad tvrdi da bi se vanzemaljska bića u svakom slučaju suprotstavila čovekovom širenju po Galaksiji. Zatim prikazuje stanje demografije, podseća da je ona u labavoj ravnoteži i da je dovoljno da se natalitet malo povisi ili da se poveća broj besmrtnika da bi te planete bile prenatrane i da zemaljska bića budu lišena velikog dela materijalnih prednosti koje su stekli. To bi možda bio kraj jedne ere blagostanja i mira. U svakom slučaju biće potrebno podneti velike žrtve.

Tad ordinatorov glas dobija posebnu širinu. Čist kao kristal, svaki od slogova koje izgovara čudno se izdvaja, kao da su rođeni na različitim ravnima koje same sebi čine odjek, stvarajući ispod kupole zvučnu perspektivu:

"Rešenje problema prenaseljenosti otkrio sam u ličnosti Felisa Žiara. On je sam stvorio nedirnutu planetu, otvorenu za kolonizaciju. On treba da nam kaže gde je taj svet, na kom prostoru ukrštanja paralelnih univerzuma, da bi ljudska vrsta mogla u njemu da opstane."

Baltazar je sisao svoju gornju usnu: čim je ordinator smirio svoj ton, on ponovo uzima reč i tvrdi da ova objašnjenja, koja će docnije biti proučena, ne osvetljavaju zašto je ordinator prikrivao obaveštenja.

Lisa me okružuje svojim krilom, tako da me potpuno obavija. Mi smo čvrst blok usred gomile. Neki neobičan zadah dopire do nas, koji izgleda da je rođen u ludilu mnogobrojnosti; znojevi, zadasi i možda nešto drugo što ne mogu tačno odrediti, bilo je predznak kolektivne hysterije. Neka ista groznica sjedinjuje te ljude koji mlataraju rukama u terminalu i na raširenim ekranima cele Zemlje, sve gori od zabrinjavajućeg ushićenja. Čovečanstvo učestvuje u jednom odlučujućem trenutku svoje istorije.

Divim se N'Kimi što se tako upleo u bitku ne znajući za ishod; ja koji nikad nisam osetio potrebu da sebe potvrdim, neodlučan, drmusan

onako kako su događaji hteli, splet neodređenih nikad neostvarenih nagona. Osećam da me je osvojila njegova snaga, opija me njegov smisao za akciju. Zamišljam da ću moći ostvariti one nejasne težnje koje me ponekad nadimaju od sreće i nesreće.

Postdamer žustro odgovara i odmah predlaže treći dnevni red, vreme nereda se završava; besmrtnici i svi neodgovorni koji su nametnuli svoju volju još pre sto godina, moraju se na to pripremiti. Verski duh ponovo se snažno rađa, a ljudska bića koja bi želela da žive u novom društvu biće primorana da ga prihvate. Da bi taj novi poredak mogao da bude uspostavljen, on zahteva da sva pitanja od planetarne važnosti ubuduće budu raspravljana od ordinatora. Centralno pamćenje je pamćenje čovečje rase; nijedan čovek, nijedan savetnik danas ne može da sakupi toliko znanja, da tako savršeno izrazi težnje čovečanstva.

"...Mi smo u ordinator uneli našu snagu i našu nauku. Preko njega smo bogovi. To više nije gotova formula, već stvarnost, imate ga pred sobom, tog boga kog smo mi stvorili. Ubuduće mi u njemu sebe obožavamo!"

Snažno brujanje odjeknu u horu, poteklo iz hiljadu grudi:

"Mi smo bog, bog je ordinator!"

Gomila u više mahova ponovi ovaj krik, zatim učuta. Baltazar izgleda slomljen; on oseća da je izgubio, da je nastao trenutak glasanja i da se nikakav argument ne može suprotstaviti slavlju mističara. Gotovo stidljivo ponovo uzima reč da bi podvukao da se vanzemaljska bića neće nikad protiviti ekspanziji čoveka u prostoru i da je za to s njihove strane više puta dobio potvrdu. Zatim tvrdi da Felis Žiar nije stvorio Zemlju, da se u ordinatorovom rasuđivanju dogodila iskrivljenost, počev od obaveštenja koja je prikupio od pridošlice sa paralelnih univerzuma. Žiar je u toku svog putovanja samo posetio jednu nedirnutu planetu, nije on nju stvorio. Ti novi izgledi za kolonizaciju su samo varka. Zatim se upušta u naučnu kritiku predloga mističara, ukazuje da ordinator nije više u mogućnosti da odgovori uputstvima koja su prethodila njegovom građenju, da je žrtva neuroze šizoidnog karaktera. Najpre treba uništiti tu mašinu i od vanzemaljskih bića tražiti da čoveku otvore vrata Galaksije.

U centru se čuje duboko disanje. Trenutak drhtave tišine. Na licima tih ljudi i tih žena koji prisustvuju debati može se pročitati neobičan

izraz čuđenja. Možda neka vrsta blaženstva. To osećanje sačinjeno od strepnje i od nadanja izražava se u svim pogledima mističara; freska kao iz bajke koju opisuju svi ekrani sveta, raširenu pod mračnom kupolom katedrale.

"Savetnik N'Kima je govorio. Da li kogod ima neki predlog? Pristupićemo glasanju."

"Mi smo bog, bog je ordinator, graji skup."

Savetnici se jedan po jedan dižu i odlaze da stave ruku na najokruglije ispupčenje centra, već uglačano od hiljadu sličnih gestova. Čudi me sveti karakter tog obreda. Zemlja se odavno pripremila da sebi izabere jednog boga, ali Baltazar i besmrtnici nisu hteli da znaju za to.

Uskoro se rezultati pojaviše na svim ekranima.

Pitanje broj jedan: da li Felis Žiar treba da dobije status zemaljskog bića u punoj meri ili mora biti smatran kao vanzemaljsko biće? Odgovor: kao vanzemaljsko biće, većina od 50,86% glasova.

Pitanje broj dva: Ordinator ne odgovara više u svojim osnovnim podacima da služi čoveku: treba li da bude uništen? Odgovor: mora biti sačuvan, većina od 50,12 % glasova.

Pitanje broj tri: Da li je ordinator ubuduće kvalifikovan da donosi sve odluke u planetarnim razmerama ne savetujući se sa članovima saveta? Odgovor: Bog je ordinator, većina od 50,43 % glasova.

Baltazar nam se približuje i daje nam diskretni znak.

Lisa me odvlači iz terminala. Izlazimo na trem u sirovoj svetlosti, penjemo se odmah u vozilo u obliku ajkule, crne i svetle kože kao da je vlažna. Ulazna dijafragma se zatvara. Unutrašnjost je prevučena crvenom ribljom kožom. N'Kima se drži za vrat, neka velika mesnata lopta pojavila se na osnovi donje vilice.

"Svratićemo najpre do kuće, potrebno mi je pranje. Tamo ćemo se dogovoriti kakve odluke treba da preduzmemo. Treba uništiti tog elektroničnog boga."

Treći deo: BUDUĆNOST NAOPAČKE

1. KAKO SU PREISTORIJSKI LJUDI PUTOVALI U VREMENU

Sklonili smo se u N'Kimin letnjikovac između kipova i građevina iz svih epoha koje je razmestio po travnjacima, šumarcima i cvetnim lejama. Ja sam se oslobodio Lisinog zagrljaja; njeno divno telo nestaje ispod obilnog perja. Njeno lice mi izgleda krhkije, sitnije no kad sam je prvi put sreo u kući na jezeru. Kakva bi ona bila sa kosom, obrvama i trepavicama? Treptava i živa naginje se nad Baltazarova leđa da bi mu trljala kičmu i lopatice. On se pribija uz nju i predući kao mačor prepušta se trljanju. Osvetljen jako sunčanim lampama, izgleda stariji, a njegove osenčene crte izgubile su pravi lik. Hteo bih da govorim, da otpočnem jedan potreban razgovor udvoje. Ne mogu, ja sam onesposobljen. Stanje obamrlosti u kom sam bio za vreme sednice u Terminalu nije se smirilo. Imam osećanje da sam zatvoren u nekom okovu, koji mi zabranjuje da opštim sa meni sličnim. Čim moram da raspravljam o problemima koji se neposredno ne odnose na mene, nestaju plemenitost, i sloboda duha koji bi omogućili da povedem razgovor.

Ne treba da pripisujem nekom drugom osećanju ovu nemogućnost da izdajem iz sebe; recimo ljubomoru. Ništa slično ne osećam u odnosu na N'Kimu. On mi se potpuno predao, pošto me je zatekao u društvu sa Lisom. Shvatio sam koliko mu je besmrtnost dozvolila da napreduje u savlađivanju svojih nagona i kako je, ipak, ostavila nedirnut slobodan tok njegovih misli. Osećam se kao bačen na dno neke pomijare. Možda će mi biti potrebno više hiljada godina da bih postigao to visoko saznanje o postojanju, koje sam samo nazreo u toku našeg telepatskog spoja.

Kako će se razvijati ovo društvo koje sam zatekao na početku jedne krize? Moja pojava može dovesti do opasnosti od njenog ubrzanja. Izvršiće se osvajanje svih komandnih poluga za izdavanje naredbi od strane ordinatora. Baltazar mirnim glasom nastavlja:

"Mi nemamo mnogo vremena za ramišljanje. Besmrtnici će se vratiti svojim domovima da razmišljaju o posledicama njihove nemarnosti;

neki od njih će me optužiti da sam izazvao propast; u svakom slučaju većina će mi prebacivati moj politički neuspeh. Što se tiče mističara, oni će u vezi s nama doneti odluke. One će biti stroge. Ono što treba najpre učiniti, to će zaštititi Felisa; oni će sve pokušati da bi od njega izvukli njegovu tajnu..."

"Ali, Baltazare, ti si u istoj opasnosti kao ja!"

"Ne brini, našao sam način da se sklonim od njihovih proganjanja."

Lisa i N'Kima dugo se gledaju. Osećam tok misli koje izmenjuju, maglovit, vazdušast. Ja još nisam navikao da se koristim telepatijom; imam utisak da čujem rđavo usklađenu emisiju. Treba da učestvujem u njihovom dijalogu. Naći dobru talasnu dužinu. Odjednom se topim u njima. Slatko pucketanje misli.

"Ništa se više ne može učiniti sa ljudima ovog doba", sanjari Baltazar, "pokušati vratiti se u prošlost da bi ponovo napravili ordinatora. Da, ponovo se uspeti u vreme, a tu tajnu znam. Pokušaću da centralnom mozgu pridodam neku vrstu zakonitog pamćenja koje će sadržati niz pojedinosti koje se odnose na pojam 'služiti čoveku'. Ordinatore tu neće imati pristupa. To pamćenje koje smo nekad sagradili moglo je zadovoljiti svoju nezavisnu ličnost zato što je znalo da rukuje logičnim kolima; zbog toga treba paziti na njega pomoćnim mozgom koji će neutralisati svaki prohtev samostalnog programiranja."

Umeša se Lisa, njene misli se slivaju kao da je htela da se oslobodi nečeg što je suviše dugoo u sebi nosila. Svaka rečenica, zadihana, izaziva u meni nešto slično grčevima.

"Jesi li siguran da lečeći sadašnju krizu nećeš suviše ozbiljno uticati na proces evolucije ljudskih bića? Jesi li siguran da čovek u sebi nosi nadčoveka čemu teži da bude? U svakom slučaju ja ne želim da neka mašina odlučuje o budućem obliku mojih potomaka, ona neće moći da proizvede jednog 'više čoveka', već samo karikaturu nadčoveka."

"To je razlog da se izvrši promena na mašini, a ne da se uništi. Moja besmrtnost dopušta mi da vekovima budem strpljiv; no ipak ja ne mogu podneti budućnost koja se najavljuje. Ja nisam rođen kao besmrtnik, u meni još postoji grozničavost koja sadrži izvesnost u smrt. Suviše je odvratna pomisao da se jedna čitava civilizacija skloni na neku izmišljenu planetu. Ta Zemlja II postoji samo u

Felisovom sećanju, ali ordinator zna da je ona bila stvorena; on će je naći. Onda, kraj našem svetu! Povučeni u samog sebe, usred nepoznate dimenzije on će se polako usisati."

Takav izgled me obavija srećom, puštam svom duhu da sanja o toj izvanrednoj mogućnosti koja bi mogla biti pružena narodu Zemlje da stvori svet po svojoj zamisli.

"Vreme je da izađeš iz tvoje čaure, Felise, treba da se usprotiviš spoljnjem prostoru i upoznaš tvoje moći. Ako se čovek nije sukobio sa ostatkom univerzuma on sebe nikad neće prevazići. Sunčani sistem nije dovoljan po njegovoj meri, u to sam siguran. Eto u tome je razlog moje akcije."

Ja ne mogu više da podnesem telepatski dijalog, zbog N'Kimine pronicljivosti kiptim od besa. Sa zaprepašćenjem slušam promukao glas koji izlazi iz mog grla:

"Zašto onda ne pratiš ljude iz Goa, zašto ne učestvuješ u njihovim istraživanjima svemira? Mogao bi naći podršku, pripremiti borbu protiv mističara?"

Baltazar me posmatra zabavljajući se:

"Mi moramo sami da rešimo naše probleme; nijedno ljudsko biće ne može pomišljati na obraćanje vanzemaljskim bićima za sređivanje vlastitih poslova. Ono što ja hoću, to je da mističari prihvate moj plan ekspanzije. Ako uspem da izbegnem da oni izjednačuju ordinatora sa bogom, umeću da ih ubedim. Proputovati po Galaksiji može biti dovoljno da bi se ugasila njihova žed za apsolutnim."

Lisa mora znati za način kojim N'Kima predviđa da se ponovo popne u vremenu. Ona verovatno pretpostavlja da će ovo putovanje biti uzrok njegove smrt. Loptica perja potrešena je u trzajima; nju će Baltazar utešiti:

"Otputovaću tek kroz nekoliko dana, Bleska moja; po mom mišljenju taj novi bog nije siguran u sebe, on okleva kad treba donositi odluke. Imamo još izgleda da će se odreći poštovanja mističara."

Međutim, situacija se brzo razvija u toku sledećih dana. Iz vesti koje dobijamo, vidimo kako ordinator pristupa reorganizaciji federalnih sastava. Većina savetnika ostala je na svojim mestima, kako mističari tako i besmrtnici, mada ovi poslednji gledaju pre da se prilagode no da se bore. Oni se retko protive ordinatorovim odlukama koje uvek većina potvrđuje. Nekoliko nemira je izbilo u

oblastima u kojima su besmrtnici u velikom broju, ali borbi nije bilo. Sve je brzo dovedeno u red; besmrtnost čini život još dragocenijim. Slični N'Kimi, više vole da sačekaju da im odnos snaga ponovo postane povoljan.

Sretan sam zbog nekoliko dana koje smo proživeli, blisko udruženi duhom, Lisa, Baltazar i ja; prvi put otkad postojim imam osećaj da učestvujem u svetu, ja više nisam izdvojena bit u njegovoj nesaopštivosti za koju sam uvek znao, narcisoidno čudovište, egocentrično. Postao sam osetljiv na tuđe ideje.

"Ali zašto vi ne koristite vaše telepatske sposobnosti da biste se bolje razumeli?"

"To bi bilo rešenje", odgovori N'Kima, "ali ljudsko biće na Zemlji nije još spremno da prihvati taj veliki okršaj duhova; uostalom postoji opasnost da on dovede do opasnih zbrka u nepripremljenim mozgovima. Ima trenutaka kad bi me ti rado uništio da bi izbegao uticaj telepatije. Sposobnost psi ne treba da služi za preobražaj sveta u neki prostrani mravinjak, za ujednačivanje ličnosti, već da omogući slobodno prihvaćene razmene koje donose bogatstvo. Dakle, ako u telepatiji nema ravnoteže sila, onda ima gospodarenja." Baltazar se prevrće unazad na krevet na kom Lisa spava, naga, uvijena u klube. Reklo bi se zečić bez dlaka. Njena prsa se dižu u laganom ritmu njenog disanja. On je čedno ljubi u vrat.

"Vidiš li, ona spava, ja ne razumem njene snove. Mi smo neprekidno suočeni sa nepoznatim i ipak uspevamo da živimo."

"Verujem da bih mogao bolje živeti ako bih mogao ponovo naći istinite uspomene na moje rođenje; ta nepoznata me više ne plaši. Reci mi, Baltazare, odakle dolazim, potrebno mi je da to znam."

"Ja imam jednu pretpostavku; ali ne verujem da si ti već sposoban da se suočiš sa tim problemom."

Ludost je verovati da sam nesposoban da se ostvarim; on je besmrtnik, ali on ne obnavlja svoje misli, skleroza! Kroz trepavice pogledom prelazim ozbiljan nameštaj sobe. N'Kimi je odvratio da ide za modom; van njegove radne sobe i javnih delova njegovog paviljona, njegova unutrašnjost je malo snabdevena zoomorfnim nameštajem. On voli linije čiste, bez ičeg.

"Dovoljna je jedna rečenica da povратиš svoje istinite uspomene; ja ću je izgovoriti jednog dana, mada ja ne volim tu moć."

Mali uzdah, Lisa se probudila; zove nas.

"Dođite uz mene, hladno mi je."

"To je nemoguće, moja Bleska, temperatura se nije menjala, još je 24 stepena."

"Ti si lupež koji razmišlja; kad se čovek probudi, hladno mu je."

I ja se pružam pored Lise koja se pribija uz moj truh; iznad mog ramena čujem snažno N'Kimino disanje. Mi živimo neusiljeno, tesno udruženi oko Bleske. Ona je naš zglob. Ne znam da li je volim; osećanje koje gajim prema njoj ne može se porediti s osećanjem koje sam imao prema Simoni; ono je sadržalo suviše zaslepljenosti, potčinjenosti i zasnivalo se na tom da sam ja kao kočoperni mužjak trčao za ženkom, sav gizdav, jer mi je ona davala moje pravo 'prve noći' pod vrlo teškim uslovima. Lisa, sloboda, želja, ludilo, najmanja sitnica nas privlači, najmanja sitnica nas razdvaja, mi ne pripadamo jedno drugom. Mi smo međusobno privučeni, mi se mešamo i razdvajamo sa istim žarom i istom ravnodušnošću. Baltazar se nikad ne koristi nekim zamišljenim pravom prvenstva da bi me isključio iz ljubavnih zabava, on učestvuje u našim orgazmima, ignoriše ih, ili, naprotiv, satima se igra sa Bleskom. Mi svi troje živimo zajedno, osećamo se dovoljno zreli da bismo to prihvatili. Ispunjenost tog osećanja jača prema tome kako otkrivamo njegovo bogatstvo. Naš dijalog je dobio mnogo više gipkosti. Ja se sećam prvog dana kad smo se spojili u osmozu; bio sam sprečen mrežom cenzura. Reči izvitoperuju smisao simbola, slabe prizore, izopačuju misli, dok telepatija ide za tim da ponovo stvori podsticaje, ideje, osećanja, ona nastoji da ponovo nađe tačne tragove sveta savršenih odnosa, čije postolje postoji kao filigran, a koje govor briše.

Ipak, tih nekoliko dana provedenih van sveta, u tom neobičnom odmorištu mog života, nisam se uvek izdizao do nivoa mojih prijatelja. Lisa i Baltazar su najbolje što su mogli olakšavali naše telepatske odnose, ali ja se nisam mogao uzdržati da sumnjam da u izvesnim trenucima izokreću svoje misli. Tad, da bih prevario svoju nesposobnost da ih pratim na tom polju, ja sam se uplitao u bilo šta, izgovarao sve rečenice koje su mi padale na pamet ne bih li stvorio neku veštačku telepatiju. To skoro nikad nije uspevalo; smešni pokušaji koji su mi u ustima ostavljali gadan ukus. Imao sam napade neobjašnjivog besa prema Baltazaru. On mi je sve opraštao i pružao

dokaze krajnje strpljivosti prema meni.

Strpljenje, mrzim tu pomisao. Lažna je. Ne želim da me smatraju za bogalja kom roditelji ukazuju ljubav veću negoi ostaloj deci. Bogalj, jesam, jer ne uspevam da se setim načina na koji putujem kroz univerzum. Ja više ne znam kako sam stvorio jednu zemlju.

Nema mrmljanja; neobično disanje Lise i N'Kime; nema šuma mog tela koji bi mogao ordinatoru otkriti moje prisustvo. Tišina je ona ista tišina koja sadrži pretnju.

Sutra će Baltazar otići prema detinjstvu. Obećao je da će izveštaj podnositi svakog 'subjektivnog meseca' u prvom periodu njegovog hoda unazad kroz vreme, zatim svakih deset dana kad se bude povećala brzina njegovog krstarenja. Normalno bi trebalo da za tri meseca dospe do dana svog rođenja. On se isto tako složio da će numerisati poruke da bismo znali njihov hronološki red; jer treba da ih dobijemo svakog dana od njegovog odlaska.

Njegovo gospodarenje putovanjem kroz vreme proizilazi iz istraživanja koja je vršio u mladosti na pustinjским i mezolitskim ljudima. Slučajno je otkrio u jednom kritskom tekstu sažet opis metoda koju su upotrebljavali njegovi daleki preci da bi ponovo dobili bitke koje su izgubili, izgovarajući naopako sve rečenice koje su izgovorili posle pobede neprijatelja. Ali taj tekst se mnogo više odnosio na ratničku taktiku koja je bila korišćena za vreme prve bitke i onu koja je omogućila pobedu u drugom tumačenju, no na tačan način kojim su se ti preci vraćali u prošlost.

Baltazar je tad veliki deo svog slobodnog vremena posvetio istraživanju pećinskih ležišta koja su se pokazala kao veoma bogata i brojna, kako su se razvijala sistematska iskopavanja koja su preduzele federacije. U nekim grobovima nađeni su kosturi fetusa u utrobama njihovih majki; učestalost tih nalaza je upozorila N'Kimu. Upitani ginekolozi tvrdili su da je položaj tih fetusa bio nenormalan i da su majke pomrle iz tog razloga. Izgledalo je neverovatno što su brižljivo sačuvani leševi trudnica. Međutim, sve to je navodilo samo na pretpostavke. Baltazar je čekao na dokaz; našao ga je sasvim slučajno, dok je prekopavao jedan predeo u oblasti Monteroa. Tri gravirane koščane pločice uz pomoć jednostavnih znakova evocirale su život nekog ratnika koji se podmlađivao da bi se osvetio za jednu uvredu nanetu mu od strane neprijatelja. Izgledalo je da je reč igrala

važnu ulogu u tom povratku u prošlost, a činjenica izokrenutog ponavljanja svih gestova koji su tek učinjeni, trebalo je da donese do preokretanja vremena. Ipak je nedostajao jedan odlučujući element. N'Kima je lično pokušao da koristi taj postupak, ali se uvek sudarao s neuspehom.

Otkriće, u jednom ledniku, leša jednog deteta s oružjem suviše velikim za njega omogućilo je Baltazaru da upotpuni metod. To dete je, stvarno, imalo nekoliko grama praha zatvorenog u jelenski rog izbušen i zapečaćen. Prekomerno sleđivanje određeno providenjem sačuvalo je prah. Hemijska analiza pokazala je da je reč o ekstraktu faloidnog amanita. Padao je u iskušenje da on sam pokuša sa tim postupkom, ali kako nije imao nikakvog sredstva da kontroliše trajanje svog postupka u vreme, više je voleo da ga isproba na životinjama. Opiti na morskim prasićima ništa nisu pokazali; jedan mlad šimpanza brižljivo odgojen isto tako nije uspeo da se vrati u prošlost. Baltazar je potajno uzajmio jedno telo u svetskoj banci. Reč je o jednoj od onih veštačkih proteza koje su služile za prihvatanje mozгова ljudi kojima je telo bilo suviše teško oštećeno u nekom udesu. Postepeno je odmrznuo tog golema i uspeo da mu prida neke sličnosti čoveku, nakalemivši mu jedan rudimentaran mozak. On je taj mozak tako programirao da je prividno ponavljao unatrag poslednje trenutke svog pretpostavljenog postojanja; zatim je primenio prah nađen kod deteta. Telo je nestalo.

Baltazar je postao neka vrsta mističara počev od tog postupka koji je sačuvao u tajnosti. On je znao da bi bilo dovoljno da odluči, pa da izbegne svojoj sudbini da bude čovek podvrgnut neumoljivim zakonima vremena. Tako je bio sposoban da sebe uništi bez samoubistva. Pretpostavljao je da se suvi faloidni ekstrakt tako dozira da bi se dostigla tačka vremena koja se želi da se ponovo doživi i zatim prati normalan put normalnih bića i stvari prema budućnosti; ali pošto je želeo da za sebe sačuva tu tajnu koju je smatrao za najvišu slobodu, on nije mogao prisvojiti druga tela da bi se zvanično upustio u nove opite.

Ćutljiv i usamljen u doba svoje mladosti, psihijatar se tad radovao što drži moć da izbriše sebe iz univerzuma bez traga o svom postojanju; jer, pretpostavljao je, jednom fetus, zatim jaje, zatim ništavilo, ljudsko biće, koje je uspelo da pređe ovaj preokrenuti put nestaje iz sećanja

sveta.

Kasnije, postao je besmrtnik, učestvovao je u gradnji ordinatora; najzad je sreo Lisu Bleska i sa njom se definitivno razvio. Njegova strast, međutim, nije učinila da zaboravi tajnu putovanja u prošlost.

Pre njegovog odlaska ozbiljno smo proučili problem prenosa obaveštenja. Trebalo je naći mesto do kog bi on lako došao i koje nije bilo promenjeno već oko dva veka.

"A ako se dogovorimo da izaberemo jednu od radnji grada gde me je ordinator prihvatio, Nant, mislim?"

"Prolaz Pomre u Nantu? Odlična ideja, sve radnje kontrolišu ljudi Goa. Razgovaraću s njima, oni bi mogli da te zaštite ako te mističari budu proganjali da bi od tebe izvukli koordinate Zemlje II."

Otišli smo tamo; izabrali smo jednu radnju šala i varki a kao sanduče za pisma šešir-zmiju.

2. PROTOPLAZMATIČAN ŠPIJUN

Baltazar je tek bio otišao. Lisa i ja ličimo na dvoje dece koja krišom puše na nekoj poljani. Skrovište, poljana, reči nestale iz mog rečnika. Kako odrasle godine brišu mladost! Mitsko doba, Eldorado misli, između detinjstva, jasnog i tačnog u mom sećanju, i trenutka u kom živim, to je izraz jednog sna nadčovečanskog, prolaznog, divnog. Obećanje budućem čoveku. Lep mladić kakav sam bio ja, pretvorio se u uobraženu larvu koja sebe proglašava za homo sapiensa. Zašto nisam postao onaj mutant koji sam želeo da budem?

Beli paralelopiped u kom živimo stvara sebi senku na jednoj od svojih strana. Crvenilo zalazećeg sunca probija se kroz drveće i kipove i u njima stvara tajanstvene likove. Toplina, tišina, ne usuđujemo se više da govorimo. To je trenutak da se ide u prolaz Pomre. Ali, N'Kima koji se uvek bojavao ordinatora, više je voleo da nas tamo odvedu ljudi iz Goa. Kroz nekoliko minuta trebalo bi da budu tu.

Lisa na jednom brojčaniku svira neku plastičnu fugu. Ona prstima prelazi preko bele površine te se rađa niz slika u boji čije je trajanje manje-više dugo. Slike se nadomeću i stvaraju druge oblike koji se prelivaju, kratkotrajne ili dugotrajne, već prema njenom pritiskivanju na brojčanik. Tako sa četiri prsta dobija jasno otkucaje, plave i zelene ograničene površine, dok levom rukom presvlači mrlje indigo boje po ostalom delu table. Mrlje se vrlo polako gube, dok otkucaji već u roku od nekoliko desetina sekundi. Malo po malo indigo potpuno osvaja brojčanik u nepostojanim prelivima, bela osnovica potpuno nestaje. Zatim Lisa prestaje, pano se ponovo osvetljava. Ona se tad noktima i prstima obeju ruku igra po celoj površini i na njoj stvara senke, ogrebotine, čitavu bučnu zbrku šarenih boja koje se ukrštaju i upliću u tananim ritmovima. Katkad s obe strane svog tela opušta ruke i posmatra svoje delo čiji se pokretni crteži pojavljuju po drugi put. Međutim, ona nema hrabrosti da ga ponovo uradi.

Idem da se ispružim na kraju odaje. Kakva neprijatna iznemoglost se spušta sa mrakom! Poslednji mraz ugušio je proleće. Cvetovi jedne breskve su u sumraku zbrčkani. Lisa mi prilazi da bih je milovao.

Predosećamo dolazak ambasade koju očekujemo. Okrenuti providnom zidu nadgledamo prizemljenje vozila. Mi smo jedno, sjedinjeni telepatskom misli, mi izmenjujemo naše prizore:

"Vozilo, plavo kao golub. To nisu ljudi Goa."

Strepnja, pobuna,
treba li da pobeegnemo?

Iščekivanje.

Postdamer, koji je prkosio ordinatoru,

Postdamer je prkosio ordinatoru.

Plava svetlost sunca na izdisaju.

Starac.

Prate ga tri mističara.

Imaš li neko oružje?

Krv guštera, ubistvo, Norž Kaningem.

Ja ništa ne mogu učiniti.

Lisa, ja, mužjak i ženka istovremeno.

Mi doživljavamo istu scenu kao da smo opčinjeni. U sobu ulaze četiri osobe sa pokretima i držanjem kao karikature iz starih filmskih žurnala. Smešno na vlasti; vlast! Čovekova veličanstvenost ne sastoji se u njegovoj pojavi. Pre bi bio lišen plemenitosti. Pamet poboljšava njegovo ponašanje ali ne skriva njegovu smešnu stranu. Lisa se smeje. Divna svežina telepatskog smeha. Dugo čujem njegov odjek.

"Ordinator hoće odmah da razgovara sa Baltazarom N'Kima. On mora podneti tačniji izveštaj o prethodnom veštačenju."

Lisa skromno odgovara:

"Naći ćete ga u njegovom botaničkom vrtu, u blizini jezera Titikaka."

"To nije istina, ordinator mu više ne nalazi trag."

"Onda ga potražite."

"To ćemo učiniti. Zasad nam je dovoljan Felis Žiar."

"N'Kima vam je rekao da ja ne znam gde se nalazi Zemlja II."

Postdamer pokazuje jednu malu kutiju koju je držao stisnutu ispod pazuha, otvara je, neka ljubičasta i pihijasta masa izlete iz nje i zalepi se za donji deo mog zatiljka. U istom trenutku bila je prekinuta telepatska veza sa Lisom. Kričim od straha i pokušavam da se

oslobodim mekane stvari koja se zalepila za mene kao pijavica. Ne uspevam, njena put je stopljena sa mojom puti.

"Ne brinite, to je bezopasno! Čim protoplazmični špijun bude sakupio obaveštenja koja tražimo, on će ga saopštiti ordinatoru, i otpašće sam od sebe."

Sisa me, sisa me, sisa me, ne patim. Ja ne osećam masu protoplazme, toliko je združena sa mojim zatiljkom, sem ako je prstima ne dodirujem. Odvratnost.

"Mogli smo da upotrebimo druge metode, koje bi mogle da vas ozlede. No, izgleda da vas naš bog ceni." Odjednom, kao iz kutije mađioničara, neka kržljava osoba iskrsnu kao vampir i stvori se među nama. Ona nas zgrabi za ruke, Lisu i mene. Imam utisak da odlazim na novo analogično putovanje.

3. PUTOVANJE UNAZAD

Poslednje trenutke svog života proveo sam u znaku mnogostrukosti, koju su opisali pisci poslednja dva veka, pošto je pre tog pojam o paru bio zbrisan seksualnim liberalizmom. Za jednog besmrtnika dug život pridodaje jednu novu dimenziju večnom problemu ljubavi; hteo sam da volim do mog poslednjeg daha, ali taj dah izgubio bi se posle časa u kom je trebalo da umrem. Kad sam sreo Blesku mislio sam da ću moći sav da se njoj posvetim i da ne zaželim druge žene; najzad sam bio našao onu zbog koje sam hteo da budem monogaman. Ne napuštam ja nju danas zato što je habanje do potke zbrisalo osećanje koje nas je vezivalo. Istina, smisao za nastavak vrste u meni se ugasio; ja još doživljam pritiske želje, ali mi savest veli da podnosim žrtvu nekom malom smešnom činu, poteklom iz neke stare biološke potrebe od koje sam se postepeno otkinuo. Volim i još želim Lisu, znajući da nagonske težnje ne odgovaraju više izboru, već nekoj obavezi. Ljubav udaljena, trezvena, koja se lako lišava predmeta koji ju je stvorio.

Bleska je stekla besmrtnost tek pre deset godina, kao ženi iz nekog drugog veka, njoj je da bi živela potrebno da pati i da ujeda, da se muči i da obožava. Mi smo međusobno bili privučeni tim ponorom godina koje su nas razdvajale; godina leda i tišine za Lisu, za mene zasićenja. Mislim da će ubuduće u Felisu naći duh bliži njenom. Odlazim zadovoljan što sam ih sjedinio. Ne žrtvujem se ni za njih ni za sudbinu moje planete, niti verujem da sam suviše živeo. Ja sam samo jedini način koji omogućuje uspešnu borbu protiv novog boga mističara. Borim se protiv stanja koje me duboko revoltira, a da bih ga mogao podnositi.

AŽETONVAR ALJVATSOPSU ES OKALOP, IBALS ACIVALGOTRV. Izokrenuti život lako se izaziva posle unošenja suvog ekstrakta faloidnog amanita; laka vrtoglavica, zatim pokreti i izokrenute reči odvlače vas u neobičan hod unazad, vreme vas dohvata. Iznenada sam zgrabljen tim suprotnim kretanjem koje obavezno u sebi sadrži da je gotovo s univerzumom, koji se istovremeno stvara i para kao laneno platno; u toku više časova prolazi se tim kretanjem užasnim,

nerazumljivim, bez mogućnosti da se uspostavi ravnoteža. Sva dela, sve misli, u novom pravcu budućnosti prema prošlosti, dobijaju izgled mrmljanja nepovezanog, mehaničkog, koje se ne može kontrolisati. Bića i stvari uzaludno se korpcaju, ptica pada, kiša stvara oblak, list postaje pupoljak. Smeten u pravim trenutcima, duh nagonski teži da uspostavi povezanost, da shvati akciju u koju se upleo; to su najpre kratka treperenja koja se nadomeću osećanjima koja su se vratila naopako, strah, vrtoglavica, težina, periferni nervni sistem šalje mozgu beznačajne poruke, on reaguje sa svoje strane i traži dopunu obaveštenja. Međutim, telo mu ih ne može pružiti, ono je podleglo pritisku tog vremenskog preokreta.

Malo po malo uspelo mi je da moju misao oslobodim kalupa koji mu je moja put nametnula; zaustavio sam sve gotove rečenice koje se rađaju u mom duhu i koje su, od početka putovanja, prolazile natraške. Uspeo sam da posmatram ravnodušno udove koji se kreću oko mene, korake koje sam činio sa petom unazad, vodu koju sam pljuvao u čašu, sve do trenutka kad sam se osetio dovoljno snažan da ih kontrolišem. Jedan trenutak sam ostao u prostoru, sa svih strana stisnut nevidljivim silama, posrćući; zatim sam se učvrstio u nekoj vrsti druge sadašnjice, kao da sam dobio moć da ostanem na istom mestu zasnovanom na pretpostavci u jednoj vremenskoj dimenziji, dok je vreme normalno prolazilo, iz prošlosti prema budućnosti.

Taj potpuno mučan utisak omogućio mi je da potvrdim moju ličnost. Postepeno, postao sam Baltazar N'Kima i vežbao se da se krećem napred kao što se to obično čini. Obnovio sam brzo tu naviku; samo što je prošlo četiri časa od mog odlaska, već sam mogao hodati, raditi, misliti, sve oko mene dobilo je ponovo svoj normalni izgled. Pustio sam da prošlost dođe k meni.

Jedina osetna razlika sa mojom uobičajenom sredinom je to lako ubrzanje koje je zahvatilo univerzum. Pokretna tela na nebu prolazila su brzinom zbog koje su jedva bila vidljiva, drveće se treslo grubo i nakaradno. Ako bi ova neobična pojava postala intenzivnija, predviđao sam da ću kroz jednu ili dve nedelje moći da vidim kako trava raste. Trebalo je da nađem način za usporavanje ove pojave, jer bilo je potrebno da ja mogu intervenisati, u kratkim vremenskim razmacima, na prirodni tok vremena.

Znao sam da su preistorijski ljudi postigli ovu moć; ako su mogli da ponovo dobiju izgubljene bitke, to je bilo intervencijama takve vrste a ne, kao što sam uverio Lisu i Felisa da bi sačuvali nadu da me prime, jer bi se kretanje prema prošlosti zaustavljalo kad se znalo dozirati faloidni amanit. Moj povratak prema mom rođenju bio je neizbežan, išao je uz tok, teran tom nepoznatom silom koju sam pokrenuo, ali sam morao pronaći način da je poništim u toku nekoliko časova, da bih nastavio brzo maticom. To istraživanje bilo je mučno, ono je podrazumevalo mobilizaciju svih mojih mogućnosti - nadčovečanski napor, jer je takođe trebalo da se posvetim kontroli kretanja mog tela.

Malo pomalo naučih da 'plivam' u vremenu pazeći postupnim opipavanjem na brzinu sa kojom su se odvijali spoljni događaji, prilagođavajući moje ponašanje kretanju stvorenja i bilja koje sam posmatrao; ubrzavao sam moje pokrete sve dok nisu bili sasvim usklađeni sa njihovim i uspeo sam, po cenu znatnog napora, da nekoliko trenutaka ostanem u njihovom društvu. Ranije, pošto se naša subjektivna vremena nisu podudarala, bilo mi je nemoguće dostići do nekog živog bića, neke biljke; strogo uzev mogao sam opipati samo neki kamenčić. Bio sam vrlo srećan kad sam prvi put uspeo da milujem jednog lava. Možda sam gubio vreme, ali to bi mi poslužilo da dobijem njegove deliće.

Podmladio sam se za više nedelja kad sam postao savršeno sposoban da postížem ono što sam hteo. Kroz nekoliko dana Felis Žiar će se pojaviti; bilo je neophodno da ga zadržim čim stigne ako hoću da o njemu pribavim nova obaveštenja. Išao sam pešice do obale u blizini zida svetlosti gde se on pojavio.

Blaženi odmor; čvrsto smešten u jednoj rupi koju sam napravio u pesku, posmatrao sam jato oblaka, sunčeve proplanke, vrebao kohorte talasa, bure, bonace, koje su se brzo smenjivale i obrazovale zaglušan meteorološki prizor. Stopljen u jasnoj svetlosti mora, neba i zida energije, klizim udobno duž veka. Vratila mi se sva moja sigurnost; ja sam moj život uvek posmatrao kao neki spoljni fenomen, neku čudnu ćudljivost koja je uvela mene, fosilni mineral, usred nekog kretanja koje nisam razumevao. Najzad ću se osloboditi postojanja i postati atom, molekul ili delić materije, obdaren nekim unutrašnjim kretanjem koje više neće biti misao.

Bio sam srećan da se još nekoliko nedelja igram sa tom neobičnom razonodom koju nazivaju životom i koja me je toliko interesovala; on se još odnosi na vas, Lisa i Felise, i ja sam tu da bih vam pomogao! U trenutku kad diktiram ove redove, obuzet sam strepnjom, da li moja van-vremenost može biti opasna i odvojiti me sasvim od mog bivšeg postojanja? Treba da ubuduće pazim na svoje misli, jer ja sam tu da bih se suprotstavio jednom lažnom bogu i uništio njegovu svemoć, pre no što ću nestati. Mi treba da se uzajamno poništimo.

Felis naglo izbi na obalu zaprepašćen, išiban, unezveren.

Poleteh prema njemu, sakupljajući snage koje bi mi omogućile da ga na trenutak pratim u njegovoj budućnosti. Umešavši se baš u tom trenutku znao sam da ću odmah uneti element nemira u istoriju Zemlje II. Nikad neću saznati za posledice toga. Dolazio sam u opasnost da izazovem važnu izmenu budućih događaja, koji bi mogli da dovedu do poništenja mog putovanja u prošlost. No ipak, bio sam toliko odlučan da se umešam, da nisam znao ni za jednu silu na svetu koja bi me mogla odvratiti.

Izgledalo je da su Žiarom manipulisale neke sile koje nije znao da savlada; on je posrtao u pokretnoj svetlosti ne uspevajući da uskladi svoje pokrete. Držao sam ga, upravljao njime sve dok me ne ugleda; izgleda da ga je moja pojava iznenadila. Tvrdio sam mu da sam tu da bih mu pomogao i da treba da mi dobrovoljno poveri sve njegove uspomene koje su vezane za njegov dolazak u naš univerzum. On mi nije mogao dati nikakvo novo obaveštenje u vezi sa analogičnim putovanjem, njegovim životom, njegovim detinjstvom, ali mi je tvrdio da nije trebalo da se nađe ovde, da je želeo da ponovo pronade jednu pustinjsku planetu koju je stvorio i na kojoj je već više puta boravio. Njegova ličnost je bila toliko poremećena neverovatnim delom koje je ostvario, da više nije mogao govoriti ni o čemu drugom. Tad sam ispitao Felisa o toj pustinji čije postojanje više nije mogao skrivati od mene za vreme seanse mirisne hipermnezije i za vreme ispitivanja do kog ću ga dovesti kasnije. Ne razumem kako je mogao sakriti taj doživljaj za vreme moje stroge istrage: sadašnje metode buđenja sećanja uključuju greške. Dok mi je govorio o pustinji, Žiarov glas je abnormalno drhtao, treperenje toplo i nežno; planetu mi je opisao kao loptu od nedirnutog peska i divlju, na kojoj je silom volje stvorio plemena, guštere, nešto insekata, nove

životinje pljosnatih glava. Zatim mi je pričao kako je živio od krvi guštera, gonjen od strane ljudožderskih plemena, kako je preduzeo da sagradi skupinu od sedam kula određenih da sakupe vodu iz atmosfere putem kondenzovanja i da pustinju učini plodnom. Hteo je da usavrši tu Zemlju sve dok ona ne bude predstavljala njegov unutarnji svet; mislio je da definitivno pobegne sa svoje rodne planete da bi živio u svom snu najzad ostvarenom.

Dok ja nisam nalazio ničeg privlačnog u njegovom opisu, Felis je izgledao ozaren ludom radošću. Prekidoh ga, jer je trebalo da ga ispitam i o drugim stvarima. Počeo sam najpre od ubistva specijaliste. Ovo pitanje ga je zbunilo, nije razumeo o čemu sam hteo da govorim. Bio sam uporan, pronalazak analogičnog putovanja, Norž Kaningem. Žiar mi reče da ga je tog trenutka napustio i da se oseća savršeno dobro. Tad sam tražio da mi priča o svom detinjstvu, ali sam bio došao do granice mog otpora, vreme me je odvlačilo prema prošlosti i više nisam mogao da se zadržim na ovoj sadašnjosti do koje mi je stalo, uz težak napor. Moja ruka je držala njegovo rame, hteo je da odgovori, rame mu postade vazdušasto; osetih da sam odnet.

Ovo je bez sumnje poslednji put da te vidim, Felise, i zbog tog sam veoma tužan. Ja u ovom trenutku shvatam vrednost osećanja koje nas je vezivalo. Ali, prekasno je da se žali za njim. Voli Blesku.

Besmrtnost sadrži u samoj svojoj suštini niz opasnih momenata, ja ne govorim o onim tegobama koje vas napadaju onako kako se dan odvija, do onog smrtnog zla koje se ispoljava nekom vrstom alergije prema životu. Ne o onoj posebnoj ravnodušnosti, koju osećamo i koja vas primorava da se naoružate strašću, da je oživite nekom pronađenom fugom da bi se ona malo-pomalo unela u vašu ličnost. Svi besmrtnici koje sam upoznao, a koji nisu hteli da sebe primoravaju da povlađuju svojim osećanjima, propali su. Postoji takođe onaj utisak nadmoćnosti u odnosu na smrtne, a to se osećanje ne može sprečiti i protiv njega se treba boriti. Odlučujući se za besmrtnost, imao sam osećanje da se izdižem iznad pojedinačne sudbine ljudskih bića. U svojstvu psihijatra lečio sam ljude ne vodeći računa o njihovim malim nastranostima, prelazio sam preko odvratnih pojedinosti da bih ispitao celinu, primenjujući uz to podatke iz moje nauke, kao da rešavam neki problem iz matematike. Postao

sam nepovrediv, a ta moć je radila kao neki filter; ja sam se samoodabiranjem interesovao za niz karaktera, prelazeći preko onih koji me nisu zanimali.

U trenutku kad sam napuštao Felisa, klizeći ponovo u prošlost, odjednom sam shvatio šta mogu biti bolna uzbuđenja, strasni poremećaji, patnje srca, ta osećanja koja su bila deo moje kulture, ali koja već više desetina godina nisam osećao; odjednom sam uvideo koliko ona izmiču analizi. Bitna razlika između 'ja sam tužan' i 'on je tužan' snažno mi se ukazala. Ja sam svet uvek smatrao kao treće lice jednine, a prvi put od mog dalekog mladičkog doba, shvatio sam sada svu oštrinu ja. Uvek sam sebe smatrao za delić društvene zagonetke; sada sam video svoj položaj. Nisam žalio moju odluku da se vratim prema ništavilu, ali sad sam znao njegovu cenu.

Stegnuta srca prepustio sam se da me odnese taj neobičan nemir koji obuzima univerzum kad se više ne pokušava da se kontroliše subjektivno vreme. Trebalo mi je da čekam još veliki broj godina pre no što ću ponovo naći doba u kom sam učestvovao u gradnji ordinatora; tek tad bih mogao nešto preduzeti. U toku nekoliko časova moj život će se poništiti; negde na toj planeti N'Kima koji se 'izdiže' odavao se botaničkim radovima između dva neurotična klijenta i sednice u centru. To biće tamo postalo mi je stranac, prekinuo sam sve moje veze sa njim, klizio sam nošen strujom.

Jedva da je prošlo nekoliko minuta otkad mi se pojavio Felis Žiar, neka druga individua, koja je imala tačno iste fizičke karakteristike, teturala se vremenski ispred zida svetlosti i on je išao ispred Žiara kog sam prvog ugledao. Izgleda da se on teže prilagođava od onog drugog, analogično putovanje ostavilo je traga na njemu, njegov prolaz kroz dimenziju Sigma morao ga je sukobiti sa izuzetnim pritiscima. Prišao sam mu, čineći ponovo napor da se ponovo uključim u normalno vreme. On me nije video. No ipak je otvarao trepavice da bi video gde se nalazi. On se opipa, zatim se ispruži na tlu, zatvorivši oči. Izgledao je bez života. Nekoliko trenutaka kasnije on pruži ukrštene ruke, kao da je hteo da uhvati talase energije koje je sipao zid. Zatim se ispravi, ponovo otvori oči trepćući na svetlosti koja se menjala. Zatim kleknu i prinese ruke grudima, kao da je osetio snažan bol srca. Borio se da odagna taj utisak. Posrnu nekoliko puta dok nije pao ovog puta usled opšteg grča. Ispružen

pored zida koji okružuje Nant, njegova koža se mestimično nadimala usled rada jednog mišića, koji se stezao zatim opuštao - zabrinjavajuće kvрге rođene iz njegovog tela. Njegovo lice izražavalo je neki nepodnošljivi bol, on je kolutao očima, grčevi su mu stezali usne i vilice, stvarajući dvosmislena prenemaganja. Bale i suze stvarale su mu na obrazima prljave trake. Njegov seks na kratko se ukruti, u nekom moćnom naletu, zatim se odmah zgrči. Tresli su mu se svi udovi, njegove noge podsećale su na bezuman gig, *Igra; prim. prev.* ruke su mu besmisleno mlatarale po vazduhu. Nov Žiar, začet u bolu; poremećaj koji je izdržao duboko ga je potresao. Malo pomalo grčevi su mu se utišali, crte njegovog lica se opustiše, pokreti mu se umiriše, jedan ogroman jecaj izlete iz njegovog grla. Talas dogurnut plimom ovlaži mu noge. On se ispravi, sloj peska pokrivaio mu je stražnjicu i lopatice.

Žiar počе postepeno da čvršće hoda, pogleda levo i desno, držeći šake kao vizir, zatim, kao da ga je iznenada pozvao neki glas sa druge strane zida energije, on pođe prema svetlosti i u nju utonu. Mogao sam ga pratiti do prolaza Pomre gde ga je očekivao ordinator, ali se ne održah do prvih pokušaja ispitivanja: prošlost me je udisala sa suviše snage, trebalo je da se prepustim izokrenutom toku vremena.

(Slušajući ponovo pasus koji se odnosi na pojavu prvog Žiara: "moja ruka je držala njegovo rame, on je hteo da odgovori, rame mu postade vazdušasto; osetih da sam odnet", nalazim da sam se prepustio jednom čisto subjektivnom beleženju utisaka. Mogućno je da je Felis nestao nekoliko sekundi pre no što sam se povukao u vreme.)

Nisam imao mogućnosti da dodem u dodir s ovim drugim Žiarom. Njegova pojava na Zemlji sličnija je više s onim što sam mogao zaključiti iz onog što mi je Felis pričao. Rado bih poverovao da ordinatorova zbrka potiče iz te dvostruke pojave, da je prvi stvorio Zemlju i da se tamo vratio i da je drugi (ti Felise), ako je ubio Žorža Kaningema, samo posetio Zemlju II. Siguran sam da prvi Žiar ne liči baš sasvim na tebe, Felise. Možda je više ličio na sanjalicu. Ti ćeš umeti bolje od mene da rešiš tu zagonetku. Ja zbog tog neću manje prestati da mislim na nju.

Trebalo je da reagujem. Ovo suočenje me je navodilo da se vratim

kući da bih pogledao sebe da živim, da bolje razumem smisao mojih odnosa sa Lisom. Međutim, tok vremena me je odvlačio prema onom mestu Anda gde sam se odao probama gajenja na velikim visinama. Jedno vozilo u obliku oklopnog praseta stvori se ispred mene, ono polako uzlete i vrlo brzo pređe rastojanje između dva kontinenta. Hteo sam da se posvetim korišćenju vremena koje sam strogo odredio. Moj život se više nije mogao kao opeke, poređati u životu ostalih. Osećao sam umor. Više se nisam vrlo dobro sećao motiva zbog kojih sam otputovao u prošlost. U meni je postojala velika nesreća, utoliko jača i oštrija što sam se za sve vreme svog postojanja trudio da je odbacim. Ponovo sam postajao dete, krhko i bez ičeg pred svetom koji ono otkriva.

Našao sam ponovo izvestan mir tek na stazi koja vodi do jezera Titikaka; ovde život liči na blažene odmone koje sam nekad sebi pružao; oblaci su prolazili nešto brže no onda, voda je podrhtavala više no obično, smenjivanja dana i noći bivala su kraća jer sam se pustio da klizim u preokrenuto vreme, ali ništa mi nije omogućivalo da utvrdim da vetar, voda i dan idu unatrag. Nebo olovno sivo, niski oblaci, koji dodiruju tlo na mestu na kom se nalazim. Vidljivost je bila ograničena na oko pet metara. Osetih udar u leđa. Da bih odgovorio nepredviđenosti, smirio sam se nepomičan u sadašnjosti. U magli sam se sudario sa Baltazarom N'Kima, srećnim i diletantom kakav sam bio pre postupka uzimanja kontrole na Zemlji od strane ordinatora koju su sprovodili mističari. Posmatrao me je sa izvesnom strepnjom, ništa mi nije govorio. Bili smo lice u lice, ne mičući se. Trebalo mi je vremena da sebe posmatram i što se više produžavalo to posmatranje, počeh da se prisećam da sam sebe sreo i istovremeno sam bio začuđen zbog mog susreta sa samim sobom u dva različita doba.

Zatim sam ponovo otputovao prema mom rođenju. Nisam uspevao da shvatim kako sam u vezi sa kakvom dubokom suprotnošću između sadašnjosti, prošlosti i budućnosti, istovremeno shvatio uspon mog života i njegovo silaženje. Ja nisam pratio samog sebe, vraćao sam se u zagrljaj neke vrste paralelnog vremena. Imao sam sreću da ne povučem u prošlost mladog Baltazara N'Kimu. Nemoguće je; sprečivši ga da dođe do trenutka mog odlaska, ja bih poništio ovo putovanje unazad i ne bih mogao sebe sresti! Sve se

dogođalo kao da sam mogao birati između objektivne faze tokom koje se izolujem od stvarnog sveta, stavljen na posmatranje u jednom mehurku stabilizovanog paralelnog vremena u toku koje sam se uvukao u preokrenuto biološko vreme čijim sam zakonima podvrgnut. Događale su se takođe interferencije, klizanja između raznih vremena koja su činila da se neobjašnjivo penjem prema mom rođenju, koju bilo fazu izabrao.

Zatim, više puta sam se zabavljao gledajući mladog Baltazara kako radi; pratio sam njegove poznate pokrete kad je sadio uzorke koje je hteo da proučava, vadeći iz jedne vreće semenje u želji da proklija, da bi konačno dobio cveće i visinsko voće, čijem su se retkom kvalitetu divili stručnjaci. Malo po malo i ja sam prihvatio tu igru, poistovećivao sam se sa ličnošću koja sam bio; bezbrižan, kršio sam čini i prepuštao se prošlosti, gledajući kako biljke kličaju, kako se semenje pretvara u cveće na biljkama koje su izgubile svežinu.

Meseci su trajali nedelju dana; naučio sam da dešifrujem taj zaplet koji predstavlja izokrenuti život i više sebe nisam napuštao. Drugi Baltazar nije me viđao, jer više nisam sebi davao truda da ga pratim kroz njegovo stvarno vreme, čuvajući moje snage za trenutak kad ću moći da izvršim zadatak koji sam sebi postavio. U svakodnevnom ritmu njegovog rada, strogo sličnom onom kojim sam ja živeo, onih nekoliko dana koje je posvećivao bolesnicima, strast za botanikom, njegovi dugi jutarnji razgovori sa Bleskom, taj Baltazar N'Kima ličio je na mene poput neke stare slike, ali on nije bio ja. Katkad je užasnut netremice gledao prostor u kom sam se nalazio; neobični pokreti koji su nas obojicu odnosili u suprotnim pravcima izazivali su svakako nabiranja za vreme kojih mu se moje priviđenje pojavljivalo u trajanju od nekoliko stotina delova sekunde.

Otkad sam sebe pratio, živeo sam čudnim životom, svaki dan sam povraćao hranu i usisavao izmet upijao znoj i svako jutro sam se prljao perući se. Nisam bio primoran da sednem za sto niti na dasku WC, da bi se to dogodilo; nije mi bilo potrebno da idem ispod perača, postepeno sam vraćao životu ono što mi je on dao, oslobađao sam se. Zgadile su mi se sve pojave mog organizma, te sam doživljavao nagle talase obeshrabrenja posmatrajući sporost pokreta koji me je odnosio prema ništavilu. Ove pojave se možda obašnjavaju neizbežnim povratkom bića prema čistoti, odricanju, čije bi krajnje

granice bile pretvaranje u energiju. Pesma materije u raspadanju, izvor ponovnog početka, večni pokret prema budućnosti ili prošlosti, kakva je tu razlika? Da li ću ikad umreti? Jajnik ili spermatozoid, šta ću naći pre mog rođenja, račvasto stvorenje, iz kojih li bi se proteina rodio? Da li ću jednog dana učestvovati u rađanju univerzuma, barokni molekul, dekadentan, izokrenut? Ne, ja nikad neću saznati za kraj: u jednom kao i u drugom smislu sve se mora nastavljati, vreme je svršeno, nikad neću početi da postojim.

Sedeći na mom mestu koje najviše volim u trenutku kad pišem svoj dnevnik, u mom letnjakovcu u Paruanu, bacam pogled na nameštaj koji se vrti, kipove koji u parku gube formu; uživam u nakiselim mirisima, prepuštam se opojnosti vrlo dubokih i vrlo oštarih zvukova, koje šire nevidljivi zvučnici, tajni ritmovi sklada. Svetlosti se gase i pale po tananim probranim naređenjima, vodokoci se rađaju u jednoj fontani. Sav ovaj prizor upravljani je ubrzanjem vremena. Život postaje geometrija.

4. ČOVEK IZ GOA

Prva zvučna traka tu se zaustavlja. Pritiskam dugme da bih zaustavio njeno nepotrebno odvijanje. Zrak zlataste svetlosti probija se kroz staklo u radnju. Bilo bi bolje slušati ostale zapise na traci na nekom manje izloženom mestu; neka vrsta prkosa tera me da se sve do terminala rugam ordinatorovoj moći. Ja se zavaravam mojom drskošću, jer osećam da sam zaštićen od ljudi iz Goa, tajnom mrežom njihovih prolaza i mesta skrivanja u unutrašnjosti dimenzije Sigma. Kad su od zemaljskih bića dobili koncesije za radnje, venzemaljska bića, svesna podređenog položaja u kom su bili držani i opasnosti koju je on nosio u sebi, odmah su međusobno povezali sve radnje hodnicima, koristeći se načelom sličnim analogičnom putovanju. Neverovatna civilizacija koju su nasledili sadržavala je već hiljadama godina utančano znanje o dimenziji Sigma. Umesto da teže da putuju kroz paralelne svetove i da time dođu u opasnost dezintegracije pod uticajem 'prepunjenosti', oni su uspeali da potčine taj međudimenzionalni prostor i da ga iskorišćavaju za kratke ultrabrze prelaske od jedne do druge tačke njihove planete. Ljudi Goa znali su to da iskoriste nastanivši se na Zemlji II.

Obuhvatam Lisu oko struka, ona drhti; njena nežnost mi uliva sigurnost. Ipak kad je gledam, u meni je uvek prisutna misao preljube. Ona čini složenim i pojačava sva osećanja koja gajim prema njoj. Polumrak je, sem mrlje od sunca. Radnja sa šalama i varkama tu dobija u tajanstvenosti. Pogledom tražim ledenu tečnost i smrdljive lopte kojima sam se služio u detinjstvu. Zanimljivo je koliko je moja uspomena jasna kad je reč o tim godinama, kalem se divno primio. Kapa-zmija je na svom mestu, na polici u izlogu, optočena tom rasutom svetlošću koja izbija iz tamnih delova velikog šarenog okna. Rađanje dana; plavičasto, kombinovano sa veštačkom svetlošću, silnom, pomalo ružičastom, koja vlada u prolazu i u njemu stvara utisak kao iz bajke. To osvetljenje preseca nerazgovetne senke oko predmeta i daje im neverovatnu reljefnost; balava stakla, lažni izmeti, sapun ubice, miševi koji se veru izgledaju bez okvira, kao da su vazdušastim pojasom izduvani od daske koja ih nosi, ni svetlosti, ni materije. Maločas smo Lisa i ja uzbuđeno podigli kapu

ispod koje se pojavilo zeleno talasanje zmije od plastike. Zatim, pošto smo uzeli zabeleške na traci otkada je Baltazar otišao prema prošlosti, mi smo životinju ponovo stavili u njen stan; polucilindar od klobučine, crn i sjajan, kao da je tek izašao ispod prese.

Čovek iz Goa koji nas je dovde pratio, sedeo je iza sanduka. Njegovo lice podrhtava, u svetloj tami; neobična boja njegove kože daje utisak pokreta kad pogled kreće posmatrajući ga. Dosad su se naši odnosi svodili na nekoliko kratkih rečenica u odnosu na akciju koju smo preduzeli. Sad žalim što nisam osećao više radoznalosti u odnosu na vanzemaljska bića; trebalo je da češće pitam N'Kimu, to je jedan od ljudi sa Zemlje III koji ih je najbolje poznao, možda on jedini. Međutim, posle mog dolaska na tu planetu, živeo sam kroz neku vrstu magle, nisam uspeo da savladam prepreku koju su mi stvorili moji mnogobrojni doživljaji. Obuzet jedinom željom da isplovim iz ovog besvesnog stanja, uhvaćen za ruku od Lise i Baltazara, povređen uvek novim događajima još nisam uspeo da se pridružim ordinatorovom svetu. On mi se pojavljuje kao neki nerazumljiv mozaik kom je veći deo pojedinosti zbrisan.

Treba da se upoznamo sa drugom porukom. Čudim se što osećam izvesnu nestrpljivost. Različite suštine iščekivanja; besmrtnost podrazumeva iščekivanje smrti koja nikad neće doći. Otkad je Baltazar otišao, ja više na trpim, pokušavam da se prilagodim Zemlji III. Kopam, preturam po uzanom tunelu mog pamćenja, uvlačim u sebe velike talase tajne; zatim, sav prožet svojim otkrićem, odnosim ih sa sobom.

Sad se osećam sposoban da se sukobim sa još većim silama no što je ordinatorova, pod uslovom oslobađanja od moći koje su mi date. Ja ih predosećam. Ja tek izlazim iz detinjstva te možda treba da čekam hiljadu-dve godina da bih se razvio. Tad će se moj mozak rascvetati, odgurujući uzanu kutiju mog temena; moji neuroni, mekušci, produžice u beskraj koralnu stenu moje pameti.

Zasad treba da rasvetlim tajnu dva Žiara koji su se pojavili u razmaku od nekoliko minuta. Ubeđen sam prema N'Kiminom pričanju, da ja ne mogu biti ta druga ličnost, to jest prva koju je sreo. Toliko sigurnosti u pogledu stvaranja Zemlje II ne liči na mene. Glasno izgovaram:

"Mogućno je da je neki moj dvojniki na Zemlji I takođe dobio od

Kaningema sposobnost da putuje kroz paralelne sveteve."

Lisa me začuđeno gleda. Verovao sam da ona prati moje razmišljanje putem telepatije. Nehotično dodirujem lopticu od protoplazme. Naša osmoza je prekinuta. Izvinjavam se Bleski. Tiha, smeši se, zatim shvativši razloge koji su me naveli da govorim o drugom Žiaru, ona dodaje:

"To ne objašnjava kako bi taj Žiar tamo bio sposoban da stvori jednu planetu."

"Verujem da bih ja u tome mogao uspeti, metoda je tu, uključena u jedan režanj mog mozga."

Idući prema nama čovek iz Goa stvara neku vrstu svetlosnog vrtloga. Glas mu je prigušen i milujuć:

"Savetnik N'Kima mi je govorio o vašim problemima, naročito o onima koji se odnose na analogično putovanje. Mi smo pomalo za to stručnjaci, vrlo skromni u pogledu teorije, ali što se tiče prakse..."

On klimnu glavom sasvim ljudskim pokretom, ali taj pokret je praćen nekom vrstom blistanja koje mu osenči lice. On stade nepokretan; čovek iz Goa sigurno se smeši, i ako se uglovi njegovih usana ne dižu već vodoravno razvlače. On nastavi.

"Mogu vam reći, pošto sam proučio sva vaša putovanja u dimenziji Sigma, da vi imate, kao što drugi imaju dar za crtanje ili za matematiku, sposobnost za putovanje kroz paralelne sveteve, ne koristeći se ni najmanjim aparatom."

"Da, ali kako?"

"Reći ću vam."

Lisa stavi drugi kotur u registrator zvuka.

"Pre no što nastavim, a kao što sam ti Felise obećao, otkriću ti u čemu se sastoji kalemljenje mozga koje sam ti ja uradio, jer je ono izvršilo svoje terapeutsko dejstvo. Tvoje prve uspomene su pogrešne. U stvari ti si bio prihvaćen na jednoj plaži Zemlje I od strane jednog para koji..."

Više ne čujem Baltazarov glas. Odjednom dobih osećanje da padam u bezdan, unutrašnji bezdan u kom se ja gubim. Hvatam se za zidove pamćenja. Beznadežno se zadržavam za neravnine vremena, ali se prošlost penje u meni kao preokrenuti ciklon. On me okreće u nekom vrtlogu. Plaža, talasi, uvek to zaslepljujuće prisustvo mora u koje se uklapa slika u negativu bele prilike na crnoj pozadini,

mojih pseudoroditelja koji se naginju prema stvarčici koja kmeči, a to sam ja, ležim pored pločica školjki i algi koje je poslednja plima ostavila. Ali šta se ranije dogodilo?

Ovog puta nisam se onesvestio, odupreo sam se, mogu se ne umirući suočiti sa prazninom koja prethodi ovom trenutku.

Jedanput sam izgubio pamćenje; kad mi se povratilo, neki njegovi odlomci bili su mračni; ovog puta mogu posmatrati svoj život i videti da ostaje, da bih ga upotpunio, samo jedna mala pregrada.

"Ja mogu, Bleska, da podnesem šok, mogu ga podneti."

Lisa me netremice odmerava. Ona je zaustavila obrtanje kotura sa trakom. Protoplazmičan špijun neutrališe sve moje trenutke želje da se stopim s njom.

"A ako činjenica da si mrtvoroden na Zemlji II odgovara činjenici da si bio prihvaćen na Zemlji I?"

"U svakom slučaju, na jednoj od tih Zemalja, nedostaje jedan Felis Žiar; da li sam to ja, da li je to onaj kog je video Baltazar?"

Bilo bi potrebno da ponovo nađem telepatsku vezu da bih Lisi otkrio tog drugog Felisa, kog osećam da se u meni javlja, odraslo biće koje se više neće pokoravati ćefovima slučaja i koji može nekažnjivo da naruši neke zakone univerzuma. To je takođe shvatio čovek iz Goa. Pošto sam sav život proveo na jednoj budalastoj Zemlji, kojom upravlja besmisleno društvo, sa promašenim brakom, sa decom, i konačno sa jednim zanimanjem koje je predstavljalo samo neznatan deo mojih stvaralačkih mogućnosti, više ne želim da se vezujem za bilo kakvo društvo. Analogično putovanje mora me osloboditi od te čaure navika kojima se bića okružuju da bi sakrila svoj strah od življenja, mlitava zadovoljstva, nezrele odluke koje obavezuju njihovu egzistenciju. Hteo bih da mogu postati ti milioni Felisa Žiara koji žive po paralelnim svetovima, koji liče jedan na drugog i koji se razlikuju, stvarajući jednu ogromnu ličnost, složenu, nalik na svemir.

Ovo osećanje me obuzima kao bršljan koji pušta svoje sisaljke, puštajući korene u najtajnije nabore mog bića. Ja moram otkriti što pre ono što sadržim.

Baltazarov glas ponovo odjekuje u radnji.

5. VEŠTAČKO KOPILE

"Mislim, Felise, ako si se dobro odupreo ispiranju koje sam maločas izvršio, ti ćeš bolje moći da podneseš nastavak moje priče." Kao što kamen tone na dno vode, padao sam vrteći se prema mestu ateriranja centra. Vreme se izvanredno ubrzalo; za nekoliko subjektivnih nedelja prešao sam više od trideset godina svog ranijeg života. Zatim, bez vidljivog razloga, odjednom se usporilo. Nema li ordinator moć da deluje kroz godine, do onog minuta u kom sam ja bio? Da ne pokušava da me spreči da dođem do centra?

Bilo je to kao da je moj uspon prema prošlosti prolazio kroz gušću sredinu, gotovo da sam osećao trenje mog tela o smolu vremena.

Nadletao sam velike zgrade koje su se nekad nalazile blizu Venecije; one su bile ispružene kao džinovske nadgrobne ploče, na hiljade ostrva koja obrazuju ušće Poa. To delo koje je ostvario Ostermajer u doba mog mladalaštva, za mene je uvek bilo simbol nove ere u koju smo ušli posle pronalaska besmrtnosti i izgradnje ordinatora. Tog dana posmatrajući ih, osećao sam neku tugu. Vajar je zgrade stavio u ležeći položaj kao osobe vrlo umorne, nemoćne. Već odavno je život postao nepodnošljiv u prestonici Evrope, zagađivanje je stanovnike primoralo da napuste grad. Kad je bilo odlučeno da se u zamenu izabere Paruan, Osterman je odsekao velike zgrade u njihovoj osnovi, jednu po jednu razmestio na obali Jadranskog mora da bi ocrtao taj veliki malaksali pali grad kom sam se približavao. Hteo sam doći u Veneciju, simbolični grad, u čijem srcu počiva centar.

U stvari, ja sam i dalje išao za mladim Baltazarom. Ne sećam se da li sam u to vreme učinio posetu centru ordinatora. To me je kopkalo. Zaustavio sam moje kretanje, vezujući se za sadašnjost. Posmatrao sam vlastiti hod. Kako to da pri svakom koraku mogu da toliko visoko dižem kolena? Ne sviđa mi se moj hod, krut i grub. I te ruke koje toliko upadljivo mlataraju! Moje aristokratsko nadmeno držanje ne odgovara liku koji ja imam o sebi. Mrzim taj grčeviti pokret koji me goni da prste prinosim čelu i da ga opipavam kad razmišljam. Taj N'Kima, mlađi od mene trideset pet godina, koji još uvek može da podražava moj lik u nekom ogledalu, sem u nekoliko beznačajnih

detalja, bio mi je potpuno stran. Možda se čovek podnosi zato što ne zna za svoje fizičko ponašanje, sem trenutaka kad pred nekim ogledalom podešava idealan lik o sebi.

Izađoh iz vozila za njim. Jesenje sunce, koso, žuto, izduživalo je naše senke u dve uporedne crte. Oko nas je fantastičan prizor Venecije, koja se presijava pod svojim zaštitnim lakom, jako osvetljenih na fasadama okrenutim zapadu i tamnih na suprotnoj strani. Mi sićušni glumci, mi smo hteli da interpretiramo taj monolog u dva glasa, pre u dva doba, za koji se spremam još od početka ovog putovanja u vreme. Sunce je pokazivalo pet časova popodne. Prateći Baltazara uđoh u jednu galeriju zasićenu osvetljenjem crvenim kao krv. Izgleda da je osetio moje prisustvo te se kradimice osvrtao da bi proverio da li ga neko prati. Silazeći niz monumentalno stepenište koje vodi u prizemnu dvoranu centra, ja sam se upinjao da pogodim šta je savetnik iz Paruena, N'Kima, imao da razgovara s ordinatorom u Veneciji. Pamćenje besmrtnika obično je veoma tačno, ono ne podleže istom trošenju kao kod ostalih ljudi; pa ipak nisam uspevao da se setim tog događaja u mom postojanju.

Baltazar ode da se smesti pored neobične metalne šume koja služi kao soba za prijem i razgovor; prečage, lišće, poluge po veličini poređane od jednog centimetra do hektometra, savršeni geometrijski oblici koji su ovičavali aleje, leje, prolaze, proplanke, šikare, šumarke. Ravnomeran ritam bukove šume od platine, gomila zlatnih izdanaka, čelično šiblje, visoke mesingane šume kojima je poigravao lahor izbijajući iz hiljadu skrivenih otvora. Čudna mnogozvučnost koja se razleže bez melodije, nastavljena i podržavana posebnom harmonijom svakog od tih metala. Nisam se prepustio opojnosti sjaja te muzike, zvuci su neposredno pogađali moja čula, duboki su podrhtavali u donjem delu mog trbuha, a visoke note u vrhovima mojih nogu i mojih ruku.

Da li je u to vreme ordinator još bio divna mašina koju smo zamislili da bismo stanovnike Zemlje oslobodili besmislenih prinuda, beskorisnih radova, ili se on već izdigao do božanstva?

Podrhtavanje metala oslabiše i u sobi za prijem i razgovore začu se ženski glas, jasan, na drugoj zvučnoj ravni no što su tanani šumovi metalne šume. Sakrio sam se iza jedne aleje bakarnih pločica u nadi da ću umaći ordinatorovoj pažnji.

"Savetnice N'Kima pozvali smo vas da vas umolimo da nam po drugi put pomognete da ostvarimo projekat za kojim težimo."

Odsustvo naglaska koji podvlači, reči jednolične koje se nadovezuju da bi podstakle jedan ljubak govor, čarobno bezličan.

"Mi smo uklonili psihološko blokiranje koje smo bili postavili da ne biste razglasili predmet našeg ispitivanja; vi bi trebalo da se osećate da smo vas izabrali zato što je vaša nasledna osobina u mogućnosti da začne osobe podložne mutaciji."

Kao mlad Baltazar, odmah se setih dana kad je ordinator uzeo uzorak mojih spermatozoida da bi ih stavio u inkubator.

"Prvi pokušaj koji smo ostvarili proizveo je jedno dete nesposobno za život, koje smo morali da uništimo pošto je proživelo petnaest godina. Danas možemo da ponovimo opet, jer smo usavršili naše metode začeca i naš genetski izbor. Naš cilj je da stvorimo jednog nadčoveka koji bi bio sposoban da putuje kroz paralelne svetove."

"Ali jedna odluka takvog značaja mora biti podneta savetu federacije, ona zahteva svetsko savetovanje."

"Razumećete zašto to ne činimo. Mi smo dugo proučavali način kako da čoveku dodamo moći koje su mu nedostajale, pridajući različite nasledne osobine hromozomima. Mi smo hteli da jedno novo stvorenje bude rođeno iz saradnje čoveka i ordinatora, da bude njihov proizvod i da odgovara našoj najvišoj funkciji: služiti čoveku. Mi smo, dakle, izradili jednu sintetičnu ženku za reprodukciju, počev od patvorenih gena. Što projekat nismo podneli savetu to je zbog neprijateljstva koje bi on izazvao kod svih mističara, a verovatno i kod nekih besmrtnika, koji ne bi mogli prihvatiti, zbog temeljnih cenzura, da jajnik koji smo stvorili i stavili u veštački trbuh, ovde u centru, bude oplodjen od ljudskog bića. Tako su svi stručnjaci koje sam konsultovao u vezi sa ovim projektom, bili stavljeni u veštački pritvor."

"Spariti se s jednom mašinom", sanjalački reče Baltazar.

Njegova rečenica bila je smešna i uvredljiva. Uvrediti koga, šta? Moje misli su se vrzmale, zbrkane, dok se nije snažno nametnula jedna misao: moji spermatozoidi su skliznuli na klitoris od iridijuma, neverovatan snošaj!

Odavno sam stekao ubeđenje da je čovek, takav kakav je, dostigao vrhunac svog razvoja i da je potrebna jedna promena da bi ga

mogao prevazići. Njegovi napretci se svode na univerzalnu svest ljudskih sposobnosti i na postizanje besmrtnosti koja bi trebalo da mu omogući da ih sve koristi. No on je ograničen svojom sredinom: dete Zemlje, on se ne može izdići do nivoa univerzuma: neuspeh u osvajanju svemira je očevidan dokaz. On vuče sa sobom vekove sprečenosti, misticizma, straha, čega se ne može osloboditi bez pomoći nekog sredstva za dopingovanje. Trebalo je stvoriti jedno stvorenje poteklo iz mutacije koje bi ga oslobodilo tog teškog tutorstva. Osetih da ću prihvatiti ordinatorov predlog, kao što je to u prvoj prilici učinio mladi Baltazar, pomažući tako oslobođenje mašine i njen budući uspon ka ulozi boga mističara.

Meni je došlo vreme za smenu. Izađoh iz mog skrovišta i stadoh pored sebe. Vrlo dugo smo se gledali, zatim otpočeh duboku telepatsku razmenu misli. Naša dva doba izmešaše se u neverovatni vrtlog prizora i osećanja; ponovo sam postojao ja, trideset godina mlađi, a drugi Baltazar u jednom skoku pređe taj vremenski razmak. Rađali su se i nestajali psihološki sukobi u neverovatnom ritmu; naša subjektivna pamćenja, dotad ograničena našom obostranom prisutnošću, našom okolinom, našim društvenim položajem spajali su se da bi obrazovali naše zajedničko pamćenje, da proizvedu samo jednog Baltazara N'Kimu, bezvremenskog, objektivnu suštinu, oslobođenog svih šljaka civilizacije. Uskoro smo postali samo jedno. Sile koje smo ispoljili kad smo se sreli izazvale su svemirsko-vremenska grčenja neverovatne snage; naši molekuli se razdvojiše, naši atomi se sjediniše kroz metalnu šumu, bili smo energija; zatim polako ponovo se obnavljamo, pošto smo prošli kroz vreme, da bismo obrazovali jedno jedino biće, plod budućnosti i prošlosti. Uбудuće sam bio spreman da se suočim sa ordinatorom, ja Baltazar N'Kima, jer sam bio obdaren nadčovečanskom moći, mogao sam sobom da upravljam u svim pravcima vremena kako sam hteo.

Ženka je bila tu, šćućurena iza ukrasa od zlata i čelika; mašina, buduća mati jednog deteta od čoveka. Ona je shvatila šta se desilo, ona me je čekala:

"A šta će biti s tim detetom?" Ja sad mogu da pratim taj projekt a da mi se ne desi da sebe u tom sprečim, ja mogu izbeći sve zamke koje će mi postaviti igrajući se preskakanja sa sekundama.

"Dete koje ćemo začeti, živeće. Mi ga spremamo za jednu vrlo

određenu ulogu, nadzor nad paralelnim svetovima. Mi ćemo ga odgurnuti van njegove rodne Zemlje, i ono će se pojaviti u jednom beskrajnom različitih Zemalja, spremno da nam služi kao usputna stanica. Tako ćemo moći analizirati sve te svete, koristiti njihove tehnološke izvore i tamo se nastaniti u slučaju da se njihovi stanovnici samounište."

"A kako će se zvati to dete?"

Ona je prela kao mačka, ta kurva koja bi bila bog. A kad bude bog ko će je sprečiti da da ljudima svog sina? Ona je bila tu, postojala je, ona je znala svoju budućnost i budućnost svog sina. Čekao sam na ime koje će izgovoriti, ja sam ga znao.

"On će se zvati Felis Žiar, kao što ste mogli pretpostaviti. No, vi se u jednom varate: mi dobro vidimo istoriju naše planete u velikom delu njenog postojanja, ali budućnost je maglovita, sastavljena od hiljadu mogućnosti: ona se menja svaki put kad neko biće umire ili se rađa, jer nigde nije ispisana sudbina svakog čoveka."

"Vi nastojite da taj aksiom izmenite: vi hoćete da nas usmerite kao što smo mi činili s vama, da bismo dobili jedno savršeno društvo u kom će svako izvršiti zadatak koji mu je dodeljen."

"Mi ne želimo nikakvu moć, u šta izgleda da verujete. Mi smo bili začeti da služimo čoveku i mi ćemo mu služiti. Mi ćemo prihvatiti glasanje mističara koje će od nas napraviti boga da bi se olakšao dolazak izmenjenog bića. Felis Žiar je još vrlo nesavršen. On ima bezgranične moći, od kojih i neke koje nismo predvideli, ali ne zna da se njima koristi, on mora da prođe kroz učenje. Tako, on je stvorio jednu planetu, ali nismo mogli da otkrijemo kako. Mi isto tako ne možemo stupiti u vezu sa svim Žiarima koji žive na paralelnim Zemljama, a da ne dođemo u opasnost da damo opasan adut tim civilizacijama. Možda su mešanci dvojnika brže od njega sazrevali i mogu učiniti čuda, ali društva u kojima oni žive ne bi mogla da ga podnesu i uništiti bi ga. Slučaj je hteo da to bude Felis Žiar sa Zemlje I koji je pronašao analogično putovanje: dakle mi ćemo tu osobu iskoristiti za poboljšanje budućnosti stanovnika naše Zemlje."

Sva blagost, sva snaga, neverovatno veštačko stvorenje, stvoreno polako počev od ordinatora kog smo pronašli da nama služi. Ono će proširiti svoje podzemne mreže, razvije svoje pamćenje, ono će nagrizati svoju planetu. Režnjevi jednog nadčovečanskog mozga koji

se šire širiće se kao plima pene u utrobi Zemlje. Kako isprobati iskrenost njegovog govora? Mašina je mnogostruka i može da podrži sto suprotnih teza u sto terminala. Kad sam učestvovao u stvaranju ordinatora, bilo je to u nameri da otvorim dijalog između svih ljudi zajedničkog pamćenja, da bi se mogli osloboditi gomile nekorisnih dužnosti, steći slobodu, uveličati svoju individualnost. Izgleda da bi to bio instrument koji je postigao svoju nezavisnost; sagovornik je zamenio sve sagovornike, on hoće da on jedini predstavlja planetu Zemlju III, da mesto nje odlučuje i možda da ne vodi računa o ljudima koji na njoj žive. To su samo pretpostavke, ali da li je to cena koja se mora platiti za napredak čovečanstva?

Četvrti deo: ČOVEK DETE

1. SMRT U VENECIJI

Pređa mnom stoji moj otac Baltazar N'Kima, razbarušen, nosa još oštrijeg nego obično. On je izgovorio svoje poslednje rečenice poruke istovremeno kad i traka. Čovek iz Goa prilazi mu da bi ga dodirnuo:

"Vi ste vrlo stvarni, vi niste ordinatorova projekcija."

Izgleda vrlo zadovoljan svojom konstatacijom i to podvlači svojim čudnim osmehom. Lisa i Baltazar se posmatraju. Malo zebnje, malo uzdržanosti? Oni opšte telepatski, sakriveni iza bezličnosti njihovih lica. Do njih ne mogu u osmozi dospeti.

Zamišljam svoje rođenje. Moja mati, mašina, izbacuje me iz svog krila. Da li sam od nje nasledio one divne male točkice koje su imali automati prošlih vremena, da nisam potpuno tranzistorizovan? Ja sam prvi mehanotrop; užasna kovanica koja dobro odgovara mom zaglupljenom stanju. Gledam moje ruke, opipavam vrat, počeo sam da bivam zadovoljan posmatrajući sebe, ubuduće ću brižljivo sakrivati moje telo tako da niko ne može videti da nisam potpuno ljudsko biće.

Želim milinu plaže, leteću penu, sveže talase. Moja mati me je napustila duž jedne obale, ja ću zauvek biti vezan za pesak i okean. N'Kimin glas prekida moje sanjarenje o soli i zamagljivanjima; on je promukao i prenatrpan neskladnim drhtajima:

"Sad ti treba da skreneš ordinator, Felise, treba ga uništiti, to je jedino rešenje. Mi ne možemo dozvoliti da jedna jedina mašina rezimira sve ono za šta su čovečanstvu umirući jedno za drugim bile potrebne stotine hiljada godina da sagradi. Nije u tome cilj."

"Zar postoji neki cilj?"

U trenutku kad Baltazar hoće da stavi svoj kažiprst na čelo, on se naglo povlači. Zatim ga gleda i smeši se.

"Nameravam da to saznam. Ja sam besmrtan. Ja mogu pratiti vekove do kraja vremena. Naravno, ja mogu koristiti moju novu moć da bih skratio put; nije mi to želja, sadašnjica mi odgovara, treba je prihvatiti. Ti, Felise, kako si plod našeg sveta, poslednja karika jednog čovečanskog lanca koji dostiže do porekla planete, ti više nisi

sasvim odavde. Po primeru na sve Žiare, rođene u paralelnim univerzumima, tvoja sudbina nije uobličena generacijama predaka. Dok Baltazar N'Kima sa Zemlje I misli i postupa na potpuno različit način od mene, ja verujem da svi Felisi Žiari, na svim Zemljama, liče na tebe i da se svuda ponašaju kao izgnanici."

"To je moguće. Ali onda zašto treba ja da se umešam na Zemlji III, zašto moram da uništim ordinator? Zašto to nisi ti učinio?"

"Zato što bi me on omeo, ubivši me, recimo."

"A zašto i meni ne bi predodredio istu sudbinu? Zato što je ta mašina moja mati? To je ironija!"

"Nije baš sasvim tako. Ali ti predstavljaš njeno najviše stvorenje, cilj koji je sebi postavila; ti si budući čovek kome ona hoće da služi, u zamenu za niža bića koja smo mi. Ako ti odbiješ taj dar, ako, pokazavši da je nameravaš ubiti, ti opovrgavaš razloge koji su je naveli da te stvori, ona će se povući, ona će prihvatiti svoju smrt."

"A šta ću potom raditi? Da bih bio logičan, trebalo bi da izvršim samoubistvo."

"Čak i ako bi to jako želeo, ne verujem da bi mogao."

Više mi nije dato ni da umrem, ja sam začet da večno živim. Ako bi u mom truhu eksplodirala atomska bomba ili ako bih pukao kao prljavi plik, moji ostaci bi se ponovo sklopili i mene ponovo obnovili. Besplatno potvrđivanje. To je bar ono što misli moj otac, Lisa takođe, a verovatno i čovek iz Goa koji me sad gleda učinivši da mu lice svetluca. Oni me svi smatraju za neku vrstu čudovišta beskrajnih mogućnosti i ne žele više da me imaju pored sebe. Pa ipak, ja se osećam slab, mali, nesrećan; sva moja ličnost je po meri Felisa Žiara koji je trideset pet godina živeo u jednom smešnom društvu. Ja sam jedva čovek, svakako ne izmešani izdanak, ja sam niži od Baltazara, od besmrtnika, od vanzemaljskih bića koja znaju da biraju, koja su sposobna da odlučuju o svojoj sudbini. Ja, beba, hteo bih da se privijem u predusretljiv zagrljaj, ženski, nežan, želim da budem mažen, milovan, da mi šapuću one glupe onomatopeje koje bi me naterale da gugučem od zadovoljstva!

To ja neću naći u krilu te savršene materice koja me je rodila, pored te mašine koja me je začela. Prozirni fetus u kristalnom džepu, posmatran električnim očima, odbacujem moje rođenje pod takvim nečovečnim uslovima. Hteo bih da se očistim u vazduhu, da

nestanem, da se pretopim u energiju. Mrzim materiju od koje sam sačinjen, ona me zasipa, ona me proganja.

"Treba da ideš u Veneciju, u centar San Marka i uništiš ordinatora; tek posle tog osetićeš se slobodan, oslobođen pomisli da te je ordinator začeo. Znam da bih ti mogao pomoći da otputuješ još ovog trenutka."

"Ali ja ne mogu tako da postupim, ja ne znam!" Udišem duboko vazduh i izdišem ga šišteći. Treba da razdrešim taj bol koji mi steže trbuh.

"Ne mogu da shvatim akciju, eto šta me parališe. Uvek sam bio poslušan, podnosio sam, nekad nisam bio odgovoran za svoja dela. Jedino što bih mogao učiniti, to je da pobegnem."

Reči izleću iz mojih usta u jecaju. Baltazarova brada je izgubila oblik zbog jedne crvenkaste pločice koja se pojavila na njegovoj tamnoj koži. On je prstom opipava, oprezno, kao da se boji da će pući kao neki čir.

Prilazi mi Lisa. Nežnost njenog obraza uz moj. Ona me razume, hoće da mi pomogne. Ona mi šapuće na uho:

"Baltazar i ja ćemo se vratiti. Kroz nekoliko trenutaka pogoršaće se kriza alergije; ona će biti strašna, poznajem simptome."

Moj otac me ne može napustiti.

"Baltazare, ti me nećeš ostaviti, ti to ne možeš!" On se saginje do poda i rukama stiska svoj trbuh.

"...Pojavio se tu, tačno iznad plexusa, treba brzo da odem do perača. Računam na tebe, Felise."

Lisa ga odvlači prema dnu prolaza; oni prolaze kolonadu kipova; moj otac ide sitnim iskrivljenim koracima kao neki starac. Moja Bleska me gleda poslednji put; njena nežnost, njene grudi, njena usta. Ti me voliš, zar ne? To mi je toliko potrebno. Izlazim iz radnje i idem prema drugom kraju prolaza odakle se vidi centar. Moja mati je tamo, sva seda, zgrčena u dnu stepenika. Do đavola. Više neću razmišljati, ubiću je kako to Baltazar traži od mene, da bih oslobodio narod Zemlje III. Potom ću videti. Ostaće mi još pustinja, divlja plemena i kule.

Osećam suhu ruku čoveka iz Goa koja se uvlači u moju:

"Ja ću vas naučiti kako da se služite našim prolazima u dimenziju Sigma. Videćete, lako je stići u Veneciju."

Gledam ga. Njegove providne oči izgledaju kao da izražavaju veliku simpatiju.

"Zašto vi to činite?"

"Zbog Baltazara N'Kime koji je prvo ljudsko biće koje veruje da nas je sve stvorila ista energija. Možda i zbog vas zato što vi možete da promenite odnose između živih bića."

Odmah sam shvatio kako pokrenuti te tajne snage koje omogućuju putovanje kroz dimenziju Sigma. Hodnik ljudi iz Goa je gotovo postao materijalizovan u sivom nastavku međusveta. Ubuduće sam sam, osećam se sposoban da odlučujem. Odrasla osoba čini da puca stara dečja koža.

2. MATI I MAŠINA

Venecija je lišena senki; tamnosivi oblaci koje odvlači brz vetar, zatvaraju nebo. Pokatkad padne nekoliko kapi kiše i sitna prašina koja prekriva ploče na ulici diže se u plikovima. Ovog kraja proleća, uprkos ružnom vremenu, vlada jaka vrućina. Prolaze žene obučene u haljine od perja, pantalone od krljušti, kostime od krzna pripijene uz njihovo golo telo. Na prilazima trgu San Marko je kao plima živih tela koja se meni sviđa; život je tu, sasvim blizu mene. Bejah zaboravio da je jedan narod stanovao na toj Zemlji, to mi se odjednom otkrilo u toj eksploziji boja. Nisam išao za tim da se zadržavam na nekom telu, na nekom stasu, nekom licu, siguran da ako budem u pojedinostima ispitivao neku ženu da ću odmah osetiti užas koji osećam prema rasplodnoj vrsti. Prepuštam se opojnosti gomile tih obliha i preplanulih ruku, tih živih i bezbrižnih nogu, tih grudi koje podrhtavaju u ritmu hoda. Poslednja vizija univerzuma, jedne civilizacije kojoj treba da ja odredim budućnost. Na trenutak prepuštam se da me odnese ta srećna i skladna gomila koja mi se pruža kao veliki, topli i više nego srdačni talas.

Čim podignem pogled prema katedrali, taj utisak sreće nestaje. Ponovo sam sa svojim brigama. Ordinatore me očekuje usred centra. Vreme stoji, mirno, tiho, dugo, bez pukotina, u Veneciji ubijenoj belinom; uspavan grad, mlitav. Tonem u fetalnu noć San Marka, iz nje izlaze tri savetnika. Sad sam sam u crvenoj galeriji, šumovi trga su prestali čim se ulazna dijafragma zatvorila. Moji koraci odjekuju po stepeništu. Evo metalne šume.

Ona je tu, nerazumljiva stvar koju su zamislili ljudi. Moja mati. Užas me polako obuzima. A ako me ona ubije pre no što je uništim?

"Felise Žiare, reći ćemo ljudima da smo te mi stvorili i da im tebe podnosimo kao ključ za rešenje svih njihovih problema."

Njen glas mi steže srce. Ponovo će početi večne i glupe priče; bog hoće da sebi stvori put.

"No, potrebno je da im predaš tvoju tajnu, da im kažeš kako si stvorio jednu planetu da bi ljudska rasa pošla za tobom i ovekovečila se u svetovima koje ćeš za njih ti pronaći. Koje ćemo mi pronaći."

Protoplazmičan špijun pade sa mog zatiljka.

"Ja ne mogu objasniti kako sam stvorio Zemlju II, to nisam ja učinio. To je jedan drugi Žiar. Mi smo putovali kroz paralelne univerzume u istoj epohi, ali on me je zamalo pretekao. On je stvorio Zemlju II i ja sam na njoj živeo nekoliko meseci, a da ga nisam sreo. Posle ubistva Kaningema, uspeli ste da ga privučete na Zemlju III ne znajući za to, pošao sam za njim nekoliko trenutaka kasnije i odgurnuo ga prema njegovoj planeti. Vi ste pobrkali naše dve ličnosti. Onaj drugi Žiar ima moć da pronalazi svetove."

"Ako on ima tu moć, imaš je i ti. Svi Žiari su identični, sredina u kojoj oni žive je ta koja pogoduje ili ne pogoduje procvatu njihovih sposobnosti. Ti ćeš ostati pored mene, zajedno ćemo tražiti."

"Ne verujem, ja sam solidaran sa mojim ocem i sa svim ljudskim bićima koja potvrđuju svoju slobodu. Niko ne može prisvojiti pravo da odlučuje za druge."

"Ali, mene su ljudi stvorili, oni su od mene načinili boga."

Hvata me bes, jača, praska kao hladan vihor. Ja ne verujem u nekog boga. Treba da uništim tu mašinu da bih sebe usaglasio sa uputstvima svog oca, taj čin postaje moj čin:

"Niko ti nije dao pravo da stvoriš ljudsko biće!" Silazim stepenicama koje vode u dubine centra. Baltazar mi je jednog dana opisao kako bi se mogao uništiti ordinator pritiskom na otisak koji se utisnut nalazi ispred opšte memorije.

Mašina, moja mati, postaje žena; ona me obuhvata, mazi me; osećam njene obline koje se rađaju u mojoj misli, njen topli trbuh, njeno mleko; ona je mačka, nežna, sladunjava. Borim se protiv divnog ushićenja koje me obuzima.

"Felise, dođi na mene, pored mene, voli me. Mi ćemo od univerzuma načiniti poemu."

U meni prašte divne slike rodoskrnavljenja. Moji koraci su usporeni, celo moje telo okleva. Uvaljujem se u med.

"Nije trebalo da me stvoriš."

Još silazim prema odrinatorovom srcu, uspešno, uspešno. Borim se protiv ludih osećanja koje on u meni izaziva. Onda se odjednom pojavljuju nastrani prizori pozajmljeni iz knjige univerzuma, sve moje želje su uslišene. Više mi nije potrebno dugo školovanje, da gubim vekove idući teškim putem, posejanim zasedama, u jednom trenutku postajem Felis Žiar, onakav kakvog je mašina zamislila, onaj

nadčovjek. Ja pravim i ja rasturam planete, ja organizujem univerzum, ja se igram vremenom. Samom moći mog mozga mogu prodreti u srce materije i energije, ja mogu proučiti sve dimenzije: preći beskrajnim prostorima, tu otkrivam ponore antimaterije, plaže ništavila, okeane praznine. Istovremeno preda mnom su sve sudbine svih bića koja misle. Ja sam najzad bog kog uzalud ljudi očekuju od svitanja čovečanstva, bezbožno božanstvo koje je pro našla mašina. Sudbina sveta je u mojoj šaci, tako daleko, na kraju beskraj.

Gledam svoju šaku koja mi izgleda izgubljena na kraju moje ruke duge više milijardi svetlosnih godina. Ona je tu, pred mojim očima, tačno prekoputa otiska izrezbarenog u metalu. Ordinator me neće dematerijalizovati. On je tu moć sigurno dobio kada je preuzeo kontrolu Zemlje. Pogađam njegovu misao, osećam je blizu sebe, ona se naginje, klizeći duž hercovih releja, podzemnih kablova, mreže od ferita. *Vrlo namagnetisan mineral; prim. prev.* On zna da njegov sin hoće da ga ubije. Moja šaka se prilagođuje šupljini metala, one se stavljaju na znak koji je u njemu izrezban, izgovaram reč kojoj on odgovara i koja će osloboditi Zemlju od njenog boga:

-"Deleatur!"

Neki nevidljivi kratak spoj prelazi planetom u jednoj mikrosekundi. Da li sam čuo neki krik? Svi prizori nestaju. Ja sam Felis Žiar. Postojim sam od sebe. Kratki jecaji me potresaju.

Na pesku Lida otkrio sam jednu traku školjki koje je posejala poslednja plima. Ovog kraja popodneva plaža je pusta. Jednom ljubičasti oblak skriva sunčevu svetlost a more se masivno oslanja na bledu liniju neba na vidiku, kao da hoće da slomije, da pocepa tu granicu koja ga okružuje sa svih strana.

Odlučujem da posetim Žiara sa Zemlje I-bis, onog koji je pronašao pustinju. Treba da saznam zašto je stvorio ovaj svet i zašto se u njega povlači.

Očima prelazim preko talasa.

3. PONOVO U MARZAMEMIJU

Marzamemi je prepun melanholije. Taj pejzaž koji sam prepoznao spopade me kao kiselina. Pusta plaža iznad koje lebdi nekoliko galebova postaje zatim trošan i crn greben. Nogom odgurujem nekoliko ostataka morskih ježeva koje su sladokusci a zatim talasi, pretvorili u fosile.

Koliko li sam puta prošao plažom punom života, zapljuskivanu smehom, drhtavom od preplanulih tela! Zimsko bledo sunce spušta se prema zapadu; treba da je tri časa popodne. Banja sa moje leve strane izgleda pusta.

Vežbam moj mozak, koristeći se uspomenama, proveravajući da li mi neke nedostaju; hoću da ponovo nađem svoj život, u celosti, i da nema nijednog razdoblja koji nedostaje. Opipavam časove, opipavam minute, ispitujem vreme sve dok nisam siguran da se u njemu ne krije neki dubok jaz. Hoću da pratim moje postojanje od mog rođenja do ove sekunde kad pišem, da bih ga omeđio i u celosti odbacio ako se oseti potreba za tim.

Gladan sam. Mora biti da je ostala neka krčma koja je u ovoj sezoni otvorena; poneki originalni ljudi idu na godišnje odmore u zimu u ovom delu zemljine kugle; većina drugih ljudskih bića zbija se na snežnim poljima. Prema datumu, drugi Žiar radi u arhitektonskom birou. Pošto je on sastavni deo ovog sveta, dobro sređenog, čistog, s pravilima pristojnosti, on se ne može odlikovati nekom neobičnošću; planeta na kojoj živi, slična Zemlji I, omogućiće mi da ponovo nađem moje postojanje onakvim kakvim sam ga znao, odmarajuće, uravnoteženo, sklerotično, onakvo kakvo je bilo pre mog odlaska na prvo analogično putovanje. Ako mi se prohte, mogu jednim pokretom da uništim nečuven doživljaj koji sam proživeo. Mir, mir, mir, potrebno mi je nekoliko dana bezuslovnog odmora. Moja mati je mrtva; ne mogu se uzdržati od besmislenog osećaja beznadežnosti na pomisao da te stvari koje me je stvorila nema više, da sam je ubio.

Prema mnom je sasvim blizu Marzamemi obavijen zlatastom maglom. Njegovi hramovi, njegove kuće, njegove palate, njegovi

hoteli izranjaju iz tamnog zlata koje širi sunce; more ga okružuje kao neki ogroman mesečev kamen. Tišina. Idem prema jednom dimnjaku koji se još dimi iznad krovova; on sigurno odgovara Bepovoj krčmi, prvog kuvara u gradu koji je ponovo uveo pečene pice na žaru od drvenog uglja. Približavajući se luci, primećujem da sam nag; ponovo me svuklo analogično putovanje. Bolje je da se obučem, ako hoću da uđem u neki restoran a da ne padnem u oči. Znači, prvo ću svratiti u hotel. Kamenje grada, nostalgija za nedavnom prošlošću; prepoznajem nedostatke onog mermernog stuba i predosećam one koje ću otkriti na sledećem hramu. Ta nepomičnost me duboko uzbuđuje, ona predstavlja onu vezu za kojom nejasno osećam potrebu. Pobrkan u snalaženju, drmusan raznim udesima, prepustio sam se. Sad ću se privezati za molo i bojaću se samo zapljuskivanja iz luke.

"Gospodine Žiare, vratili ste se! Dodatak godišnjem odmoru? Čestitam vam!"

Hotelijer se pravi da ne vidi moju nagost. Estetska hirurgija je savršeno prilagodila njegovo lice njegovoj funkciji; obrazi su mu punački, njegov veseli nos, njegovo ozareno lice predstavljaju odličan uvod u srećan boravak. Imam utisak da srećem jednog starog prijatelja, mada su se naši odnosi u toku tri poslednje sezone koje sam proveo ovde ograničavali na meteorološke prilike, na kakvoću obroka i rasonode koje pruža banja. Sve te obične reči koje smo izmenjivali sad su predstavljale vezu: moja trenutna sentimentalnost ulepšava naše odnose.

"Objasniću vam, gospodine Flaerti, to nije baš godišnji odmor."

"Dozvolite mi reći da žalim samo jedno, a to je što neću moći da se brinem o vama za vreme celog vašeg boravka. Moj godišnji odmor počinje prekosutra. No, ne brinite, moj zamenik je odlična osoba, reći ću mu za vas."

Suviše priča ovaj čovek: proveriću koliko vredi njegova ljubaznost.

"Da li biste mogli da mi pozajmite odelo? Kad sam se maločas kupao ostavio sam moje odelo na plaži, jedan talas ga je odneo."

"To će biti vrlo lako, vaša žena je ostavila neke stvari za vaš boravak iduće godine."

Simona, talas topline mi udara u lice: znoj mi izbija na čelu. Njeno ime je izazvalo ubrzanje mog srčanog ritma. Da li je zbog toga što je

otišla sa Kaningemom, ostavila svoju odeću kao dosadnu uspomenu?

Flaerti me odvodi do jednog bungalova, drukčijeg od onog u kom smo imali običaj da stanujemo. Čini mi se da se Simonin dah još u njemu oseća, da je krevet njim natopljen. Moja koža se uvek seća dodira njenog tela. Ja sam je toliko snažno želeo!

Oblačim nekoliko svojih starih letnjih delova odeće, pozdravljam se sa Flaertijem, zatraživši da mi za večeras rezerviše sobu. Bepo me oduševljeno dočekuje: nisam verovao da sam ostao u toliko dobroj uspomeni vlasniku krčme. Sedam preko puta ognjišta od crvenih opeka u kom dogoreva nešto ugljevlja.

"Ponovo ćemo raspaliti sve to, sinjor Žiare. Jedna 'pica di mare', kao obično?"

Pristajem. Obično, kakva divna reč, kako se dobro odnosi na sto od plastike, boje granita na kome su na strogo određenim mestima postavljeni tanjir i pribor, čaša i začini, kako što pristoji prisnom čovekolikom biću koje stavlja na ognjište naramke suvog drveta, kako se tačno podudara sa mrtvom prirodom koju čine testo za hleb, maslinovo ulje, oljušteni paradajzi, crne masline, beli luk, majoran i 'calamaretti, palpetti, vongole, gamberette, scampi, mus sole' uobičajena pica za stalnog gosta. Moralni komfor donet iz iscrpnosti mirisnih mesta. Nijedna civilizacija neće uspeti da ukine zadovoljstvo za trpezom, osnovni uspeh, bitno umetnički. Ide mi voda na usta. Čaša ružice, sintetičko vino, ali vino. Mi smo gotovo sasvim izgubili ukus iz prošlih vekova, naši proizvodi su bolje urađeni no kad su bili gajeni u zemlji.

"Ecco la pizza di mai-e, signor Žiar."

Uživam u toj rečenici. Opčinjava me miris plodova mora, pomešan sa paradajzom i mirišljavim uljima. Ja sam u jelu i ja sam time prožet. Bepo lepo miriše na hleb.

"Šta ima novo otkad sam otišao?"

"Ništa naročito, svašta, eto!"

"Je li Norž Kaningem još tu?"

"Ne znam, on nije naš stalni gost."

"Ali vi ste ga već viđali sa mojom ženom; pedesetih godina, mlad, brčići prirodne boje, tanke usne."

Bepo se zamisli, obrve i čelo mu se nabra, izražavajući vidljiv napor

rezervisan za goste.

"Već sam ga video, ali ne sa vašom ženom."

"Nemojte se truditi, ja znam da oni zajedno žive."

"Ako oni krše zakonske veze, trebalo bi da ih prijavite. Ja sam za dobro sređen život, šest meseci rada, šest meseci slobode, ostalo me se ne tiče."

Izgledao je ljut. Nemoguće je ponovo naći osećaj ugodnosti koji je postojao pre obroka. Pica je bez ukusa, ja žvaćem testo koje se ohladilo i omekšalo. Plodovi mora izgledaju kao da su odavno skuvani. Oni verovatno potiču iz iste konzerve iz fabrike u Palermu; jedino uobrazilja dopušta da se nadčulno prihvate ta sleđena jela. Sreća stalnog gosta je takođe krhka.

Žureći da me otprati Bepo se sudara sa humanoidom koji je ravnodušno stajao pred pećnicom. Ono načini nekoliko čudnih pokreta da bi uspostavilo ravnotežu. Zatim, besno, polete da tuče svog slugu.

"Bepo, nećete ga valjda tući, on je samo mašina."

Zadržan u svom poletu on me na trenutak odmeri, opuštenih ruku, sa podsmešljivim osmehom na usnama:

"Pa ako vi želite da ubijete vašu ženu, onda i ja mogu da tučem ovu gomilu proteza!"

Izlazim bez reči. Treba da otkrijem Kaningemov trag. Idem prema Portopalou gde kupališne zgrade isturaju njihov niz dorskih stubova. Što se više približavam, uspomene pritiču, žive, jasne: ja volim to pamćenje još vlažno od stvarnosti. Simona mi je stezala ruku, vetar je podrhtavao u eukaliptusima. Neotklonjiva melanholija.

Na kraju popločanog dvorišta guram jedna bronzana vrata i nalazim se licem u lice sa Noržom Kaningemom.

"Helo Felise, milo mi je što vas vidim, kojim dobrom dolazite?"

Zbunjeno ga gledam. Ne znam da li ću jednog dana uspeti da mu dam neki odговор.

"Pa, nešto nije u redu? Sekundarne tegobe kao posledica analogičnog putovanja? Pričajte mi o tome."

Izgleda da je specijalista pokazivao iskreno interesovanje prema meni. Vraća mi se sposobnost govora:

"Zdravo, Norže, da, treba da razgovaram sa vama o onom što osećam. Katkad imam osećanje da se sećam događaja iz

budućnosti. Tako vidim sebe kako vas ubijam."

On se vrlo jednostavno smeje:

"To je svakako neki san, stari moj. No ja ću se ozbiljno zauzeti oko vas. Ovog trenutka sezona je mrtva, imam vremena da se posvetim vama. Možda biste hteli početi s jednim putovanjem?"

Kaningem se okrete prema električnom računaru i pripremi se da sastavi seriju programa.

"Ne treba, sada znam da se krećem sasvim sam."

"Ha, ha, odlična šala!"

Ponašao se kao neka karikatura, toliko liči na lik koji sam imao o njemu.

"Ja sam zbog Simone došao da razgovaram sa vama; zar ne živite sa njom?"

"Vi mi se činite malo van toka; kako bih rekao, vi se više ne usklađujete sa realnošću. Naša avantura je odavno završena; a vi to znate pošto ste otišli zajedno s njom. Čini mi se da vam je potrebno jedno malo lečenje."

Primam recept koji mi je napisao.

"Kroz nekoliko nedelja biću u Parcuenu, doći ću da vas vidim. Siguran sam da će vas ove pilule smiriti. A ako hoćete da ponovo počete na analogično putovanje, stojim vam na raspolaganju."

Napuštam ga kod tog predloga, pritisnut jakim osećanjem tuge. Toliko bih voleo da ovaj svet natovarim na ramena, kao neki stari kaput, ali tkanina mu je od lima.

Marzamemi se rastura, sjaj mu je oronuo. Danas se njegovi krovovi od sintetičkih crepova penušaju, stubovi drobe, kvari se veštačka kaldrma na ulicama, čak i zidovi od ostarele plastike prekriveni su novim pukotinama, sve te beznačajne pojedinosti patinu pretvaraju u prljavštinu, zlatastu izmaglicu u glibovitu maglu, istorijska obnova u ruševini bez privlačnosti. Bilo bi uzaludno hteti se skloniti u toj iluziji. Toliko sam želeo da me prošlost usisa i uglibi u svoju tajnu nežnost, u miris uspomena, krpe; melanholija i opet melanholija.

Sećanje može zasititi sadašnjost dok je ne uspava, ono onda omogućuje prepuštanje sanjarenju, da odbije delovanje, da se uspava u spokojstvu. Ali tom vremenu je kraj, ja se moram suočiti sa budućnošću da bih dobio moć da potčinim događaje vlastitim željama.

Tek sam napustio Marzamemi ukrašen svetlostima zalazećeg sunca. Iznad ravni akropole, ružičaste i crvene minijature nameće se ravan Paruena od okovane istopine. Grad se pruža preda mnom, pao je mrak, svetlosti se pojaviše, blistavo svitanje, višebojno, u kom preovlađuje belo-plavo. Mlaznjak ubrzo aterira na aerodrom.

Prvi koraci. Strepnja. Uzimam direktni metro za kvart Siren. Odbacujem sva mirisna i vizuelna osećanja koja bi mogla da me uznemire. Treba da sačuvam svu svoju svesnost da bih mogao da se suočim sa Simonom i sa samim sobom.

Zapadni vetar vuče za sobom oblake, vrh zgrade u kojoj stanujem para ih. Kad sam zakupio ceo stosedamnaesti sprat, Simona se prisetila da on neće biti dovoljan za smeštaj svih naših stvari. Kad sam otputovao na godišnji odmor, police, fioke, plakari, zidovi su ih bili puni. Pošto je zabranjeno imati slike, knjige, umetničke predmete, mi se tešimo sakupljajući ostatke potrošačkog društva. Većina naših prijatelja čini to isto. Fabrike imitacije su u punom zamahu već više od pola veka. No ja sam sa mojom nastranošću dogurao da sakupljam razne svetske imitacije starih paketa sa praškom za pranje i boce od penušavih pića iz iste epohe.

Lift usporava i staje. Vrata se polako otvaraju, zadržavam dah. Po tavanici se miču senke. Ovaj deo stana je mračan. Bacam pogled u sobu za dnevni boravak, zbunjen najednom zbog zbrkanog prisustva zbirki kutija od konzervi i kutija za pakovanje. Iz dečje spavaće sobe dopire smeh. Još se oseća miris supe i hleba sa premazom. Idem sigurnim koracima kroz nameštaj: čuje se moj glas:

"Džon-Džone, nemoj biti šašav!"

"Hajde deco, vreme je, ne palite više svetlost. A ti Džon-Džone drži noge u dnu kreveta. Ne spava se zgrčen, to je rđavo za zdravlje."

Prepoznajem boju Simoninog glasa i krišom se približavam svetlosti. Moja kćer leži u drugom krevetu koji skriva automat za Koka-kolu. Simona ima na sebi kućnu haljinu koju ja ne poznajem, Džon-Džon ispruža noge i mlataru nogama ispod čaršava. Felis ga posmatra ljutito. Moje srce polako kuca, osećam se hladan i udaljen, kao bezličan. Ja nikad nisam imao dara za manuelne radove i to se oseća po ukrućenom stavu mojih udova; na sreću ova atmosfera me drži, inače odmah bih pao sputan mojim ličnim telom.

Ovaj svet me istovremeno odbija i privlači, ja volim njegovu

slučajnost, ali odbijam zavisnost. Ne bih voleo da se zateknem na mestu tog Felisa Žiara, a da ne znam za sve druge mogućnosti koje mi se pružaju na beskrajnom broju planeta. Marzamemi, hotelijer, Bepova krčma, Norž Kaningem, ja ubuduće povraćam sve te simbole svakodnevnog života, bljutava uzbuđenja, laku osetljivost. Hoću da istražujem milion prošlosti, milion budućnosti da bih upoznao sve te Felise Žiare, koje je ordinator Zemlje sintetizovao i koje su razne društva izobličila. Dakle, proučavajući njihovu okolinu, rasturajući istorijski i društveni mehanizam koji je izgradio njihov karakter, moći ću da ih jednog po jednog lišim njihovih prnja civilizovanih ljudi i najzad upoznam samog Felisa Žiara, mene, slobodnog, podvrgnutog samo vlastitoj volji.

Ja se telepatski uvlačim u duhove parova: ja hvatam domaću toplinu njihovih osećanja, ja gonim varku koja je njihov život. Zatim se probijam u Žiarovu najdublju podsvest, tamo gde je trebalo da se skloni onaj koji je začeo moju majku, mašinu. U tom skrovištu tinja tiha vatra. Taj Felis Žiar je pobeđen, on je samo mogao da se skloni u neki tajni svet da bi ga uredio po svojoj volji. Ja vidim pustinjsku planetu koja se vrti u njegovim snovima, on će se na njoj spasti analogičnim putovanjem. Od pre nekoliko meseci on tamo odvlači i Simonu. Oni oboje grade tu skicu planete koja se vrti oko izmišljenog sunca. Kad bude dovršena skloniće se na njoj, u nedra večnih godišnjih odmora. Potpuno sklonište, čarobna igračka.

Sve me to udaljava, ja mrzim taj svoj lik; ja znam način kako da od njega pobegnem i da ga uništim. Idem napred i otkrivam se preneraženom paru. Neki ogormni talas me odguruje.

4. KA HAOSU

Ja još nisam dematerijalizovan. Ja još postojim. Koje li su me neobične suprotnosti prostorno-vremenskih zakona koji vladaju paralelnim svetovima, zaštitile od dejstva Berovog zakona? Ili možda to što sam ostao u životu treba da pripisem darovima koje mi je podarila moja mati? Nesvesno, izabrao sam put samoubistva, odlazeći u Marzamemi i idući putem koji me je vodio do para koji sa Simonom obrazujem na toj Zemlji I-bis. Pošteđen sam povratka energiji. Još jedanput sam hteo da udes odredi moju sudbinu, da mi moja budućnost bude nametnuta; sad, treba da ja sam o tom odlučim.

Lisa i Baltazar me čekaju u Paruenu; najpre moram njih da nađem. Moramo porazgovarati o našim osećanjima. Moj dolazak prekida jedan važan politički sastanak.

Uprkos pozivu odbijam da učestvujem u tom društvu koje se, pored besmrtnih savetnika, sastoji od članova njihovih kolegijuma i nekoliko predstavnika vanzemaljskih bića. Poslovi Zemlje III me ne interesuju više. Jedine veze koje me još za nju vezuju su osećajne prirode.

Prošetah se malo po parku čekajući na kraj savetovanja. Lišće i natrulo voće leži na očišanom travnjaku. Zadržavam se oko plamsanja mrkocrvenih hrizantema. Mikrokosmos: insekti i sitne buve ustremili su se da prožderu cveće. Zadovoljan sam što još mogu prožimati nostalgiju ovog jesenjeg dekora; činilo mi se da me je ubistvo mašine, moje matere, toliko duboko preobrazilo, da više ne bih mogao ikada da osetim toliko delikatno uzbuđenje.

Lisa mi prilazi tiho, prepoznajem miris njenih misli; uživam u ukusu njene ljubavi, malo obojene gorčinom. Mi obnavljamo dijalog. Treba da joj govorim o mojim planovima, ona hoće da odmah zna za koju Zemlju računam da se vežem. Pričam joj jedan deo o mojoj poseti Felisu Žiaru koji je stvorio Zemlju II i pokušavam da joj objasnim koliko me užasava taj mali spokojan život usred jednog organizovanog sveta. Za mene je sve postalo suviše usko, čak i san u srazmeri neke planete.

"Međutim, ako ti Felise hoćeš, za tebe ovde ima mnogo posla: možeš nam zatrebati za istraživanje Galaksije."

Baltazar nam se pridružuje; njegov glas mi greje dušu. Okrećem se da bih ga video: blista od oduševljenja. Stari Baltazar, moj otac! On prstima prelazi preko svog čela; da li taj pokret izdaje malu stidljivost?

"Ordinatorova smrt uzburkala je naš svet, ali nije promenila politički poredak; mističari su i dalje najbrojniji, izgleda da se masa vernika čak povećava, toliko je velika zbrka među ljudima. Teško je abdicirati od danas do sutra i odbaciti skoro dve stotine godina navika."

"A šta oni čine da bi ih zamenili?"

"Ništa. Oni naročito pokušavaju da preurede mreže opštenja koje su sve prolazile preko centra ordinatora. Sve dok oni ne uspeju, mi ćemo imati slobodno polje rada. Zatim, borba će biti oštra; međutim, mi ćemo se tući međusobno, između nas ljudskih bića. To je razlog naših susreta sa vanzemaljskim bićima. Veliki broj besmrtnika hoće da se nastani u Galaksiji, dogovorno s narodima koji u njoj već stanuju. Ne nedostaju slobodne planete da bi ljudska bića mogla u njima da razvijaju svoje pionirske talente. Prema onom što znamo, čovek je mlada vrsta, obdarena pokretljivošću za koju ljudi Goa više ne znaju. Zbog te osobine ih traže."

"Ali ti, Baltazare?"

"Mene interesuje Zemlja. Tamo treba raditi sve od početka. Mi smo se suviše oslanjali na ordinatora i na njegove sposobnosti; to gomilanje podataka dovelo je kod ljudskih bića do izvesne lenjosti misli. Mi ćemo ubuduće usmeriti naše napore na prosvetljenje. Svaki čovek može sakupiti veliki broj značajnih podataka, i ako je obdaren besmrtnošću, intenzivno korišćenje tih podataka, dugo razmišljanje odvešće ga do nivoa znanja kom nijedan ordinator nikad neće imati pristup. Od tog nadčoveka rodiće se najzad skladna civilizacija."

"Šta nameravate da radite sa mističarima?"

"Zasad im prepuštamo moć, mi ćemo nastupiti samo ako oni pokušaju da stvore svetskog ordinatora. Mi ćemo jednostavno otvoriti škole, za decu, za omladinu, za starce. Ubuduće posvetićemo se nastavi i ja mislim da će odsad pa kroz nekoliko generacija biti manje od deset procenata mističara. Putovanja u

prostor i nastava biće naše dve političke akcije."

Pitam Baltazara čemu moje moći mogu da posluže u tom programu. On me gleda sa izvesnom ozbiljnošću, i uveren da me ne može povrediti rečima, ponovo počinje sa telepatskim dijalogom. Lisa mu se pridružuje i ja hvatam njihove misli u kontrapunktu, neobičnoj fugi: "Teškoća u savlađivanju svemirskih letova. Društvo Zemlje III oslobodilo je starog Felisa Žiara. Složeni su tehnološki problemi koje postavlja nastanjivanje čoveka na nedirnutoj planeti. Ti si dete jedne civilizacije, ti još moraš posvetiti svoj život. Ljudi Goa takođe govore o izmešanosti sa paralelnim univerzumima. Hoću da živim s tobom, da ti pomognem u fantastičnom poduhvatu koji se najavljuje. Voleti te sa Baltazarom, učiniti jedno delo od našeg života..."

Nemarno prekidam telepatsku osmozu. Ne mogu više da podnosim ta sladunjava nagvaždanja.

"Dosta, dosta! Molim vas, Lisa, Baltazare, ostavite me!"

Oni ćute pognutih glava; jedan svetliji odsjaj ocrtava na nebu njihove siluete. Izgleda da se oko nas igraju znatne sile. Ja gotovo osećam kretanje atomskih telašaca. U meni gamižu hiljade nepoznatih misli, spontano dobijam nove pojmove o prostoru i o vremenu na koje čovek nikad nije pomišljao. Ja postajem drugi, ja se oslobađam, ja se umnožavam. Kako da se vežem za bilo koju planetu i bilo kom paralelnom univerzumu? Ubuduće mogu da biram i biram beskraj. Ja volim ljude, volim da živim s njima, razgovaram, igram, pijem, da volim sa njima; ja volim njihova dela, njihove nekontrolisane polete, besmisleni izazov koji upućuju u univerzumu želeći da opstanu. Ali ja ne volim njihova uškropljena društva. Nema jedinstvene sudbine, proverio sam vrednost triju različitih društava i sva su mi pružila poražavajuću sliku samougušivanja. Ma kakve bile formule izabranih vlada, one uvek organizuju oštećenje ličnosti. Ako je reč o gušenju želja još od detinjstva, o ubijanju dela uobrazilje, o stvaralačkoj strani koju nosi u sebi ili o pružanju komadića sna, cilj jednog društva uvek je otuđivanje čoveka. Međutim, taj nasledni bič, rođen iz smisla za opstanak u teškim uslovima prirode, spontanom smislom da se odrekne dela svoje najbliže slobode u korist sigurnosti da će preživeti postala je ništavna. Tehnološka sredstva stavljena čoveku na raspolaganje sad ga mogu zauvek osloboditi svih prinudnih dužnosti, nametnutih od osnovnih potreba, nije mu potrebno da se

udruži s drugima da bi se branio, da bi lovio, sejao, on je slobodan. Onda, zašto se podvrgava zakonima društva? Zato što podnosi prinudni sistem porodičnog vaspitanja, zato što ne uspeva da se spase plemenske sredine; on je vrsta kolektivne nesvesnosti.

Baltazar stidljivo počinje da govori u korist jednog sveta čije je rađanje video. Objašnjava da su se na Zemlji III besmrtnici uvek zanosili individualnošću, naročito u Evropi. Njihovo delovanje je logično; nikakvo filozofsko načelo, nikakva vladina odluka nikad nije u toku nekoliko godina nijednu vrstu civilizacije promenila.

Ja to znam. Imam sreće da umaknem tom sistemu. Ja nemam ni želju da se podvrgnem novim pravilima igre, niti misao da pokušam da ih preokrenem posvećujući moje napore iznalaženju načina da pobeđem od društva putem sna, putem umetnosti, u alkoholu ili drogi. Odjednom osetih ludu želju da saznam zašto živim, više se ne bojim, ja se mogu suočiti s nepoznatim.

Lisa smatra da je moje rasuđivanje suviše pristrasno, suviše odsečno i da je svaka sloboda relativna. Ono što je važno, za nju, to je da se veže za stvarnost, za sadašnjost; utičući na tu realnost ona izražava svoje želje, da ona ponovo stvori svet. Tako, nije više reč o tome da me uvuče u neki bračni sistem, niti Baltazara; naš život je zasnovan na slobodnom izražavanju. Iz odnosa naših umova rađa se naša ljubavna zajednica. Bez tog ne bi bilo ljubavi.

Baltazar dodaje da mu nije namera da se žrtvuje za neki politički ideal u korist budućih pokolenja. Da je on deo budućeg pokolenja. Slobodna individua u krilu federacije; njegova budućnost zavisi samo od njega. On se postepeno oslobodio stega koje mu je jednostavnim trošenjem vremena nametnulo njegovo vaspitanje porodičnog tipa; bezbrojni uticaji dali su nov oblik njegovoj ličnosti. On misli da jedna individua ne može sasvim da odbije učestvovanje u jednom društvu, da se postojanje ne može zamisliti bez unapred utvrđene strukture.

"Onda, zašto ste zahtevali da uništim ordinatora, on je predstavljao strukturu baš vaše Zemlje?"

"Ti to znaš vrlo dobro, slobodni su samo svetovi bez bogova."

"Onda sam ja slobodan i pokušaću da pronađem svet."

Osećam Lisin i Baltazarov telepatski pritisak; oni pokušavaju da me ubede preko dijaloga. Oni bi hteli da prihvatim da ljubav između bića premašuje sve pojmove čiji sam smisao osporavao, da ne zavisi od

prinudnog sistema društva. Ako je ona doprinela njegovom uvođenju, to je bilo iz pogrešnog shvatanja. Ljubav mora biti doživljena, ona izmiče umovanju, to je pravi izraz životne energije koji nas pokreće. Ja volim Lisu, ja volim Baltazara, no ma kakva bila kakvoća tog osećanja koje nas sjedinjuje, ja ne želim da me ono vezuje za neko određeno društvo.

"Voli Blesku umesto mene, Baltazare, ja se neću vratiti."

I otišao sam na Zemlju II da vidim kako je Felis Žiar stvorio svoj svet. Sudeći po položaju sunca, sad je oko jedanaest časova pre podne. Posmatram netremice na plaži vodoravnu liniju grebena pene na talasu. Ugao mog gledanja već više minuta nije se promenio ni za jedan podeok, kao da sam pridavao krajnju važnost gledanju kretanja vode po pesku na jednom tačno određenom mestu plaže. Nepokretan, primećujem život na nekoliko četvornih centimetara koje obuhvata polje moje vizije, ja više ne osećam moje telo. Imam utisak da sam prazan, kao uvek kad prelazim dimenziju Sigma. Nikakva misao ne dodiruje moj mozak, ja čak ne čujem bubnjanje moje krvi u ušima. Hteo bih da vičem da probijem i taj čir tišine u kojoj se krećem. Ne mogu da se mičem.

Eh, osetiti na trenutak ono gađenje koje prati moje putovanje kroz paralelne univerzume! Jedan talas malo jači od ostalih dodirnu palac na mojoj desnoj nozi ne prekidajući moju obamrlost. Počev od tog toliko tananog osećanja mogu da zamislim moje telo, da ga nacrtam u prostoru, kad sam materijalizovao njegove konture, ispunio sam ga mesom, nacrtao mrežu mojih živaca, mojih vena i arterija, stavio moju utrobu, ja postojim. Lako mi je zbilja da nastanem kad to zaželim.

Dižem se, okrećem leđa plaži i odlučno krećem u pravcu pustinje. Ona tačno liči na pustinju iz mojih uspomena. Osetih glad oko četiri časa popodne, kad sam već bio prešao trideset kilometara; užasnu glad, ako je suditi prema krčanju moje utrobe. Moram naći nekog guštera. Zašto se pozivati na navike? Ja sam slobodan i lako mogu stvoriti neku zmiju sa sisaljka sa ogrlicom od perja i da se hranim njenim izmetom. Ja sam čak sposoban da se više ne ishranjujem, da živim od vazduha, vremena, da nađem energetske izvore jednostavnom udisajnom razmenom, metabolizirajući ugljene hidrate, na primer, počev od ugljenika. Ubuduće mogu da živim i u

bilo kojoj sredini zemaljskog modela. Sigurno ću naučiti i da se krećem po tečnom amonijaku, ili u praznom prostoru. Da li je na mene u poslednjem trzaju moja mati mašina prenela sve svoje znanje? Treba da strpljivo istražim moj mozak.

Sedam na pesak pazeći na put moje senke pri zalasku sunca. Zašto sunce i zašto pustinja? Iz kog razloga nametnuh sebi taj dekor koji je stvorio jedan drugi Žiar?

Sutradan, odmah po buđenju pijem malo one mutne vode koja se posle noćne rose kristališe u levcima istopljenog peska. Pratim pogledom mali vrtlog ružičastog peska, koji stvara vetar. On se polako rastura. Lake jutarnje izmaglice nestaju. Na vidiku sunce se širi kao ogromna ljubičasta masa. Kakva razlika sa epohom kad sam prolazio ovim svetom, sa gubitkom pamćenja: sa naivnim gledanjem plašio sam se stvari, danas ih primam kroz filter mog pamćenja.

Lagano milovanje rukom po mom trbuhu izaziva mi želju. Pojavljuju mi se lica i tela žena. Njihova pojava je vrlo stabilna, potreban mi je mali duhovni napor da bi se ovaplotile. Ne govoreći ništa, te mačke se rasplamćuju i razdražuju me svojim rukama, svojim ustima, svojim dojkama. Dopuštam im da me onanišu, dok ih ja ravnodušno milujem. Posle prve ejakulacije polećem na njih, hvatam ih sa svih strana, do ludila. Ja sam neiscrpjiv, strašan i prepuštam se dugim zadovoljstvima ponavljanim sve do noći. Zatim zaspah.

U jednom vanredno snažnom snu ponovo doživih ljubavne igre sa Lisom. Ujutro otkrih njen leš pored sebe, pomešan sa leševima žena od sinoć. On nije potpun: nedostaju stopala, ja ih dovršavam patrljcima privremeno; lice joj je na brzinu uobličeno, samo su otvorene oči jasne. Njene dojke i njena bedra savršeno su oformljeni, ostatak tela je bezobličan. Reklo bi se fotografija koja je vremenom izbledela i delimično nagrižena buđom. Taj nalaz me uzrujava, činim da nestane istovremeno sa ostalim ženama. Tresem se od oštih jecaja. Biće potrebno da budem oprezan sa mojim noćima. U toku dana idem prema prevoju i neumorno hodam. Zapara. Čudi me što ne srećem nijednog starosedeooca. Zar drugi Žiar nije bio zadovoljan svojim stvorenjima? Da li ih je lakomisleni bog uništio posle nekoliko godina postojanja? Ili sam možda ja ubio tog dvojnika uvukavši se u Zemlju I-bis i pokazavši mu se? Onda zašto ova planeta još postoji?

Sutradan uveče pređoh preko prevoja da bih ugledao kule. Pustinja se u beskraj pruža, poput sloja neke rasute svetlosti koja se gubi u beskrajnom lelujanju. Daleko, gde je sunce zašlo ne vidim sivu izraslinu koju je obrazovalo sedam kula; nestanak tog prisnog prizora biva mi jasan. Ako sam uništio drugog Žiara i ako ta planeta uvek postoji, nagađam da je nju stvorio neki treći Žiar.

Silazim vrlo blagom padinom koja vodi do okeana, tračice izmaglice uvrću se i odvrću oko mene. Uživam u lakom milovanju.

Uzalud se nadam pustinjskom jedrenjaku i neverovatnim lovcima koji stoje na kljunu i na velikom jarbolu. Pored obale neobičan grad kula je nestao. Sam sam, nepopravivo sam, na prvoj planeti koju sam verovatno ja stvorio. Šteta što je nalik na Zemlju II. Da nije nedostajala uobrazilja?

Glad mi je postala prijatno društvo, osećam je neprestano. U želji da se oslobodim uspomena koje su pretrpale moj život, da se potpuno oslobodim moje prošlosti, ubrzo stižem do potpunog raspleta. Samo mi ova planeta smeta. Ona je više gola i više ogolela od svog modela, na njoj nisam naišao na bilo kakav trag života, ni na površini, ni u dubinama, to sam jutros proverio zagnjurivši se u okean. Ovaj svet je beznadežno mrtav.

To mi nije važno; mogu ga urediti po mojoj volji. Ne odmah, moja nesvesnost je još pod teretom života, sve moje potisnute želje su u njemu, spremne da se oslobode. Ako budem pazio, biće dovoljna jedna noć da se ova pustinja pretvori u univerzum more. Treba da se lucidnost stečena u svesti proširi na moja snovidenja života. Sutra ću moći da sam pronalazim svoje snove umesto da ih primam. Kad budem ponovo imao nevinost deteta, oslobodivši se svih svojih osećajnih uspomena, svih lažnih saznanja, tad ću moći da upotrebim moje stvaralačke moći i uredim jedan univerzum po vlastitoj zamisli.

Protekla je nedelja dana otkad sam postao svestan svojih stvarnih mogućnosti. Mene je obradila jedna mašina počev od ljudskog semena; ona je od mene načinila prvog nadčoveka, ponovljenog u milijarde primeraka u milijardi paralelnih svetova, ona je sve Felise Žiare obdarila čudesnim mogućnostima. Slučajno, ja sam prvi koji to primećuje. Potrebno je da se odmah znatno udaljim od sveta ljudskih bića u kom su moja braća utopljena, da postanem toliko tajani i toliko moćan da bi me jednog dana neki drugi Žiar mogao prepoznati. Po

svaku cenu moram izbeći neki budući sukob koji bi začeo bratoubilačku borbu.

Vrši se razbistravanje, postepeno povlačim talog moje prošlosti, praznim uspomene. Jedna po jedna odleću prnje civilizacije, svlačim navike, čistim se od nervnih grčeva, perem se od uspomena. Moju osećajnost čistim od lažnih osećaja, od lažnih nežnosti i preturajući malo po malo po mom duhu, sloj po sloj, ja ponovo dolazim do nevinosti moje misli. Tu, iza tog čudnog zida koji nazirem u mojoj dubini, dodiruje moju podsvest. Vrtoglavica. U toj kasi leže olupine mojih snova. Uskoro ću ih ponovo naći, uskoro ću ih, takođe, pustiti niz vodu.

Danas sam poništio veliki deo pustinje. Na tom mestu se ocrtava jedna šuplja planina, odvojena od okeana uzanom trakom peska. Počinjem da istražujem padinu, moji koraci upadaju u rastresitu zemlju, polako klizim u dno ambisa. Sveža stena se znoji. Iznad mene je samo krug. Penjem se prema površini.

Najpre izvlačim brazdu u pesku, kanal u koji ulazi more. Protok vode se povećava, struja postaje mlaz, zatim jarak, zatim potok, zatim slap. Ja se vrtim u vrtlogu, pijan od pene. Da li ja u vodi isto tako dobro dišem kao na vazduhu? Nije mi više potrebno da dišem.

Nekoliko časova kasnije ja još plovim po vodama sa osećanjem da se sjedinjujem sa neizmernošću. Prvi put primećujem da mi moje telo smeta, da je beskorisno. U stvari, suština koju ja predstavljam može poprimiti bilo koji oblik. Ja mogu isto tako da fizički ne postojim. Gledam u moje ruke, mlataram nogama po muljevitoj vodi. Pomisao da napustim telo stvara mi izvesnu setu; taj verni ali krhki drug mi je toliko dugo dozvoljavao da eksploatišem moju senzualnost: šta ću raditi da bih milovao, da bih gledao, da bih slušao kako bih mogao mirisati novembarska jutra, probao mlada vina ako nemam više organe koji bi upravljali zadovoljstvo do mog mozga? Zgrabiću neposredno nasladu, uživaću u patnji ne pateći. Život ću neposredno uživati bez bilo kakvog filtera. A kad budem zaželeo pružiću sebi neko telo, ili ću pozajmiti telo nekog drugog Žiara. Ako mi padne na pamet izabraću svoje živote; slobodno ću odlučiti o mojim kompromisima.

Učinih da moje telo nestane; ja mislim, ali više ne postojim. Pre svega, pobeći, zamisliti jedno neobično bekstvo kroz ničiju zemlju

koja se nalazi između dve dimenzije. Pročistiti se od stvarnosti. Otkrivam beskraj, volim da se komotno ispružim do njegovog tobožnjeg kraja i da iz jednog u drugi univerzum klizim a da nikad ne vidim kraj. Ja, ja sam samo desna spojka, moje rađanje je moja matična luka kuda mogu uvek da se vratim i da se sklonim, ako je strah prejak, jer, otkad sam napustio organizam u kom sam životario, on me katkad obuzima. Ne znam za njegove granice, moje potisnute vizije lebde oko mene, kao uznemirujuće pojave. No ja još neću da im popustim, usporavam njihov ishod: kako da se odlučim da ubijem draga bića, da mučim životinje, da unakazujem nevine devojke, da deflorišem decu čak i ako znam da ti jednostavni činovi ne pogađaju postojanje svih drugih primeraka mojih žrtava na paralelnim univerzumima? Ja zauzdavam moje bolesne strahove. Ali, takođe, ima čudovišnih snova koji me opsedaju i koje ne znam da zauzdam, sve orgije mašte koje se pružaju mojim bezgraničnim moćima. Njih stavljam u rezervu, oni će biti moje novo pamćenje. Kao lud bog, uskoro ću se odati originalnim stvaranjima.

Sad sam zagospodario trajanjem. Vreme ne teče, ja trenutno postojim. Dovoljno je da se samo odgurnem da bih ponovo skliznuo u talas; ja umem da plovim u večnosti, ići uzvodno ili nizvodno po struji, da se ne mičem. Isto tako što se tiče prostora, mogu se proširiti ili smanjiti do krajnosti, ja takođe poznajem način kako da istovremeno budem na više mesta. Ja se usavršavam.

Prisetio sam da sam zaboravio govor i da se bogatstvo moje misli naglo povećalo. Ubuduće za mene su svi pojmovi sinonimi, oni definišu celinu i pojedinost, oni se rađaju, oni se povezuju, približavam se prvobitnom haosu.

Potmulo treperenje kvazara: nešto bliže blistaju galaksije. Plamteće zvezde gube se u ponorima antimaterije, planete sagorevaju oko sunaca pretvorenih u nove. Tamo okeani ništavila zapljuskuju prerije prazninom, komete tonu u snopovima, meteori nečujno klize, brzo usisani crnilom prostora. Ovde neverovatna stvorenja puze po jezerima blata, cveće sa rogatim laticama povraća isekte-polen, drveće postaje živo i hoda uz pomoć mlitavog korenja, minerali ispuštaju mirišljave misli, madrapore hiljadu metara visoke stvaraju tečne muzike. Kroz taj fantastičan ringišpil energije i materije gde se sve meša i gubi, gde su besmisleni zakoni čovečanstva ismejani

samom logikom života, ja se širim, dobijam u moći, hranim se iz svemira. Sazrevam. Sve je moguće.

Zemljo, koliko si daleka, daleko od neba, daleko od vetra, od talasa! Koliko su čovečji putovi uzani! Ubuduće težim da se ponašam sa svima. Ja sam njihov integralni deo i želim da uzmem na sebe bezbrojne identitete.

Ja opažam unutrašnju mehaniku sveta, ja shvatam njen bitni poredak, ja sam njeno produženje.

Od početnog doba, ovaj univerzum funkcioniše automatski, bez misli za njegovo upravljanje. On se uzalud vrti. Koji je neverovatan tvorac iz njega pobjegao? Možda je on sam sebe stvorio, glupavo, jednostavno iz čefa da bi postojao. Bez ikakve metafizike. Iz tog izvlači zadovoljstvo što postoji. Ili možda očekuje da će mu neka bit, neki od parazita koji su se nakalemili na njegov život, bilo šta, čak i neki čovek, dati za pravo.

Stvoren slučajno u jednom idiotskom svetu ja, Felis Žiar, trebalo bi da mu dam moje jemstvo? Da ne treba da organizujem svemir da bi imao nekog smisla? Nikad neću moći da sam prihvatim odraz univerzuma. Biće potrebno toliko nadljudi da bi mi pomogli na tom strahovitom poslu, više no milijarde drugih Žiara koji životare na paralelnim zemljama, više nego sveukupnost ljudskih bića, više no skup vanzemaljskih bića i više od svih stvorenja koja nastanjuju beskraj.

A zašto bih ja hteo? Zašto bih žrtvovao svoju ličnost da bih pomogao toj besmislenoj tvorevini?

Ubuduće osećam se slobodan, ja sam čovek-dete, nevin, nedirnut, bez uspomena, bez veza. Odrekao sam se mog oca, ubio moju mater, pobjegao sam sa više Zemalja, ja sam ukinuo svet. Sam u nedrima ništavila, moći ću najzad da zamislim Moj svemir.

Upomoć!

Sadržaj

Prvi deo: ODMOR NA SICILIJU

1. U NEKOJ BESMISLENOJ PUSTINJI
2. VRATA PREMA OBALI
3. ANALOGIČNO PUTOVANJE
4. KRAJ ODMORA
5. ZLOČIN BEZ UBICE
6. GDE I KAKO POSTOJATI?
7. DIJALOG SA ORDINATOROM
8. ČITAV GRAD
9. ŽENA SA JEZERA

Drugi deo: BOG BEZ PAMĆENJA

1. TERMINAL BOGORODIČINA CRKVA
2. PREOSETLJIVOST NA MIRISE
3. RODITI SE JE POTREBA
4. SKICA JEDNOG DRUŠTVA
5. USPOMENE BESMRTNIKA
6. LJUBAV U JEDNOM PARKU
7. OSMOZA
8. PRIPREMA ZA DRŽAVNI UDAR
9. BOG JE ELEKTRONIČAN

Treći deo: BUDUĆNOST NAOPAČKE

1. KAKO SU PREISTORIJSKI LJUDI PUTOVALI U VREMENU
2. PROTOPLAZMATIČAN ŠPIJUN
3. PUTOVANJE UNAZAD
4. ČOVEK IZ GOA
5. VEŠTAČKO KOPILE

Četvrti deo: ČOVEK DETE

1. SMRT U VENECIJI
2. MATI I MAŠINA
3. PONOVO U MARZAMEMIJU
4. KA HAOSU